

กรกฎาคม 2561

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร: การวิจัยผสานวิธีแบบอธิบายตามกาลเวลา

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

กรกฎาคม 2561

จิระวรรณ ยืนยง. (2561). การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครูมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร: การวิจัยผลงานวิธีแบบอธิบายตามกาลเวลา. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แขนงวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. อาจารย์ที่ปรึกษาปรินูญานิพนธ์: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุธันนพรกุล.

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมายเพื่อ 1) ตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู 3) อธิบายประเด็นเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตครู ชั้นปีที่ 4 จำนวน 260 คน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 มหาวิทยาลัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับ 1) บุคลิกภาพ 2) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4) ลักษณะมุ่งอนาคตที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา ($IOC = 0.60 - 1.00$) ค่าอำนาจจำแนก ($r = 0.22 - 0.80$) และความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha coefficient = 0.93, 0.94, 0.89, และ 0.95 ตามลำดับ) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนาและการวิเคราะห์โมเดลสมการโครงสร้าง (SEM) ผลการวิจัย ดังนี้ 1) โมเดลตามสมมติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2/df = 1.30$, $GFI = 0.97$, $AGFI = 0.93$, $SRMR = 0.03$, $RMSEA = 0.03$, $CFI = 1.00$) 2) ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุด คือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ รองลงมาการรับรู้ความสามารถของตนเอง และบุคลิกภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.76, 0.09 และ 0.08 ตามลำดับ และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุด คือ บุคลิกภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.77 โดยผ่านตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ร่วมกันอธิบายผลลักษณะมุ่งอนาคต ได้ร้อยละ 84 และ 3) ประเด็นเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคต พบว่าต้องมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ก่อนเป็นอันดับแรกเพื่อก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่สำคัญต่อลักษณะมุ่งอนาคต

CAUSAL RELATIONSHIPS STUDENT - TEACHERS AND THE FACTORS AFFECTING
FUTURE ORIENTATION AMONG RAJABHAT UNIVERSITY IN RATTANAKOSIN GROUP :
MIXED METHODS APPROACH WITH SEQUENTIAL EXPLANATORY DESIGN

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements for the
Master of Education degree in Research and Development on Human Potentials
at Srinakharinwirot University

July 2018

Jirawan Yuenyung. (2018). *Causal relationships and the Factors Affecting Future Orientation among Rajabhat University student - teachers in Rattanakosin Group, Bangkok: Mixed Methods Approach with Sequential Explanatory Design*. Master's thesis, M.Ed. (Research and Development on Human Potentials, Educational Research and Statistics). Bangkok: Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor: Asst. Prof. Dr. Ittipaat Suwathanpornkul.

The purposes of this research were as follows: 1) to verify consistency of the causal relationship model between hypotheses and empirical data; 2) to investigate causal factors that had direct and indirect effects to future orientation characteristics and; 3) to describe the qualitative information on causal factors affecting to future orientation characteristics. The samples included two hundred and sixty fourth year student - teachers from five group in Rajabhat Universities of the Rattanakosin Group in Bangkok. The research instruments included a questionnaire with four aspects; 1) personality; 2) self-efficacy; 3) achievement motivation and; 4) future orientation characteristics. The content validity and the reliability of questionnaire were approved by experts (IOC = 0.60 - 1.00; $r = 0.22 - 0.80$ and had a Cronbach's Alpha coefficient of 0.93, 0.94, 0.89, and 0.95 respectively). The data were analyzed by using descriptive statistics and structural equation modeling (SEM) and qualitative analysis. The findings revealed the following: 1) causal relationship model was consistent with empirical data ($\chi^2/df = 1.30$, GFI = 0.97, AGFI = 0.93, SRMR = 0.03, RMSEA = 0.03, CFI = 1.00); 2) the highest direct effect factors were achievement motivation, self-efficacy and personality ($\beta = 0.76, 0.09, \text{ and } 0.08$), and the highest indirect effect factor was personality, ($\beta = 0.77$) through achievement motivation and the regression coefficient of personality, self-efficacy, and achievement motivation could explain future orientation characteristics at eighty four percent and; 3) the qualitative information on causal factors affecting future orientation characteristics among student - teachers had achievement motivation leading to the important personality to future orientation characteristics.

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์เล่มนี้สำเร็จได้ ด้วยความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุธันพรกุล อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ที่ให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางการทำปริญญานิพนธ์เล่มนี้ รวมทั้งสนับสนุนการไปนำเสนอผลงานในต่างประเทศ และคณาจารย์ทุกท่านที่มอบความรู้และประสบการณ์ในการทำวิจัย ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ ที่นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ฐิยาพร กันตารณวัฒน์ และอาจารย์ ดร.วิไลลักษณ์ ลังกา ที่กรุณารับเป็นกรรมการสอบปากเปล่า ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนางานวิจัยให้สมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ศิริกิจ อาจารย์ ดร.ครรชิต แสงอุบล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ เพชรวดี จงประดับเกียรติ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อินทรสมพันธ์ และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนัดดา ยิ้มสกุล ให้ความกรุณาในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการศึกษาให้มีความเที่ยงตรงในการวัดมากยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัย งานวิจัยนี้ ได้รับทุนการศึกษานับสนุนการเข้าร่วมประชุมและเสนอผลงานของนิสิตบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 5 ปีงบประมาณ 2561 ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ โดยนำเสนอผลงานที่ Universal Academic Cluster International Spring Conference in Tokyo Japan จึงขอขอบคุณอย่างยิ่ง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.เพ็ญพร ทองคำสุก และพี่ ๆ ที่ให้กำลังใจสนับสนุนการศึกษาควบคู่กับการทำงานประจำ ทุกกำลังใจจากมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา และเพื่อนร่วมรุ่นในสาขาวิชาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ เป็นมิตรภาพที่ดีให้ความช่วยเหลือกันและกันเสมอมา

ท้ายสุดขอกราบขอบพระคุณนายธีระ ยืนยง และนางพิลาวัน ยืนยง ซึ่งเป็นบิดา และมารดา คุณย่า หวน ยืนยง และญาติพี่น้อง ที่เป็นกำลังใจสำคัญ สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของผู้วิจัย ให้สำเร็จด้วยดีทุกประการ คุณค่าแห่งการศึกษาและประโยชน์ ทั้งมวลที่ได้รับจากปริญญานิพนธ์เล่มนี้ ผู้วิจัยขอมอบให้ครอบครัว บุรพคณาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งที่กล่าวถึงและมิได้กล่าวถึง

จิระวรรณ ยืนยง

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
คำถามการวิจัย.....	4
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
กรอบแนวคิดการวิจัย.....	9
สมมติฐานการวิจัย.....	11
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
ลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation)	13
ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต.....	13
ความสำคัญลักษณะมุ่งอนาคต.....	15
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต.....	17
องค์ประกอบของลักษณะมุ่งอนาคต.....	19
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	23
ทฤษฎีหลักที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต.....	26
ทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรม.....	26
ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม.....	27
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคต.....	31
บุคลิกภาพ (Personality)	31
ความหมายของบุคลิกภาพ.....	31
ความสำคัญของบุคลิกภาพ.....	32
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ.....	35
องค์ประกอบของบุคลิกภาพ.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	41

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy)	43
ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	43
ความสำคัญของการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	44
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง.....	45
อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนที่มีต่อพฤติกรรม.....	49
มิติของการวัดการรับรู้ความสามารถของตน.....	50
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	51
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)	53
ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	53
แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	55
ลักษณะสำคัญเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์.....	57
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	59
การวิจัยผสมผสานวิธีแบบอธิบายตามกาลเวลา (A Mixed Method Approaches Sequential Explanatory Design).....	63
3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	66
การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง.....	66
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	68
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	73
การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล.....	74
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม.....	79
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน.....	80
ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้น	

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
4 (ต่อ)	
ของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัด.....	81
ตอนที่ 4 ผลวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร.....	83
ผลตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์ เชิงสาเหตุตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์.....	83
ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง และอิทธิพลทางอ้อม ต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู.....	84
ตอนที่ 5 ผลข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะ มุ่งอนาคตของนิสิตครู.....	87
5 สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ.....	90
สรุปผลการวิจัย.....	90
อภิปรายผลการวิจัย.....	92
ข้อเสนอแนะ.....	94
ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	94
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป.....	94
บรรณานุกรม.....	95
ภาคผนวก.....	103
ภาคผนวก ก คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	104
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	119
ภาคผนวก ค รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ.....	130
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	132

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 สรุปประเด็นองค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
2 สรุปแนวคิด เกี่ยวกับทฤษฎีบุคคลิกภาพ.....	35
3 จรรยาบรรณต่อตนเองของครู.....	37
4 จำนวนประชากรนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร	66
5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร.....	67
6 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร.....	79
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความแปร และความถี่.....	80
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของตัวแปรสังเกต.....	82
9 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดล.....	83
10 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคต ของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร.....	84

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 โมเดลสมมติฐานปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร.....	10
2 แนวความคิดทางเลือกของลักษณะมุ่งอนาคต.....	18
3 ทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะแสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจของ พฤติกรรมของคนไทย.....	28
4 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งการรับรู้ความสามารถของตนเองกับพฤติกรรม.....	48
5 ลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น.....	62
6 แบบผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพตามกาลเวลา.....	64
7 โมเดลหลังปรับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร.....	86

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์ในรูปแบบต่าง ๆ ทั้งที่เอื้อต่อการพัฒนาและการครอบงำการพัฒนา เนื่องจากปัจจัยสำคัญ ๆ หลายประการ รวมถึงความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร การคมนาคมขนส่ง และสื่อมวลชน ส่งผลโดยตรงต่อวิถีชีวิตและการทำงานอาชีพ (กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551-2565: 11)

ปัจจุบันโลกาภิวัตน์สร้างความท้าทายให้แก่อุดมศึกษาในสองลักษณะ คือ การศึกษาในฐานะการค้าประเภทบริการข้ามพรมแดน และอิทธิพลของการรวมตัวของประเทศในภูมิภาคอาเซียนเยาวชน นักศึกษา และบัณฑิตในอนาคต นักศึกษาในวันนี้มีความเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติการใช้ชีวิต การเรียนรู้ ครอบครัวยุคใหม่ ตลอดจนภาวะเสี่ยงต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน เริ่มมีสัญญาณที่ชี้ไปในทางเปลี่ยนแปลงของชีวิตการทำงานของบัณฑิตในอนาคต ที่แตกต่างไปจากลักษณะงานปัจจุบัน นอกจากความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์แล้ว ความสามารถที่สำคัญไม่ยิ่งหย่อนจะเกี่ยวกับทักษะการสื่อสาร การทำงานเป็นหมู่คณะ การแก้ปัญหา การรับความเสี่ยง การออกแบบ และความคิดสร้างสรรค์ ความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและต่อผู้อื่น การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง การบริหารจัดการตนเอง รวมไปถึงจริยธรรม ค่านิยมการศึกษาในศาสตร์เฉพาะหรือสาขาเฉพาะจึงไม่เพียงพออีกต่อไป แต่ต้องเสริมฐานความรู้และสมรรถนะที่จะช่วยให้บัณฑิตสามารถอยู่ในตลาดแรงงานได้และได้เป็นอย่างดี ทั้งด้านการอยู่ร่วมในสังคม การสร้างสรรค์ ความรู้เชิงปฏิบัติ และความรู้พื้นฐาน ทั้งทางโลก ปรกติ และสังคม ส่วนการพัฒนาครู ที่จะเป็นผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากครูมีความอ่อนเชิงวิชาการผลผลิตที่ได้ก็จะมีคุณภาพอ่อนลงไปทุกขณะ หากแก้ปัญหาครูไม่ได้ปัญหาพื้นฐานก็จะบั่นทอนขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศอย่างรุนแรง ประเด็นดังกล่าวมีจุดวิกฤตอยู่สามประการ คือ การที่ผู้มีความสามารถไม่สนใจที่จะศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพครู ข้อยกเว้นในกระบวนการผลิตครูของหน่วยผลิตอุดมศึกษา และความอ่อนแอของครูประจำการในเชิงคุณภาพและการพัฒนาตนเอง (กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551- 2565: 12-24)

จากกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาวดังกล่าวเกี่ยวกับการพัฒนาครู สอดคล้องกับการศึกษาไทยระดับอุดมศึกษามีนิสิตที่เลือกเรียนสาขาวิชาที่จะเป็นครูค่อนข้างได้รับความสนใจมาโดยตลอด แต่เมื่อเรียนจบแล้วอาจจะไม่ได้เป็นครู ถ้าหากมีอาชีพอื่นให้เลือก ดังนั้นอาชีพครูจึงประกอบด้วยคน 2 ประเภท คือ ผู้ที่รักอาชีพครู และต้องการเป็นครูจริง ๆ และผู้ที่ต้องเป็นครูด้วยความจำใจ ครูประเภทนี้บางคนได้พบว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่มีรางวัลทางใจที่ได้ช่วยเหลือนักเรียนให้เรียนรู้หรือเปลี่ยน

พฤติกรรม ช่วยให้นักเรียนมีพัฒนาการทั้งด้านสติปัญญาและบุคลิกภาพ จึงทำให้รู้สึกว่าการเลือกอาชีพถูกแล้ว แต่ครูบางคนมีความรู้สึกว่าการเลือกอาชีพผิดและต้องทนอยู่เพราะอยากมีงานทำและอยากมีเงินใช้แต่ไม่มีความสุข (สุรางค์ ไคว์ตระกูล 2552: 2-3) ส่วนหนึ่งในนโยบายการผลิตครูในศตวรรษที่ 21 การปฏิรูประบบผลิตครูเพื่อแก้ไขปัญหาภาระงานมาก ครูไม่ครบชั้นสอนไม่ตรงเอก ครูขาดขวัญและกำลังใจ ครูไม่เก่ง ซึ่งต้องพัฒนาระบบการผลิตครูให้คนเก่งคนดีเป็นครู โดยกำชับให้มีการจัดทำหลักสูตรการผลิตครูให้มีความเข้มแข็งดังเช่นในอดีต คือ ให้มีจิตวิญญาณความเป็นครู มีความรู้ในเรื่องที่สอน มีเทคนิคการสอนดี ถ่ายทอดให้เข้าใจง่าย ทักษะการพูด และบุคลิกภาพดี (ปฏิรูปการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ 2559: 12-32) จากการวิจัยที่ผ่านมา พบว่า ข้าราชการใหม่ที่จะทำงานราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงต่อไป ควรได้รับการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ซึ่งหมายถึงการเพิ่มความตระหนักในความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดในอนาคตต่อตนเอง ต่อหน่วยงานและต่อประเทศและสากล นอกจากนี้ยังจะต้องรู้จักบังคับควบคุมตนเองให้พฤติกรรมที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งงามที่วางไว้สำหรับอนาคตให้ได้ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2544: 128)

การศึกษาต่อระดับปริญญาตรีสายอาชีพครูนั้นในส่วนของสถาบันการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ เป็นกลุ่มมหาวิทยาลัยที่พัฒนามาจากโรงเรียนฝึกหัดครูที่ตั้งอยู่ในส่วนกลางและส่วนภูมิภาคของประเทศ ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อเป็น วิทยาลัยครู หลังจากนั้น ได้รับพระราชทานนาม "ราชภัฏ" จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ให้เป็นชื่อประจำสถาบัน พร้อมทั้ง พระราชทานพระราชลัญจกรเป็นตราประจำมหาวิทยาลัย โดยในปัจจุบัน มหาวิทยาลัยราชภัฏ มีอยู่ทั้งสิ้น 38 แห่งทั่วประเทศ ซึ่งในเขตกรุงเทพมหานคร หรือมหาวิทยาลัย ราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ มีทั้งหมด 5 มหาวิทยาลัย ดังนี้ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี และมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา (124 ปี การสถาปนาการฝึกหัดครูไทย 2559: 3)

การทบทวนเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ที่ผู้วิจัยได้สรุปความสำคัญและความเชื่อมโยงของตัวแปรและปัจจัยที่เกี่ยวข้องและคาดว่าจะจะเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต ซึ่งสังเกตพบว่ามีผู้วิจัยศึกษาเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู ระดับปริญญาตรีไม่มากนัก ทั้งที่เป็นเรื่องที่มีความสำคัญสอดคล้องตามกรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ.2551-2565 เมื่อจบการศึกษาแล้วต้องมีความแน่วแน่ในการประกอบอาชีพด้านวิชาชีพครู ซึ่งมีความจำเป็นมากในปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าสังคมคาดหวังจากครูไว้มาก อีกทั้งยุคนี้เป็นยุคของการปฏิรูปการศึกษาหรือยุคปฏิรูปการเรียนรู้ เพื่อให้การปฏิบัติงานครูเกิดผลดี ครูผู้สอนต้องพัฒนาบุคลิกภาพของตนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ด้วย (วรรณิ ลิ้มอักษร 2554: 4) โดยเฉพาะ

ในศตวรรษที่ 21 มีประเด็นปัญหาของการศึกษาไทยเกี่ยวกับการผลิตครูและพัฒนาครูในการปฏิรูปการศึกษาของกระทรวงศึกษาดังที่กล่าวเบื้องต้น ผู้วิจัยจึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่างานวิจัยนี้จะเป็นส่วนช่วยแก้ไขปัญหาในการผลิตครูให้มีลักษณะมุ่งอนาคตเพื่อประกอบอาชีพครูด้วยความมุ่งมั่นและศรัทธามีจิตวิญญาณความเป็นครูอย่างแท้จริง เพราะนิสิตที่กำลังศึกษาในระดับปริญญาตรีควรให้ความสำคัญของในเรื่องอนาคตเกี่ยวกับการประกอบอาชีพหลังสำเร็จการศึกษา เนื่องจากเป็นสิ่งสำคัญมากในการดำเนินชีวิต เนื่องจากบุคคลที่มุ่งอนาคตมากตั้งแต่อายุน้อย มักไม่ตั้งครวัร์ในวัยรุ่น ย่อมไม่เสพสารเสพติด หรือเล่นการพนัน หรือคบเพื่อนไม่เหมาะสม จนเป็นการทำลายอนาคตทางด้านการเรียน และการงานของตนเอง ซึ่งสาเหตุของพฤติกรรมโดยแท้จริงซึ่งการสังเคราะห์งานวิจัยในประเด็นสร้างให้คนมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมากขึ้นตามที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (มะลิวัลย์ หงส์สุวรรณ 2550: 9; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2547: 1-14) ช่วยให้เกิดการลดปัญหาสังคมต่าง ๆ และจะได้นำไปสู่พฤติกรรมคนดีละคนเก่ง และลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเป็นจิตลักษณะ ที่มีความสำคัญต่อการเป็นคนดีคนเก่ง (พัชรภา ตรีเนตร 2554: 9)

จากเหตุผลและความสำคัญดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร เนื่องจากปัจจุบันอยู่ในช่วงศตวรรษที่ 21 ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตบางประการที่เคยมีการศึกษาก่อนหน้านี้ก็อาจจะเปลี่ยนไป ซึ่งเกิดจากปัจจัยหลายสาเหตุ ผู้วิจัยใช้ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม โดยศึกษาเฉพาะด้านในส่วน ของลำดับที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนไทย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เนื่องจากลักษณะมุ่งอนาคต เป็นจิตลักษณะหนึ่งของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544) ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นบุคคลที่มีความสามารถในการคาดการณ์ไกล วางแผนแบบมีเป้าหมายและเพียรพยายามอดทนรอคอยความสำเร็จ ส่วนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นผู้ที่มีความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อซึ่งเป็นตัวชี้วัดของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงที่จะมุ่งหาความสำเร็จและกลัวความล้มเหลว มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ McClelland (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2550: 20 อ้างอิงจาก McClelland. 1963) เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของนิสิตครู สำหรับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาเป็นนิสิตครูที่กำลังศึกษาชั้นปีที่ 4 อยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้นมีพัฒนาการทางกายเจริญเต็มที่เรื่องบุคลิกภาพจึงเป็นสิ่งสำคัญ สอดคล้องกับนโยบายการผลิตครูที่ให้ความสำคัญกับบุคลิกภาพ เนื่องจากผู้ที่ประกอบอาชีพครูต้องมีบุคลิกภาพที่ดีจะเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะสร้างความประทับใจความศรัทธาและความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้น (วิไล ตั้งจิตสมคิด 2557: 143) ช่วงชีวิตของนิสิตครูที่กำลังจะเข้าสู่วัยทำงาน การมีครอบครัว ล้วนสามารถมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความ

สามารถของตนเองในเรื่องต่างๆ ของบุคคลได้ การรับรู้ความสามารถของบุคคลก็มีส่วนกำหนดพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล (วิลาสลักณ์ ชั่ววลี 2547: 90)

จากรายละเอียดดังกล่าวผู้วิจัยจึงศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร: การวิจัยผสมผสานวิธีแบบอธิบายตามกาลเวลา เกี่ยวกับปัจจัยใดบ้างที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู รวมทั้งมีความสัมพันธ์กันโดยส่งผลทางตรงหรือทางอ้อมผ่านปัจจัยอะไรบ้าง มีปัจจัยที่คาดว่าจะส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตตามที่ได้ศึกษาค้นคว้า คือ บุคลิกภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยผู้วิจัยใช้วิธีการวิจัยผสมผสานวิธีแบบอธิบายตามกาลเวลา (A Mixed Method Approaches Sequential Explanatory design) ซึ่งเป็นการวิจัยแบบผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณเป็นหลักและตามด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ เหตุผลของการให้ความสำคัญในการผสมผสานกับวิธีการเชิงปริมาณก่อน คือ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สะท้อนผลการศึกษา แล้วผู้วิจัยจึงอธิบายขยายรายละเอียดในประเด็นสำคัญหรือแง่มุมเชิงคุณภาพของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการสัมภาษณ์และวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานด้วยวิธีการเชิงคุณภาพ (องอาจ นัยพัฒน์ 2551: 253-255)

คำถามการวิจัย

1. โมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์มีความสอดคล้องกลมกลืนกันหรือไม่
2. ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร มีความสอดคล้องกลมกลืนกันหรือไม่
3. จากการวิจัยด้วยวิธีการเชิงปริมาณเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญที่ต้องอธิบายเพิ่มเติมอย่างไรบ้าง

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

3. เพื่ออธิบายประเด็นเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

ความสำคัญของการวิจัย

การศึกษาในครั้งนี้ มีความสำคัญของการวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ทำให้ทราบถึงปัจจัยในรูปแบบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร
2. ได้ผลจากการศึกษาประเด็นเชิงคุณภาพ ที่อธิบายและสามารถยืนยันสาเหตุของลักษณะมุ่งอนาคตตามทฤษฎีต้นไม้วิจัยธรรม ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร
3. ผลการวิจัยเป็นส่วนหนึ่งสามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนานิสิตครูให้มีลักษณะมุ่งอนาคต สนับสนุนการเรียนการสอนหรือจัดกิจกรรมให้เกิดพฤติกรรมตามปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต เพื่อการดำเนินชีวิตให้ประสบความสำเร็จและมีคุณภาพชีวิตที่เหมาะสมในสังคมต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตครูระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2560 รวมทั้งสิ้น 4,027 คน ประกอบด้วย 5 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีนิสิตครู จำนวน 1,771 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 236 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 533 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จำนวน 738 คน และมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 749 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในงานวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้วิธีการวิจัยผานวิธีแบบอธิบายตามกาลเวลา โดยแบ่งขอบเขต ของการวิจัย ออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 กลุ่มตัวอย่างสำหรับวิธีการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง โดยพิจารณาควบคู่ไปกับจำนวนพารามิเตอร์ตามกฎอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่าง และจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปร 20 ต่อ 1 ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรสังเกตจำนวน 13 ตัวแปร จึงมีกลุ่มตัวอย่าง 260 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified sampling) ตามสัดส่วน 52 คน เท่ากัน แบบไม่อิงสัดส่วน

ส่วนที่ 2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับวิธีการศึกษาเชิงคุณภาพ เป็นนิสิตครูระดับปริญญาตรี ศึกษาชั้นปีที่ 4 หลักสูตร 5 ปี โดยเลือกแบบเจาะจงนิสิตที่มีลักษณะมุ่งอนาคต ตามคุณสมบัติ จำนวน 10 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ศึกษาตัวแปรที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต ชนิดที่เป็นตัวแปรแฝง จำนวน 4 ตัวแปร และตัวแปรสังเกตจำนวน 13 ตัวแปร ดังนี้

1. ตัวแปรภายนอก (Exogenous variables) ได้แก่

1.1 บุคลิกภาพ วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 5 ตัวแปร คือ

- 1.1.1 การแสดงตัวในสังคม
- 1.1.2 ความสุภาพอ่อนโยน
- 1.1.3 ความซื่อตรงต่อหน้าที่
- 1.1.4 ความมั่นคงทางอารมณ์
- 1.1.5 การเปิดรับประสบการณ์

2. ตัวแปรภายใน (Endogenous variables) ได้แก่

2.1 การรับรู้ความสามารถของตนเอง วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร คือ

- 2.1.1 การตัดสินใจในการเลือกแสดงพฤติกรรม
- 2.1.2 การกำหนดระดับความพยายามของตนเอง
- 2.1.3 การคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อความสามารถ

2.2 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 2 ตัวแปร คือ

- 2.2.1 การมุ่งหาความสำเร็จ
- 2.2.2 การหลีกเลี่ยงความล้มเหลว

2.3 ลักษณะมุ่งอนาคต วัดจากตัวแปรสังเกตได้ 3 ตัวแปร

- 2.3.1 การคาดการณ์ไกล
- 2.3.2 การควบคุมตนเองตามแผน
- 2.3.3 การอดทนรอความสำเร็จ

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลมีการวางแผน มีเป้าหมายในชีวิต ควบคุมกำกับตนเองให้มีความอดทนต่อการรอคอยความสำเร็จ โดยมีตัวแปร สังเกต ต่อไปนี้

1.1 การคาดการณ์ไกล หมายถึง การรับรู้ของนิสิตถึงแนวโน้มของเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น ในอนาคต เห็นความสำคัญและประโยชน์ที่จะได้รับจากผลการเรียน การงานที่จะประกอบอาชีพ ในอนาคต

1.2 การควบคุมตนเองตามแผน หมายถึง การรับรู้ของนิสิตในการกำกับตนเอง ให้ปฏิบัติตนและดำเนินชีวิตด้านการเรียนตามเป้าหมายที่กำหนดเกี่ยวกับผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต และความเป็นไปตามความต้องการหลังจบการศึกษา

1.3 การอดทนรอความสำเร็จ หมายถึง การรับรู้ของนิสิตที่อดทนต่อความยากลำบาก ในการศึกษา การแข่งขันในกลุ่มเพื่อน การทำงานระหว่างเรียน สภาวะการกดดันหรือปัญหาต่าง ๆ จากการกระทำของตนและผู้อื่นที่จะส่งผลต่ออนาคตสำหรับความสำเร็จที่จะมาถึงตามที่รอคอย

2. บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะทั้งภายนอกและภายในซึ่งแสดงออกทางด้านอารมณ์ จิตใจ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของลักษณะองค์รวมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะบุคลิกภาพ โดยมีตัวแปร สังเกต ต่อไปนี้

2.1 การแสดงตัวในสังคม หมายถึง การรับรู้ของนิสิตการแสดงออกในชั้นเรียน เสนอความคิดเห็น รู้จักเป็นผู้นำและผู้ตาม ประพฤติตนเหมาะสม รู้จักกาลเทศะ เข้ากับคนง่าย และมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี

2.2 ความสุภาพอ่อนโยน หมายถึง การรับรู้ของนิสิตเกี่ยวกับกิริยาท่าทางสุภาพนุ่มนวล ไม่พูดคำหยาบคาย อ่อนน้อมถ่อมตน ให้ความร่วมมือ ชอบช่วยเหลือผู้อื่น เสียสละ การรู้จักให้อภัย ผู้อื่นและกล่าวขอโทษเมื่อกระทำผิด

2.3 ความซื่อตรงต่อหน้าที่ หมายถึง การรับรู้ของนิสิตเกี่ยวกับความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ของตน รอบคอบมีระบบในการจัดการเรื่องส่วนตัวและเรื่องการเรียนรู้ มีความตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับ มอบหมาย จริงใจต่อบุคคลอื่นและกตัญญูทดแทน

2.4 ความมั่นคงทางอารมณ์ หมายถึง การรับรู้ของนิสิตต่อเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มีสติ มีปฏิภาณไหวพริบ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ ไม่ตกใจตื่นตกใจง่าย ๆ และไม่เกิดอารมณ์ หงุดหงิด โมโห โวยวาย

2.5 การเปิดรับประสบการณ์ หมายถึง การรับรู้ของนิสิตต่อการพัฒนาตนเองให้ก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับ เข้าร่วมฝึกอบรมเรื่องที่น่าสนใจอย่างสม่ำเสมอ สนใจเรียนรู้สิ่งใหม่ มีความคิดสร้างสรรค์ รับรู้เหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและปรับตัวตามสภาพแวดล้อม

3. การรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง รู้ว่าตนมีความสามารถเพียงพอหรือไม่ โดยแสดงพฤติกรรมซึ่งจะออกมาในรูปแบบของกระบวนการคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์ นิสิตที่รับรู้ว่าตนมีความสามารถสูงหรือต่ำมีความคิดจะพยายามและเอาใจใส่ในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดได้ โดยมีตัวแปรสังเกต ต่อไปนี้

3.1 การตัดสินใจในการเลือกแสดงพฤติกรรม หมายถึง การรับรู้ของนิสิตที่สามารถตัดสินใจเลือกทำกิจกรรม เลือกปฏิบัติตามสถานการณ์ แสดงความมั่นใจประเมินความยากง่ายของงานสำหรับตนเองได้อย่างเหมาะสม

3.2 การกำหนดระดับความพยายามของตนเอง หมายถึง การรับรู้ของนิสิตในความสามารถของตนเองที่เป็นตัวกำหนดว่าจะใช้ความพยายามในการอ่านหนังสือ ทำการบ้าน ทำงาน ทำกิจกรรม เมื่อพบอุปสรรคตามสถานการณ์ที่ไม่น่าพอใจ สามารถกำหนดว่าตนมีความสามารถเพิ่มขึ้น

3.3 การคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อความสามารถ หมายถึง การรับรู้ของนิสิตต่อการคิดเป็นลำดับความสำคัญ ซึ่งรับรู้ว่าตนมีความสามารถสูงหรือต่ำ จะกระตุ้นตนเองให้ใช้ความสามารถตามความคิด และตอบสนองต่อความสามารถของตนเอง

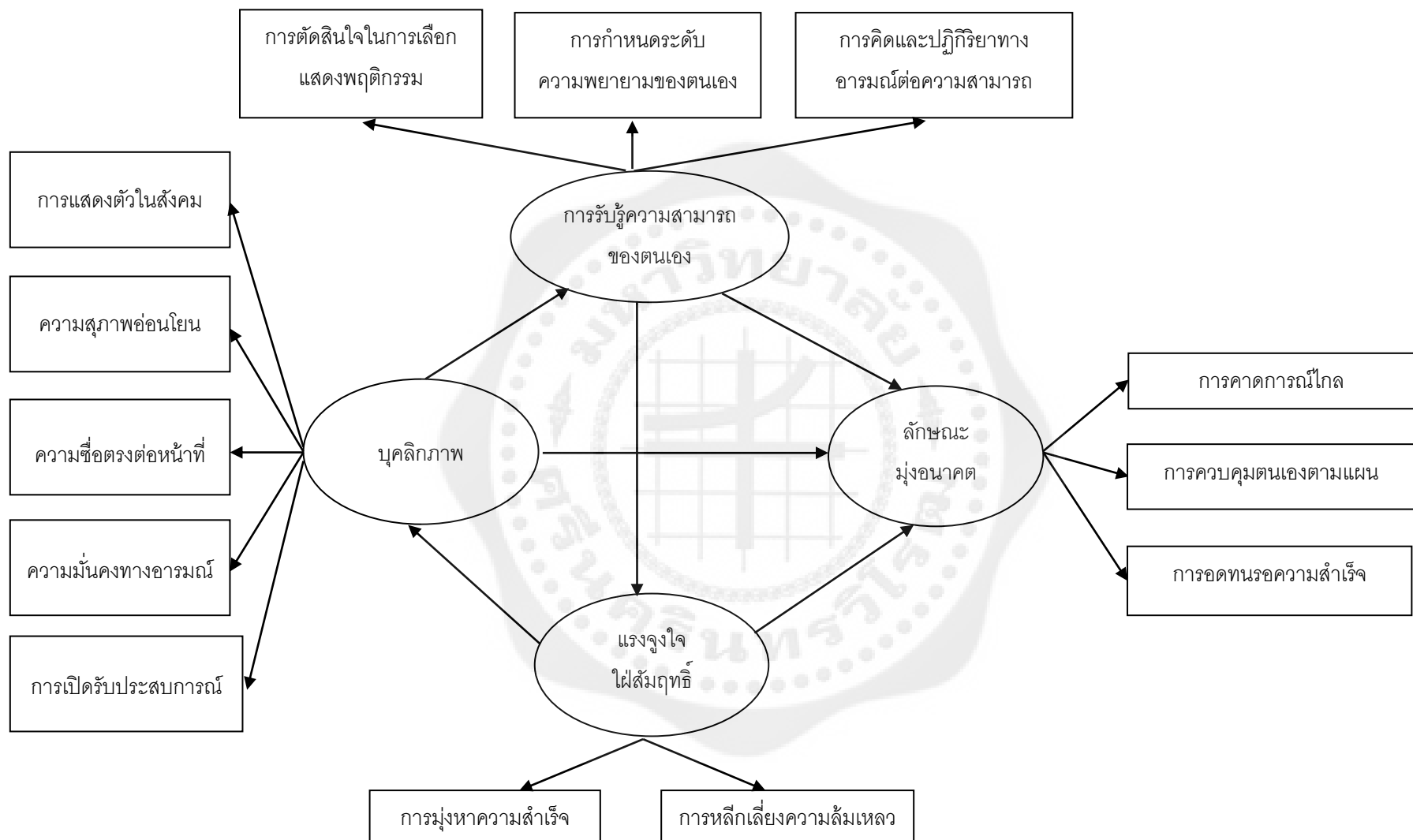
4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง การมีความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จตามมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ กระตือรือร้นกล้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดล้มเหลว และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง โดยมีตัวแปรสังเกต ต่อไปนี้

4.1 การมุ่งหาความสำเร็จ หมายถึง การรับรู้ของนิสิตที่มีความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จตามมาตรฐานที่ตนตั้งไว้

4.2 การหลีกเลี่ยงความล้มเหลว หมายถึง การรับรู้ของนิสิตที่มีความกระตือรือร้นกล้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดล้มเหลว และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครูมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยใช้ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมของดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544) โดยศึกษาเฉพาะด้าน ในส่วนของลำต้นที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนไทย คือ ลักษณะมุ่งอนาคตและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เนื่องจากลักษณะมุ่งอนาคตเป็นจิตลักษณะหนึ่งของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคต เป็นบุคคลที่มีความสามารถในการคาดการณ์ไกล มีการวางแผน และอดทนรอคอยความสำเร็จ ส่วนแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นผู้ที่มีความมานะพยายาม ฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงที่จะมุ่งหาความสำเร็จและกลัวความล้มเหลว มีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland (ดูจเดือน พันธุมนาวิน (2550: 20) อ้างอิงจาก McClelland. 1963) โดยยึดหลักการพัฒนาจิตและพฤติกรรมพร้อมกัน เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่น่าปรารถนาของนิสิตครู ซึ่งอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น จะเป็นระยะที่มีพัฒนาการทางกายเจริญเต็มที่ โดยอวัยวะส่วนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นจึงเกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ เนื่องจากผู้ที่ประกอบอาชีพครูต้องมีบุคลิกภาพที่ดีจะเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะสร้างความประทับใจความศรัทธา และความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้น (วิไล ตั้งจิตสมคิด 2557: 143) ซึ่งลักษณะที่ปรากฏทั้งภายในและภายนอกจะแสดงออกเป็นผลรวมของพฤติกรรมพัฒนาบุคลิกภาพไปในแนวทางที่พึงประสงค์ของสังคมได้อย่างเหมาะสม (วิภาพร มาพบสุข 2540: 367) โดยผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดทฤษฎีที่พิจารณาความสอดคล้อง และความเหมาะสมกับบุคลิกภาพของครูตามนโยบายการผลิตครูและมาตรฐานวิชาชีพครู ด้านการปฏิบัติงานเกี่ยวกับจรรยาบรรณวิชาชีพ คือ บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ ตามทฤษฎี ของ Costa & McCrea (สุวรรี ศิวะแพทย์ 2549: 278-279 อ้างอิงจาก Costa & McCrea. 1992) อีกทั้ง ช่วงชีวิตของนิสิตครูที่กำลังจะเข้าสู่วัยทำงาน การมีครอบครัว ล้วนสามารถมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในเรื่องต่าง ๆ ของบุคคลได้ เนื่องจากต้องประสบกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความคลุมเครือและซับซ้อนมากขึ้น บุคคลก็จะมีพิจารณาถึงความสามารถของตนเองในการที่ต้องจัดการกับสิ่งแวดล้อมในลักษณะต่าง ๆ แต่ในขณะเดียวกัน การรับรู้ความสามารถของบุคคลก็มีส่วนกำหนดพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคล (วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี 2547: 90) ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเอง ตามแนวคิดทฤษฎีของ แบนดูรา (วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี 2547: 89-95 อ้างอิงจาก Albert Bandura. 1997) สามารถสรุปกรอบแนวคิดการวิจัยได้ดังภาพประกอบ 1

ภาพประกอบ 1 โมเดลสมมติฐานปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

สมมติฐานในการวิจัย

1. โมเดลความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคต มีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์
2. ลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรบุคลิกภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรบุคลิกภาพ โดยผ่านตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์
3. การรับรู้ความสามารถของตนเองได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรบุคลิกภาพ
4. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรบุคลิกภาพและการรับรู้ความสามารถของตนเอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู: การวิจัยผลานวิธีแบบอธิบายตามกาลเวลา และได้นำเสนอตามหัวข้อ ต่อไปนี้

1. ลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation)
 - 1.1 ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 1.2 ความสำคัญลักษณะมุ่งอนาคต
 - 1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต
 - 1.4 องค์ประกอบของลักษณะมุ่งอนาคต
 - 1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
2. ทฤษฎีหลักที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต
 - 2.1 ทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรม
 - 2.2 ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม
3. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคต
 - 3.1 บุคลิกภาพ (Personality)
 - 3.1.1 ความหมายของบุคลิกภาพ
 - 3.1.2 ความสำคัญของบุคลิกภาพ
 - 3.1.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ
 - 3.1.4 องค์ประกอบของบุคลิกภาพ
 - 3.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 3.2 การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy)
 - 3.2.1 ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 3.2.2 ความสำคัญของการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 3.2.3 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง
 - 3.2.4 อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนที่มีต่อพฤติกรรม
 - 3.2.5 มิติของการวัดการรับรู้ความสามารถของตน
 - 3.2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3.3 แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

3.3.1 ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3.3.2 แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3.3.3 ลักษณะสำคัญเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3.3.4 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4. การวิจัยผสมวิธีแบบอธิบายตามกาลเวลา (A Mixed Methods Approach with Sequential Explanatory Design)

4.1 แบบผสมวิธีวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพตามกาลเวลา

4.2 วิธีการดำเนินงานวิจัยแบบอธิบายตามกาลเวลา

4.3 ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัยแบบการอธิบายตามลำดับกาลเวลา

ลักษณะมุ่งอนาคต (Future Orientation)

ผู้วิจัยศึกษาความหมาย ความสำคัญ แนวคิดทฤษฎี องค์ประกอบของลักษณะมุ่งอนาคต และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต

การศึกษาความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต ได้ศึกษาจากแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่มีผู้ให้นิยามความหมายทั้งในประเทศและต่างประเทศ ดังนี้

จิราภรณ์ ประเสริฐหาล้า (2557: 47) ลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน เป็นลักษณะทางจิตของบุคคลประเภทหนึ่งเป็นลักษณะที่บุคคลสามารถที่จะบังคับตนเองให้รอรับผลที่จะเกิดขึ้นในอนาคต บุคคลสามารถจะคาดการณ์ผลดีผลเสียของการกระทำตนเองจะได้รับในอนาคตได้ ลักษณะมุ่งอนาคตเป็นการรู้จักนึกคิดถึงอนาคตที่ยาวไกลออกไปทุกที เล็งเห็นผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคตทั้งใกล้และไกลอันจะเกิดกับตนเองและสังคมในอนาคต

วลัยกร สังฆบุตร (2555: 33) สรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง การมองอนาคตของบุคคล ผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจะเป็นผู้ที่สามารถคาดการณ์ไกล มีความเพียรพยายาม อดใจรอได้ มองเห็นความสำคัญของผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รู้จักวางแผน เพื่อเป้าหมายมีแนวทางแก้ไขปัญหาและสามารถตัดสินใจเลือกกระทำ

หทัยรัตน์ รุ่งธนศักดิ์ (2552: 5) ให้นิยามลักษณะมุ่งอนาคต คือ ความสามารถทางปัญญา ในการมองอนาคตข้างหน้าของเยาวชนเกี่ยวกับการศึกษา การประกอบอาชีพ การตัดสินใจ แสวงหาแนวทางเลือกที่ดีที่สุดโดยมีการคาดการณ์ไกลถึงผลดีผลเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต การ

วางแผนดำเนินการตามเป้าหมาย การรู้จักเลือกที่จะกระทำ แก้ปัญหาและรอคอย มีความเพียรพยายาม ในปัจจุบัน เพื่อประสบความสำเร็จในอนาคต

ดุจเดือน พันธุนาวิน (2550: 19) ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลว่าสิ่งที่กระทำไปในปัจจุบัน จะส่งผลอย่างไร ในปริมาณเท่าใด ต่อใคร ตลอดจนความสามารถในการอดได้รอได้ สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวานได้

มะลิวัลย์ หงส์สุวรรณ (2550: 11) สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตน หมายถึง การรู้จักคาดการณ์ไกลมีการวางแผน หรือเป้าหมายเพื่ออนาคตที่ดีกว่าปัจจุบัน โดยเล็งเห็นความสำคัญของสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนในอนาคตรวมทั้งความสามารถในการควบคุมตนเองให้อดได้รอได้ เพื่อรอรับประโยชน์ที่ใหญ่กว่าหรือสำคัญกว่าที่จะมีในอนาคต

จุฑามาศ ชื่นจิตร (2550: 10) สรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตเป็นการมองอนาคตของบุคคลซึ่งผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตนั้นจะเป็นผู้ที่สามารถคาดการณ์ไกลและวางแผน เพื่อเป้าหมายที่ต้องการในอนาคต มีแนวทางการแก้ไขปัญหาและสามารถตัดสินใจเลือกกระทำได้อย่างเหมาะสม มีความเพียรพยายามและอดได้รอได้ เพื่อความสำเร็จในอนาคต

ยุภาวรรณ ดวงอินตา (2549: 5) สรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะทางจิตหรือบุคลิกภาพ ด้านการคิดและการรับรู้ประเภทหนึ่งของบุคคล (กรณภัทร วรเชษฐ์ 2548: 18; ปัทมา วรรณลักษณ์ 2550: 32) ลักษณะมุ่งอนาคตจะสามารถในการคาดการณ์อนาคตข้างหน้า การวางแผนปฏิบัติ และดำเนินการตามแผน รู้จักวิธีแก้ปัญหา ทั้งความสามารถในการควบคุมตนเองให้มีความอดทนเพียรพยายาม เห็นความสำคัญของสิ่งที่เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการทั้งทางด้านการศึกษา ด้านการเงิน อาชีพ ครอบครัว สุขภาพ และจริยธรรม ในอนาคตได้ตามที่ใจปรารถนาและมุ่งหวัง (มะลิวัลย์ หงส์สุวรรณ 2550: 11; พัชรภา ตรีเนตร 2554: 9)

จรรยา สุวรรณทัต (2531: 48) สรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง ลักษณะของการมองสู่อนาคตข้างหน้า ซึ่งเป็นการมองที่ลึกซึ้งกว้างไกลที่ไม่ได้มีผลเพียงแต่ตัวผู้มองเท่านั้นหากครอบคลุมถึงบุคคลอื่นและสังคมมนุษยชาติ ที่บุคคลนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องด้วย และถือว่าเป็นจิตลักษณะที่สำคัญประการหนึ่งที่เอื้อต่อการพัฒนาประเทศ โดยตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสมหาแนวทางแก้ปัญหาและวางแผนดำเนินการเพื่อเป้าหมายที่ต้องการในอนาคต รู้จักการปฏิบัติให้เกิดการอดได้รอได้และมีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิต (กนกวรรณ อุ๋นใจ 2535: 37; พรทิพย์ เจนจริยานนท์ 2542: 15; เนตรชนก พุ่มพวง 2546: 10)

แพน เซน และ อเล็กแซนเดอร์ วาซอญี (Chen,P., & Vazsonyi, A. T. 2011: 2) ได้ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต สรุปได้ว่า ลักษณะมุ่งอนาคตมีการสร้างแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรม คือ การรับรู้คุณค่าของเหตุการณ์ในอนาคตที่คาดหวัง

ความเป็นไปได้ว่าจะบรรลุเป้าหมายในอนาคตและการประเมินผลจากการควบคุมตนมากกว่าการสำเร็จตามเป้าหมาย

บีล ซาร่า เจ (Beal Sarah J. 2011: 5) ได้สรุปนิยามความหมายของลักษณะมุ่งอนาคตที่ครอบคลุมทุกองค์ประกอบ ชี้ให้เห็นว่าลักษณะมุ่งอนาคตครอบคลุมถึงส่วนขยายในอนาคต เนื้อหาและจำนวนความรู้ความเข้าใจของรายละเอียดที่ส่งผลกระทบต่อความรู้ความเข้าใจในแรงจูงใจและปริมาณของการควบคุมของบุคคลที่เชื่อว่าสามารถทำสำเร็จตามเป้าหมาย

เนอร์มี (Nurmi. 1991: 4-7) กล่าวถึงลักษณะมุ่งอนาคตว่าเป็นลักษณะที่มีความซับซ้อนหลายขั้นตอนตามความคิดพื้นฐานขององค์ความรู้จิตวิทยา เป็นกระบวนการแบบมีส่วนร่วมโดยการกำหนดเป้าหมายที่ต้องการ การวางแผนเพื่อไปสู่เป้าหมายมีการตรวจสอบว่านำไปสู่เป้าหมายได้หรือไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแผนหรือวิธีการใหม่ และการประเมินความเป็นไปได้ในอนาคตจากการตั้งเป้าหมายไว้ตามแผน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต โดยได้ค้นคว้าเจาะจนถึงนิยามความหมาย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายไว้ส่วนใหญ่มีความคล้ายคลึงกัน แต่มีข้อสังเกตระหว่างงานวิจัยในประเทศและต่างประเทศ ว่างานวิจัยในประเทศนั้นจะกล่าวถึงการคาดการณ์ไกล มีการวางแผนและรอคอยความสำเร็จ ส่วนงานวิจัยต่างประเทศนั้นจะรวมถึงการสร้างแรงจูงใจด้วย ผู้วิจัยจึงสามารถสรุปความหมายของลักษณะมุ่งอนาคต หมายถึง บุคคลที่มีลักษณะความสามารถในการคาดการณ์ไกล วางแผนแบบมีเป้าหมายและเพียรพยายามรอคอยความสำเร็จด้วยพฤติกรรมบริหารจัดการควบคุมตนเองให้หลีกเลี่ยงจากการกระทำในสิ่งที่ส่งผลเสียเพื่อประสบความสำเร็จของชีวิตในอนาคต

ความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต

ปัจจุบันโลกาภิวัตน์สร้างความท้าทายให้แก่อุดมศึกษา เยาวชน นักศึกษา และบัณฑิตในอนาคต ด้วยวิวัฒนาการหลาย ๆ ประการ เช่น ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี อิทธิพลของสื่อสารมวลชนระบบการศึกษาและอุตสาหกรรมใหม่ รวมทั้งความเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างของสังคม วัฒนธรรม และความคิด ทำให้เด็ก เยาวชน และนักศึกษาในวันนี้มีความเปลี่ยนแปลงทั้งในมิติการใช้ชีวิต การเรียนรู้ ครอบครัวยุคใหม่ ตลอดจนภาวะเสี่ยงต่าง ๆ ในขณะเดียวกัน เริ่มมีสัญญาณที่ชี้ไปในทางเปลี่ยนแปลงของชีวิตการทำงานของบัณฑิตในอนาคต ที่แตกต่างไปจากลักษณะงานปัจจุบัน นอกจากความเชี่ยวชาญเฉพาะศาสตร์แล้ว การบริหารจัดการตนเอง รวมไปถึงจริยธรรม ค่านิยม การศึกษาในศาสตร์เฉพาะหรือสาขาเฉพาะจึงไม่เพียงพออีกต่อไป แต่ต้องเสริมฐานความรู้และสมรรถนะที่จะช่วยให้บัณฑิตสามารถอยู่ในตลาดแรงงานได้และได้เป็นอย่างดี ทั้งด้านการอยู่ร่วมใน

สังคม การสร้างสรรค์ ความรู้เชิงปฏิบัติ และความรู้พื้นฐาน ทั้งทางโลก ปรัชญา และสังคม ส่วนการพัฒนาครู ที่จะเป็นผู้สอนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หากครูมีความอ่อนเชิงวิชาการผลผลิตที่ได้ ก็จะมีคุณภาพอ่อนลงไปทุกขณะ หากแก้ปัญหาครูไม่ได้ ปัญหาพื้นฐานก็จะบั่นทอนขีดความสามารถในการพัฒนาประเทศอย่างรุนแรง ประเด็นดังกล่าวมีจุดวิกฤตอยู่สามประการ คือ การที่ผู้มีความสามารถไม่สนใจที่จะศึกษาเพื่อประกอบวิชาชีพครู ข้อจำกัดในกระบวนการผลิตครูของหน่วยผลิตอุดมศึกษา และความอ่อนแอของครูประจำการในเชิงคุณภาพและการพัฒนาตนเอง (กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2551-2565: 11-24)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544: 125, 127-128) กล่าวถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตและความสามารถควบคุมตน เกี่ยวกับพฤติกรรมการทำงานราชการซึ่งได้พัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตและความสามารถควบคุมตนให้แก่ข้าราชการใหม่โดยอีกจำนวนหนึ่งไม่ได้พัฒนา เมื่อติดตามผลภายหลังการฝึกอบรมนี้ ก็พบว่า ผู้ที่ได้รับการฝึกมีพฤติกรรมการทำงานราชการอย่างเหมาะสมมากขึ้นกว่าผู้ที่ไม่ได้รับการฝึก หรือผู้ที่ได้รับแต่น้อย และข้าราชการใหม่ที่จะทำงานราชการได้อย่างมีประสิทธิภาพสูงต่อไป ควรได้รับการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ซึ่งหมายถึงการเพิ่มความตระหนักในความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดในอนาคตต่อตนเอง ต่อหน่วยงาน และต่อประเทศและสากล นอกจากนี้ยังจะต้องรู้จักบังคับควบคุมตนเองให้ทำพฤติกรรมที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งามที่วางไว้สำหรับอนาคตให้ได้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (มะลิวัลย์ หงส์สุวรรณ. 2550: 9; อ้างอิงจากดวงเดือน พันธุมนาวิน. 2547: 1-14) บุคคลที่มุ่งอนาคตมากตั้งแต่อายุน้อย มักไม่ตั้งครมภ์ในวัยรุ่น ย่อมไม่เสพสารเสพติดหรือเล่นการพนัน หรือคบเพื่อนไม่เหมาะสม จนเป็นการทำลายอนาคตอันสดใสทางด้าน การเรียน และการทำงานของตนเอง ซึ่งสาเหตุของพฤติกรรมโดยแท้จริงซึ่งการสังเคราะห์งานวิจัยในประเด็นสร้างให้คนมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมากขึ้น อันจะช่วยให้เกิดการลดปัญหาสังคมต่างๆ และจะได้นำไปสู่พฤติกรรมคนดีละคนเก่งในที่สุด ซึ่งลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเป็นจิตลักษณะที่มีความสำคัญต่อการเป็นคนดีคนเก่ง (พัชรภาภา ตรีนตร. 2554: 9)

ผู้วิจัยศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคต ลักษณะมุ่งอนาคต - ควบคุมตน จากอดีตถึงปัจจุบัน ตั้งแต่ช่วงเวลาประมาณปี พ.ศ. 2520-2557 พบงานวิจัยที่ศึกษามีผลการวิจัยหลายชิ้นชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตว่าผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตสูงจะส่งผลในด้านดีเสมอ ทั้งเป็นตัวแปรในการทำนายการศึกษาต่อและปัจจัยสำคัญบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิต การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคต-ควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมจริยธรรม รวมทั้งการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ และเป็นลักษณะทางจิตที่สำคัญเกี่ยวกับข้าราชการอีกด้วย จากความสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต ดังกล่าว สรุปได้ว่า

ลักษณะมุ่งอนาคตมีความสำคัญในการดำเนินชีวิตปัจจุบันและอนาคต เนื่องจากผู้ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตจะเป็นผู้ที่มีพฤติกรรมเป็นคนดี เป็นส่วนหนึ่งของผู้ที่มีจริยธรรมและลดปัญหาของสังคมอีกด้วย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544: 2-4, 124) ได้ระบุจุดกำเนิดของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทย เกิดจากการประมวลผลการวิจัย ที่เกี่ยวกับการศึกษาสาเหตุของพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ของคนไทยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ อายุตั้งแต่ 6 ถึง 60 ปี ซึ่งแสดงความสัมพันธ์ในเชิงสาเหตุและผลระหว่างจิตลักษณะ 8 ด้าน กับพฤติกรรมประเภทต่าง ๆ ซึ่งถ้าต้องการที่จะเข้าใจ อธิบายทำนาย และพัฒนาพฤติกรรมชนิดใด จะต้องใช้จิตลักษณะบางด้านหรือทั้งหมดประกอบกันจึงจะได้ผลดีที่สุด โดยลักษณะมุ่งอนาคตอยู่ในช่วงของลำต้นของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม ซึ่งสรุปรวมผลการวิจัยคนไทยไว้ว่าคนไทยที่มีจิตลักษณะ 8 ประการ จะมีพฤติกรรมของคนดีและคนเก่ง ดังนี้

1. การเป็นคนที่ไม่เห็นแก่ส่วนรวม มากกว่าที่จะเห็นแก่ตัวหรือพวกพ้อง (เหตุผลเชิงจริยธรรมสูง)
2. การเป็นคนที่สามารถคาดการณ์ไกล และรู้จักบังคับตนเองให้อดไหวได้ (มุ่งอนาคตควบคุมตน)
3. เป็นผู้ที่ไม่เชื่อว่าเป็นไปได้ดี (ความเชื่อในอำนาจตน)
4. มีความวิริยะอุตสาหะ ฝ่าฟันอุปสรรค จนเกิดความสำเร็จตามเป้าหมาย (แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง)
5. มีความพอใจและเห็นความสำคัญของความดีงาม เห็นโทษของความชั่วร้ายต่าง ๆ (ทัศนคติ คุณธรรม ค่านิยม ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้น และสถานการณ์ที่จะกระทำนั้น) นอกจากนั้นยังมีลักษณะพื้นฐานทางจิตอีก 3 ประการ
6. ความเฉลียวฉลาด สามารถเข้าใจและคิดในระดับนามธรรม
7. รู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา มีประสบการณ์ทางสังคมสูง
8. มีสุขภาพจิตที่ดีมีความวิตกกังวลน้อย หรือในปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์

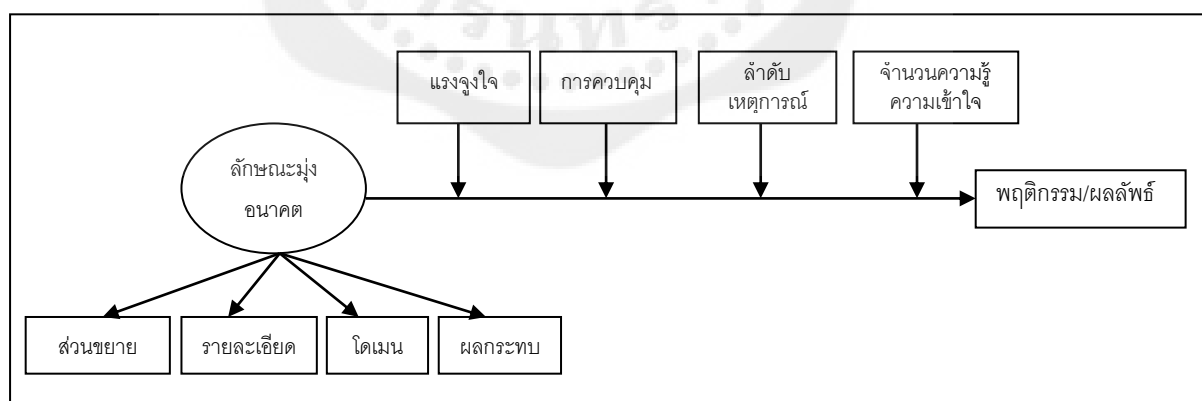
ส่วนงานวิจัยต่างประเทศที่ใช้แนวคิดทฤษฎีในการศึกษาลักษณะมุ่งอนาคต พบว่า มีผู้วิจัยของภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาได้ศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต ดังนี้

เซกินเนอร์ และ คนอื่น ๆ (Seginer R.; et al. 2004: 366-367) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงดูและลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น ดังสรุปต่อไปนี้ โดยมุ่งเน้นไปทั้งสามกระบวนการภายในส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปรับทิศทางของตัวเองในอนาคต การแสดงความรู้ความเข้าใจ

ที่เป็นภาพตัวแทนของอนาคตความคิดเกี่ยวกับแต่ละโดเมนและพฤติกรรม ซึ่งแนวคิดนี้สามารถนำมาใช้ในการดำรงชีวิตในอนาคตต่างๆ ได้เช่น การศึกษาที่สูงขึ้นสำหรับวัยรุ่น

มิลเลอร์และบริคแมน (Miller;& Brickman. 2004: 9) ศึกษารูปแบบของอนาคตที่มุ่งเน้นแรงจูงใจและการควบคุมตนเอง โดยได้นำเสนอรูปแบบทฤษฎีที่เป็นรากฐานของแรงจูงใจและการควบคุมตนเอง เพื่อบูรณาการทั้ง 2 ทฤษฎี ซึ่งมีทฤษฎีหลักของ แบนดูรา(Bandura. 1986) สนับสนุนและคนอื่น ๆ ให้ความสำคัญกับการควบคุมตนเอง แรงจูงใจ อันนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จในอนาคต

บิล ซาร่าห์ เจ (Beal, Sarah J. 2001: 39-46) ได้ศึกษาวิจัยแนวความคิดการสนับสนุนโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต หรือการวางแนวทางในอนาคต ซึ่งชี้ให้เห็นว่าลักษณะมุ่งอนาคตครอบคลุมถึงส่วนขยายในอนาคต คือ การคาดหวัง ประสบการณ์ และการกลัวในเรื่องอาชีพ การศึกษา รายละเอียดที่คิดถึงอนาคต โดเมนและผลกระทบสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยเพิ่มเติมในพื้นที่ที่ไม่สามารถสร้างได้อันเนื่องมาจากการวัดความรู้ความเข้าใจภายใน โดยมีการสร้างแรงจูงใจ การควบคุม ลำดับเหตุการณ์ และจำนวนของความรู้ความเข้าใจ จะสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมหรือผลลัพธ์ขึ้น โดยลักษณะมุ่งอนาคตนั้นเป็นลักษณะภายในจิตใจของแต่ละบุคคลที่จะต้องแสดงออกด้วยพฤติกรรม ที่มาจากแรงจูงใจที่มุ่งมั่นกระทำในสิ่งที่ต้องการโดยทำการควบคุมตนเองเพื่อให้สำเร็จตามเป้าหมาย อย่างไรก็ตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะที่มีลักษณะมุ่งอนาคตเป็นส่วนหนึ่งของทฤษฎีที่สำคัญของคนไทยและแสดงออกด้วยพฤติกรรมที่คำนึงถึงอนาคตอันนำไปสู่เป้าหมายความสำเร็จในชีวิตดังภาพประกอบ 2

ภาพประกอบ 2 แนวความคิดทางเลือกของลักษณะมุ่งอนาคต

ที่มา: Beal, Sarah J. (2011) Alternative Conceptualization of Future Orientation. p. 115

องค์ประกอบของลักษณะมุ่งอนาคต

ผู้วิจัยได้ประมวลเอกสารเกี่ยวกับองค์ประกอบของลักษณะมุ่งอนาคต ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ยุภาวรรณ ดวงอินตา (2549) ได้ศึกษาวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน สำหรับนักศึกษา ซึ่งเป็นงานวิจัยที่พิสูจน์องค์ประกอบของลักษณะมุ่งอนาคตและการควบคุมตน ครั้งแรก และการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน กับพฤติกรรมของบุคคล เพื่อเป็นตัวบ่งชี้สาเหตุของพฤติกรรมโดยแท้จริง ซึ่งการสังเคราะห์งานวิจัยในประเด็นนี้ยังไม่มีปรากฏที่ใดมาก่อน เพื่อช่วยสร้างให้คนมีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองมากขึ้น (มะลิวัลย์ หงส์สุวรรณ (2550) สอดคล้องกับ พัชราภา ตรีเนตร (2554: 7-9) ได้ทำการสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมจริยธรรม ด้วยวิธีการวิเคราะห์ห่อหุ้ม โดยนำจิตลักษณะที่สำคัญมาศึกษา 2 ด้าน คือ ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน และเหตุผลเชิงจริยธรรม จากทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมสำหรับคนไทย กล่าวว่า ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเป็นจิตลักษณะที่มีความสำคัญต่อการเป็นคนดี คนเก่ง ซึ่งลักษณะมุ่งอนาคตตามองค์ประกอบด้วยกัน 3 ส่วน ได้แก่

1. ความสามารถคาดการณ์ คือ การที่บุคคลสามารถคิดได้ว่าอะไรจะเกิดขึ้นในอนาคต เข้าใจและมองเห็นเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้นอย่างทะลุปรุโปร่ง โดยผู้ที่เข้าใจลักษณะของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างชัดเจน จึงต้องเป็นผู้ที่มีสติปัญญาสูงถึงขั้นนามธรรม การจะเข้าใจสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตอย่างชัดเจนอาจเกิดได้ 2 วิธี วิธีแรก คือ ในกรณีที่สิ่งนั้นเคยเกิดขึ้นก่อน บุคคลนั้นเคยประสบมาก่อน ถ้าสิ่งนั้นเกิดขึ้นเป็นครั้งที่สองหรือครั้งต่อ ๆ ไปบุคคลที่มีประสบการณ์ก็จะคาดการณ์ถึงเหตุการณ์ได้อย่างชัดเจนมากกว่าผู้ที่ไม่มีประสบการณ์ วิธีที่สอง คือ การศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร และถามจากผู้รู้ถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นนั้น จะมีลักษณะอย่างไร การแสวงหาข้อมูลเพื่อเป็นการเตรียมตัวรับเหตุการณ์ที่จะเกิดขึ้น โดยมีเป้าหมายที่จะดำเนินการให้เกิดผลสำเร็จในอนาคตให้มากที่สุด

2. ความเชื่อว่าสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตนั้นอาจจะเกิดกับตนเองได้เช่นเดียวกับที่เกิดขึ้นกับผู้อื่น

3. การมองเห็นคุณค่าหรือความสำคัญของสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตในปริมาณที่ไม่ลดลง คือ ผู้ที่มองเห็นคุณค่าหรือความสำคัญของผลดีและผลเสียที่จะเกิดขึ้นกับตัวเขาในอนาคต ในปริมาณที่เท่ากัน หรืออาจจะมากกว่าที่จะเกิดกับตัวเขาทันทีในปัจจุบัน การที่บุคคลจะมีลักษณะมุ่งอนาคตในองค์ประกอบที่สามนี้ เกิดจากการที่บุคคลนั้น อยู่ในสภาพแวดล้อมและสังคมที่มีความมั่นคงถาวร มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินบิดามารดา รักษาคำพูด รักษาสัญญา นั่นคือ เมื่อเป็นเด็กเคยมี

ประสบการณ์ว่าสิ่งที่เคยนั้น ตนได้รับจริง ๆ ในที่สุดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนนี้มีความเกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และความรับผิดชอบต่อสังคมด้วย

พรทิพย์ เจนจริยานนท์ (2542: 11) สรุปลักษณะมุ่งอนาคต ประกอบด้วย

1. ด้านการคาดการณ์ไกลและการตัดสินใจเลือกกระทำเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ
2. ด้านการแก้ปัญหาและการวางแผนเกี่ยวกับการศึกษาและการประกอบอาชีพ
3. ด้านการรู้จักรอคอยและมีความเพียรพยายามในปัจจุบันเพื่อประสบความสำเร็จด้านการศึกษาและการประกอบอาชีพ

วลัยกร สังฆบุตร (2555: 33) แบ่งลักษณะมุ่งอนาคตออกเป็น 3 องค์ประกอบ

1. ความสามารถในการคาดการณ์ไกล หมายถึง ความสามารถในการคาดคะเนแนวโน้มของเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต เห็นความสำคัญของอนาคต และตัดสินใจเลือกกระทำอย่างเหมาะสม ได้แก่ การนึกถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการเรียนตระหนักถึงอนาคตของตนเอง ทางด้านการศึกษา มีการเตรียมความพร้อมก่อนเรียน และทำงานมีการวางแผนด้านการเรียน อาชีพและการทำงานในอนาคต

2. มีการวางแผนหรือตั้งเป้าหมายในอนาคต เนื่องจากมีความเชื่อว่าสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตนั้นอาจเกิดกับตนเอง หมายถึง การกำหนดเป้าหมายต่าง ๆ ในอนาคตเพราะเชื่อว่าการประสบผลสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้นั้นอาจเกิดขึ้นตนเองเช่นเดียวกับที่เคยเกิดขึ้นกับผู้อื่น จึงมีการตั้งจุดมุ่งหมายในการเรียน การทำงานเพื่อให้เรียน และทำงานเป็นไปอย่างมีระเบียบแบบแผนเป็นขั้นตอนตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ได้แก่ การวางแผนด้านการศึกษาหรืออาชีพ มีการจัดตารางเรียนและการทำงาน การจัดระบบเพื่อป้องกันข้อผิดพลาดที่จะเกิดขึ้นเกี่ยวกับการเรียนและการทำงาน

3. การมองเห็นคุณค่าของสิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคตในปริมาณที่ไม่ลดลง หมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ และเห็นความสำคัญของผลของการกระทำอย่างสม่ำเสมอไม่ลดลงจากเดิม ได้แก่ การรู้จักอดทนรอสิ่งที่ต้องการ การรู้จักเรียงลำดับสิ่งที่ต้องทำเพื่อให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้ไม่ให้เกิดข้อผิดพลาดได้ในอนาคต

ศุภินันท์ เลื่อนแป้น (2557: 1-10) ได้ศึกษามาตรวัดลักษณะมุ่งอนาคตโดยพัฒนาตามแนวคิดของเนอร์มี (Nurmi 1991: 1-5) ซึ่งลักษณะมุ่งอนาคตเป็นลักษณะที่ซับซ้อนที่พัฒนาขึ้นในตัวบุคคลอย่างเป็นกระบวนการที่ประกอบด้วยขั้นตอนต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การตั้งเป้าหมาย (Future-oriented motives interests and goals) ในขั้นนี้บุคคลจะมีการตั้งเป้าหมาย หรือสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคต โดยอาศัยความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับสิ่งที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตของบุคคล

2. การวางแผน (Future-oriented planning) ในขั้นนี้บุคคลจะมีการวางแผนปฏิบัติการ เพื่อที่จะนำไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนแรก มีการตัดสินใจเลือกวิธีการหรือแนวทางที่เหมาะสมตลอดจนมีการตรวจสอบว่า วิธีการ หรือแนวทางนั้นจะนำไปสู่เป้าหมายได้หรือไม่ หากพบว่าแผนหรือวิธีการที่เลือกไว้ไม่สามารถนำไปสู่เป้าหมายได้ ก็มีการเปลี่ยนแปลงวิธีการเสียใหม่

3. การดูความเป็นไปได้ (Evaluation of the future) เป็นขั้นการประเมินถึงความเป็นไปได้ของจุดมุ่งหมายหรือความต้องการในอนาคต ตลอดจนแผนปฏิบัติการที่ได้วางไว้จะประสบความสำเร็จมากน้อยเพียงใด ผลตอบแทนที่ได้รับจากกระบวนการนี้จะส่งผลต่อการมีลักษณะมุ่งอนาคต หากสิ่งที่คาดหวังไว้ไม่เกิดขึ้นบุคคลก็จะขาดความเชื่อมั่นในอนาคต

บิล ชาร์ห์ เจ (Beal Sarah J. 2011: 6-115) การวัดลักษณะมุ่งอนาคตเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งสำหรับการศึกษา ที่เป็นการวัดและใช้เป็นตัวชี้วัดว่าองค์ประกอบใด มีรายการลักษณะมุ่งอนาคตสูง การตรวจสอบวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องแต่ละมุมมองกับโดเมนที่เป็นไปได้ที่จะเพิ่มแรงจูงใจให้ประสบความสำเร็จและการประเมินผลสำเร็จของอนาคต

จากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของลักษณะมุ่งอนาคต เนื่องจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีการระบุองค์ประกอบลักษณะมุ่งอนาคตที่ตรงกันและคล้ายกันหลายเรื่อง แต่อย่างไรก็ตามมีบางองค์ประกอบที่มีความแตกต่างกัน จึงจำแนกออกเป็นความถี่ กรณีความถี่เท่ากันของข้อ 3 และ ข้อ 4 ได้พิจารณานิยาม ความหมาย พบว่า สามารถสรุปข้อ 4 อยู่กับข้อ 2 ได้ เนื่องจากเป็นการควบคุมตนเองให้ดำเนินการตามแผนที่กำหนด ซึ่งมีองค์ประกอบหรือตัวแปรสังเกตของลักษณะมุ่งอนาคต คือ 1) การคาดการณ์ไกล 2) การควบคุมตนเองตามแผน และ 3) การอดทนรอความสำเร็จ ดังสรุปไว้ในตาราง 1 ดังนี้

ตาราง 1 สรุปประเด็นองค์ประกอบจากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ความหมาย/นิยาม ลักษณะมุ่งอนาคต	กรรภัทร วรเชษฐ์ 2548	ยุภาวรรณ ดวงอินตา 2549	ปัทมา วรรณ ลักษณะ 2550	มะลิวัลย์ หงส์สุวรรณ 2550	จุฑามาศ เชื้อจิตร 2550	หทัยรัตน์ รุ่งธนศักดิ์ 2552	พัชรภา ตรีเนตร 2554	วลัยกร สังฆบุตร 2555	จิราภรณ์ ประเสริฐ หล้า 2557	เนอริมี 1991	แพน และ อเล็กแซน เดอร์ 2011	บิล ซาร่าห์ เจ 2011
1. การคาดการณ์ไกล	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓			
2. ดำเนินการตามแผน ที่กำหนด	✓	✓	✓	✓	✓	✓		✓	✓	✓		✓
3. ลดทอนอคอยเพียร พยายาม	✓		✓	✓	✓	✓		✓	✓			
4. การควบคุมตนเอง				✓	✓	✓	✓			✓	✓	✓
5. รู้จักแก้ปัญหา	✓				✓	✓		✓				
6. เกิดความคาดหวัง		✓					✓			✓	✓	
7. เห็นคุณค่าความสำคัญ		✓		✓			✓		✓			

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

ศศิวิมล เกลียวทอง (2557: 108) ศึกษาความสัมพันธ์และค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานพบว่า ปัจจัยด้านลักษณะมุ่งอนาคต (X_3) ส่งผลทางบวกต่อทักษะชีวิต (Y) มากที่สุด

สุขจิตร ตั้งเจริญ (2554: 74) ได้ศึกษาปัจจัยทางจิตสังคมและความสามารถในการบริหารเวลาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาปริญญาตรี ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร พบว่า นักศึกษาปริญญาตรี ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองจะมีพฤติกรรมรับผิดชอบที่ดีมากกว่า นักศึกษาปริญญาตรี ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ ที่มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองต่ำและพบว่าคะแนนพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาปริญญาตรี ภาควิชาพยาบาลศาสตร์ แปรปรวนไปตามการสนับสนุนทางสังคมทั้งในกลุ่มรวมและกลุ่มย่อยที่สำคัญ 8 กลุ่ม ได้แก่ กลุ่มเพศชาย กลุ่มเพศหญิง กลุ่มอายุน้อย กลุ่มอายุมาก กลุ่มโสด กลุ่มสมรส กลุ่มเรียนวันจันทร์ถึงวันศุกร์เวลาเย็น และวันเสาร์หรือวันอาทิตย์ และกลุ่มเรียนเฉพาะวันเสาร์ - อาทิตย์

สาวิตรี เต็งถนุญศิริ (2547: 53) ได้ศึกษาลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ว่านักเรียนส่วนใหญ่ มีลักษณะมุ่งอนาคตปานกลาง โดยปัจจัยด้านเพศ ระดับชั้นเรียน และระดับผลการเรียนที่แตกต่างกันมีผลให้นักเรียนมีลักษณะมุ่งอนาคตแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 0.05

หทัยรัตน์ รุ่งธณศักดิ์ (2552: 109-110) ได้ศึกษา เรื่อง การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ศรีสะเกษ เขต 4 โดยศึกษาโมเดลที่ได้จากการวิเคราะห์เส้นทาง PAQ จากการวิจัยพบว่า ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงอย่างเดียวต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คือ เจตคติต่อการเรียน และตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 คือ เพศ การอบรมเลี้ยงดู บุคลิกภาพ สภาพแวดล้อมทางการเรียน บทบาทของครูแนะแนว และเจตคติต่อการเรียน ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ครู หรือบุคลากรทางการศึกษา ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนเป็นปัจจัยทางจิตวิทยาที่เกิดขึ้นภายในตนเอง และฝึกให้นักเรียนกล้าแสดงออก

จุฬามาศ ชื่นจิตร (2550: 55-59) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จำแนกตามปัจจัย ดังนี้ คือ ปัจจัยด้านส่วนตัว ได้แก่ เพศ อายุ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ บุคลิกภาพ เจตคติต่อการเรียน รายได้ของนิสิต และระดับชั้นปีที่กำลังศึกษา ปัจจัยด้านครอบครัว ได้แก่ อาชีพของผู้ปกครองและความคาดหวังของผู้ปกครอง ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมที่มหาวิทยาลัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนิสิตและสัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด มี 5 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน (x_{19}) บุคลิกภาพ (x_{15}) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต (x_8) สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนิสิต (x_{18}) อายุของนิสิต (x_3) สามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตได้ถึงร้อยละ 66.10 สมการพยากรณ์ลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนำค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์มาเขียนสมการได้ ดังนี้ $Y = -1.947 + .828x_{19} + .495x_{15} + .286x_8 - .249x_{18} + .005x_3$ สมการการพยากรณ์ลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรีโดยใช้คะแนนมาตรฐาน $Z = .498x_{19} + .313x_{15} + .192x_8 - .182x_{18} + .137x_3$

กรภัทร วรเชษฐ์ (2548: 124-126) ได้ศึกษาวิจัยโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัย รูปแบบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุที่สร้างขึ้น สามารถอธิบายความแปรปรวนของลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนได้ร้อยละ 56 โดยตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุด คือ ทักษะการตัดสินใจ ร่องลงมาคือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันและการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจมากเกินไป ตัวแปรที่มีอิทธิพลทางอ้อมสูงสุด คือ การควบคุมตนเอง ร่องลงมาคือ การรับรู้ความสามารถของตนเอง การกระตุ้นทางการศึกษาจากครอบครัว บุคลิกภาพแบบเอ การอบรมเลี้ยงดูแบบมีเหตุผล การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และการอบรมเลี้ยงดูแบบตามใจมากเกินไป เมื่อพิจารณาตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดสามอันดับแรก คือ การควบคุมตนเอง ร่องลงมาทักษะการตัดสินใจ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

เซกินอร์ และ คนอื่น ๆ (Seginer R.; et al. 2004: 365-375) การศึกษาอิทธิพลทางอ้อมระหว่างการเรียนรู้ การอบรมเลี้ยงดูและลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น : พหุโมเดล วัตถุประสงค์การวิจัย คือ การตรวจสอบผลของการเลี้ยงดูในโครงสร้างของลักษณะมุ่งอนาคตซึ่งประกอบด้วย 3 ส่วน

ส่วนแรก คือ แรงจูงใจในการมีส่วนร่วมในการคิดถึงอนาคต การแสดงองค์ความรู้ในอนาคต และพฤติกรรมเกี่ยวกับอนาคต ซึ่งการอบรมเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับการให้ความเป็นอิสระของผู้ปกครอง และการยอมรับของผู้ปกครอง โดยศึกษากับวัยรุ่นในอิสราเอล เกรด 11 จำนวน 458 คน โครงสร้างโมเดลทั้ง 5 ที่จะส่งผลให้เกิดพฤติกรรมลักษณะมุ่งอนาคต ประกอบด้วย การอบรมเลี้ยงดู การประเมินตนเอง แรงจูงใจลักษณะมุ่งอนาคต องค์ความรู้ลักษณะมุ่งอนาคต และพฤติกรรมลักษณะมุ่งอนาคต ผลการวิจัย พบว่า โมเดลการประเมินตนเองประกอบด้วยอิทธิพลทางตรงระหว่าง การอบรมเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับการให้ความเป็นอิสระของผู้ปกครองและการยอมรับของผู้ปกครอง และการสร้างแรงจูงใจ องค์ความรู้ในอนาคต และพฤติกรรม ทดสอบโมเดลโดยด้านอาซีฟ และด้านครอบครัวของเพศหญิงและชาย สรุปผลด้านครอบครัวเพศหญิงอิทธิพลระหว่าง การอบรมเลี้ยงดูที่เกี่ยวข้องกับการให้ความเป็นอิสระของผู้ปกครองและการยอมรับของผู้ปกครองและส่วนประกอบลักษณะมุ่งอนาคตไม่พบความแตกต่างทางสถิติ แต่พบโมเดลซึ่งเปรียบเทียบระหว่างเพศหญิงและเพศชาย ด้านอาซีฟและด้านครอบครัว มีความกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ด้านอาซีฟ (RMSEA 0.070, CFI 0.963) ด้านครอบครัว (RMSEA 0.47, CFI 0.982) โดยเพศหญิงมีแรงจูงใจด้านอาซีฟและทั้ง 3 ส่วน ที่ใช้กับครอบครัวในอนาคตมากกว่าเพศชาย อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

บิล ซาร่าห์ เจ (Beal, Sarah J. 2011: 115-116) ได้ศึกษาวิจัยแนวความคิดการสนับสนุนโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคต หรือการวางแผนทางในอนาคต ซึ่งชี้ให้เห็นว่า ลักษณะมุ่งอนาคตครอบคลุมถึงส่วนขยายในอนาคต คือ การคาดหวัง ประสบการณ์ และการกลัวในเรื่องอาซีฟ การศึกษา รายละเอียดที่คิดถึงอนาคต โดเมนและผลกระทบสะท้อนให้เห็นถึงปัจจัยเพิ่มเติมในพื้นที่ที่ไม่สามารถสร้างได้อันเนื่องมาจากการวัดความรู้ความเข้าใจภายใน โดยมีการสร้างแรงจูงใจ การควบคุม ลำดับเหตุการณ์ และจำนวนของความรู้ความเข้าใจ จะสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมหรือผลลัพธ์ขึ้น

มังคส์ (จุฬามาศ ชื่นจิตร 2550: 16 อ้างอิงจาก Monks.1968) ได้ศึกษาการมองอนาคตของนักศึกษาชาวดัตช์ จำนวน 1,424 คน มีอายุระหว่าง 14 - 21 ปี พบว่าวัยรุ่นมีความสนใจในเรื่องการเรียน การประกอบอาชีพ อนาคตของครอบครัวและที่อยู่อาศัยมาก โดยเด็กชายจะสนใจเรื่องเรียนและการประกอบอาชีพมาก ในขณะที่เด็กหญิงจะสนใจเกี่ยวกับอนาคตของครอบครัวและการแต่งงานมาก

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต พบว่า ผลการวิจัยรายงานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตัวแปรลักษณะมุ่งอนาคตกับตัวแปรอื่น ๆ ที่ศึกษาหรือศึกษาแนวคิดและการพยากรณ์ในอนาคต รวมทั้งการพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อลักษณะมุ่งอนาคต พบตัวแปรที่น่าสนใจ เช่น บุคลิกภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

จึงสามารถสรุปได้ ว่าผู้มีลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเองจะมีพฤติกรรมและบุคลิกภาพที่ดี มีแรงจูงใจ เพื่อให้เกิดผลสัมฤทธิ์ สามารถเป็นแนวทางในการกำหนดเป้าหมายเพื่อวางแผนในอนาคตและการให้ความสำคัญจะช่วยพัฒนาความรู้สึกของความหวังจะเกิดขึ้นได้โดยการสามารถรับรู้ความสามารถของตนเองสำหรับการตัดสินใจในการแก้ไขปัญหาเพื่อความสำเร็จในชีวิต

ทฤษฎีหลักที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต

ทฤษฎีหลักที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต เป็นทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรมและทฤษฎี ต้นไม้จริยธรรม ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2547: 203-205) กล่าวถึง โคลเบอร์ก (Kohlberg) เป็นทั้งนักจิตวิทยาสังคมและนักการศึกษา ผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในปัจจุบันเกี่ยวกับการศึกษาค้นคว้าทางจริยธรรมและจริยศึกษา อาจกล่าวได้ว่า โคลเบอร์ก เป็นผู้เปิดเส้นทางใหม่ในวงวิชาการทางด้านนี้ ซึ่งกำลังเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวางในหลายสาขาวิชา ส่วนในประเทศไทยนั้นก็ได้มีผลงานวิจัยจริยธรรมของเยาวชนและประชาชนไทยตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมที่เสนอโดยโคลเบอร์กได้มาจากผลการศึกษาการใช้เหตุผล เชิงจริยธรรมของเยาวชน อายุ 10 ถึง 17 ปี ทั้งในสหรัฐอเมริกาและประเทศอื่น ๆ ทำให้โคลเบอร์ก สรุปว่าพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเกี่ยวกับจริยธรรมของมนุษย์นั้นมีอย่างน้อย 6 ขั้น ซึ่งแสดงถึงโครงสร้างทางการรู้การคิดของบุคคลที่เกี่ยวกับหลักกฎเกณฑ์ คุณธรรม และค่านิยมที่บุคคลรับรู้มา ตามพัฒนาการทางจริยธรรมตามทฤษฎีของโคลเบอร์ก

เมื่อได้ทฤษฎีพัฒนาการทางการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมแล้ว โคลเบอร์กและคณะได้ทำการวิจัยเชิงทดลองเพื่อพัฒนาความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมในเด็กและผู้ใหญ่ที่มีพัฒนาการล่าช้ามาแต่เดิม พบว่าได้ผลดีสำหรับเด็กในโรงเรียนโดยเฉพาะเด็กที่มีอายุ ในช่วง 10-11 ขวบ จะพัฒนาทางด้านนี้ได้ง่ายที่สุด แม้กระนั้นก็ตามได้มีการรายงานถึงผลดีในการพัฒนาจริยธรรมและพฤติกรรมของนักโทษในคุกด้วยวิธีของโคลเบอร์กด้วย การเรียนรู้เกี่ยวกับผลงานของโคลเบอร์กจะช่วยให้ครูอาจารย์ได้ประโยชน์ที่สำคัญ 3 ประการ คือ

1. ทำให้ครูอาจารย์ตระหนักว่า บทบาทที่สำคัญของตนคือ การเป็นผู้พัฒนาจริยธรรมของนักเรียน
2. เพิ่มความไวต่อการเข้าใจลักษณะทางจริยธรรมที่ปรากฏในเนื้อหาที่ครูสอนและในวิธีการสอนที่ครูใช้ และช่วยให้ครูเข้าใจลักษณะพฤติกรรมทางจริยธรรมและรู้จักเลือกเนื้อหาที่จะสอนและวิธีสอนเพื่อทำให้นักเรียนมีพัฒนาการทางจริยธรรมรวดเร็วขึ้น

3. มีความสามารถที่จะวางแผนและดำเนินการตามหลักสูตรจริยศึกษาอย่างมีหลักทางวิชาการ

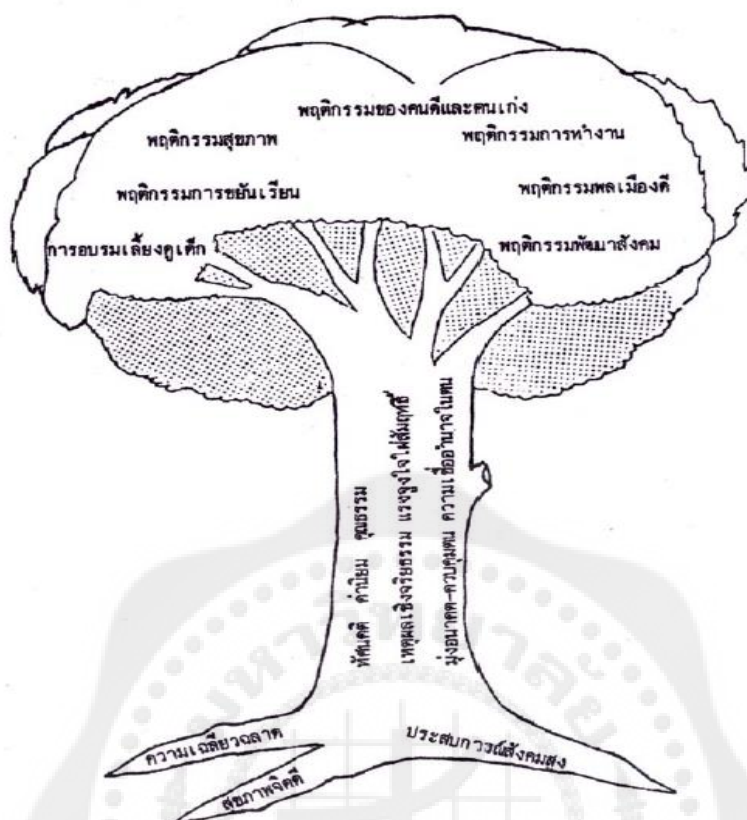
จากการศึกษาทฤษฎีหลักที่ใช้ในการวิจัยเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคต ดังที่ ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2547: 203-205) อธิบายถึงทฤษฎีเหตุผลเชิงจริยธรรม ของ คอลเบอร์ก (Kohlberg) ดังกล่าวนั้น ได้นำมาเป็นแนวทางของทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544: 9) อธิบายถึงทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทยนี้อาจกล่าวได้ว่า เป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาทฤษฎีแรกของนักวิชาการไทย ที่สร้างขึ้นโดยการสรุปรวมผลการวิจัยในประเทศไทยในหลายสาขาเข้าด้วยกัน โดยเฉพาะงานวิจัยของนักจิตวิทยาไทย นักสังคมศาสตร์ไทย และนักวิชาการศึกษาไทย ทั้งที่เป็นอาจารย์และนิสิตนักศึกษาชั้นสูง ทฤษฎีนี้จึงเป็นจุดเริ่มต้นของวิชาการและการประยุกต์ทางด้านนี้ในประเทศไทย จะต้องมีการศึกษาค้นคว้าวิจัยที่เกี่ยวกับทฤษฎีนี้ต่อไปไม่มีวันจบสิ้น เพื่อการปรับปรุงแผ่ขยาย หรือปรับแต่งทฤษฎีให้เหมาะสมกับลักษณะของคนไทย และสภาพของสังคมไทยในยุคหลัง ๆ ต่อไปด้วย

สำหรับการประยุกต์ใช้ทฤษฎี ซึ่งเป็นประโยชน์อย่างมาก ทั้งหน่วยงานระดับชาติตั้งแต่การพิจารณาวางนโยบายการพัฒนาบุคคลและสังคมไทย การปรับปรุงหลักสูตรการเรียนการสอน การกำหนดหลักสูตรการฝึกอบรม การบรรยาย ตลอดจนการวิจัยและประเมินผลการพัฒนาต่าง ๆ (ดวงเดือน พันธุมนาวิน 2544: 13)

จากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับลักษณะมุ่งอนาคตโดยเป็นจิตลักษณะสำคัญในทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมสำหรับคนไทย ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากต้นฉบับแล้วนั้น จึงได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม เพื่อความเป็นปัจจุบันมากขึ้นและเพื่อศึกษาการนำทฤษฎีนี้มาใช้ในลักษณะแบบไหนหรือมีการศึกษาเฉพาะด้านมากขึ้นเพียงใดรวมทั้งการพัฒนาประยุกต์ใช้ทฤษฎีอีกด้วย ดังภาพประกอบ 2 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมแสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจของพฤติกรรมของคนไทย ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ภาพประกอบ 3 ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรมแสดงจิตลักษณะพื้นฐานและองค์ประกอบทางจิตใจ
ของพฤติกรรมของคนไทย

ที่มา: ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2544)

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2550: 18-20) ได้ทำการสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ในประเทศไทยและต่างประเทศ ซึ่งได้รับทุนอุดหนุน จากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมสำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน) พบว่า ทฤษฎีต้นไม้จริยธรรม เป็นทฤษฎีที่เสนอจิตลักษณะ 8 ประการ ที่อาจเป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนดี เก่ง และมีสุขของคนไทยได้รับการตรวจสอบและมีผลการวิจัยที่สนับสนุนมาตลอดจนกระทั่งปัจจุบัน ทฤษฎีนี้ถูกนำเสนออยู่ในรูป ของต้นไม้ ที่ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่เป็นราก ส่วนที่เป็นลำต้น และส่วนที่เป็นดอกและผลของต้นไม้

ส่วนแรก คือ ราก ประกอบด้วยรากหลัก 3 ราก ซึ่งแทนจิตลักษณะพื้นฐานสำคัญ 3 ประการ ได้แก่ 1) สุขภาพจิต หมายถึง ความวิตกกังวล ตื่นเต้น ไม่สบายใจของบุคคลอย่างเหมาะสม

กับเหตุการณ์ 2) ความเฉลียวฉลาด หรือสติปัญญา หมายถึง การรู้การคิดในขั้นอุปสรรค อาหาร เห็นอกเห็นใจ และ 3) สามารถคาดหรือทำนายความรู้สึกของบุคคลอื่น จิตลักษณะทั้ง 3 ประการนี้จะ เป็นจิตลักษณะพื้นฐานของจิตลักษณะ 5 ตัวบนลำดับ และเป็นจิตลักษณะพื้นฐานของพฤติกรรมของ บุคคลในส่วนที่เป็นดอกและผลด้วย ดังนั้นบุคคลจะต้องมีจิตลักษณะทั้ง 3 ประการนี้ในปริมาณสูง เหมาะสมตามวัย จึงจะทำให้จิตลักษณะอีก 5 ตัวบนลำดับพัฒนาได้อย่างดี และมีพฤติกรรมที่น่า ประารถมากด้วย

ส่วนที่สอง คือ ส่วนที่เป็นลำดับ อันเป็นผลจากจิตลักษณะพื้นฐานที่ราก 3 ประการ ประกอบด้วยจิตลักษณะ 5 ประการ ได้แก่

1. ทศนคติ ค่านิยม และ คุณธรรม ทศนคติ หมายถึง การเห็นประโยชน์-โทษของสิ่งใด สิ่งหนึ่ง ความพอใจ-ไม่พอใจต่อสิ่งนั้น และความพร้อมที่จะมีพฤติกรรมต่อสิ่งนั้น ส่วนคุณธรรม หมายถึง สิ่งที่ส่วนรวมเห็นว่าดีงาม ส่วนใหญ่แล้วมักเกี่ยวข้องกับหลักทางศาสนา เช่น ความกตัญญู ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ เป็นต้น และ ค่านิยม หมายถึง สิ่งที่คนส่วนใหญ่เห็นว่าสำคัญ เช่น ค่านิยมที่จะศึกษาต่อในระดับสูง ค่านิยมในการใช้สินค้าไทย ค่านิยมในด้านการรักษาสุขภาพ เป็นต้น

2. เหตุผลเชิงจริยธรรม หมายถึง เจตนาของการกระทำที่ทำเพื่อส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว หรือพวกพ้อง ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของ Kohlberg

3. ลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตน หมายถึง ความสามารถในการคาดการณ์ไกลว่าสิ่ง ที่กระทำลงไปในปัจจุบัน จะส่งผลอย่างไร ในปริมาณเท่าใด ต่อใคร ตลอดจนความสามารถในการอด ใจรอได้ สามารถอดเปรี้ยวไว้กินหวานได้

4. ความเชื่ออำนาจในตน หมายถึง ความเชื่อว่าผลที่ตนกำลังได้รับอยู่เกิดจากการกระทำ ของตนเอง มิใช่เกิดจากโชคเคราะห์ความบังเอิญหรือการควบคุมของคนอื่นเป็นความรู้สึกในการ ทำนายได้ควบคุมได้ของบุคคล ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎี Locus of Control ของ Rotter (1966)

5. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่ง หนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจของ McClelland (1963)

จิตลักษณะทั้ง 5 ประการนี้ เป็นสาเหตุของพฤติกรรมที่น่าปรารถนาที่เปรียบเสมือนดอก และผลบนต้นไม้นี้ ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า จะต้องใช้จิตลักษณะหลายตัวพร้อมกันในการศึกษาและ พัฒนาพฤติกรรม ที่น่าปรารถนาของบุคคล การใช้จิตลักษณะเพียงตัวเดียวหรือน้อยตัว จะไม่ช่วยให้ นักวิจัยและนักพัฒนาเข้าใจการกระทำของบุคคลได้อย่างน่ามั่นใจส่วนที่สาม คือ ส่วนของดอกและผล เป็นส่วนของพฤติกรรมของคนดีและเก่ง ซึ่งแสดงพฤติกรรมการทำงานดี ละเว้นความชั่ว ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนดี และพฤติกรรมการทำงานอย่างขยันขันแข็งเพื่อส่วนรวมอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งเป็นพฤติกรรมของคนเก่ง พฤติกรรมของคนดีและเก่งสามารถแบ่งเป็น 2 ส่วนด้วยกัน

คือหนึ่งพฤติกรรมของคนดี ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่ 1) พฤติกรรมไม่เบียดเบียนตนเอง เป็นพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่เป็นการทำร้ายหรือทำลายตนเอง เช่น พฤติกรรมการดูแลสุขภาพของตนเอง พฤติกรรมการบริโภคสิ่งที่มีประโยชน์ ไม่ดื่มเหล้า ไม่สูบบุหรี่ ไม่ติดยาเสพติด พฤติกรรมไม่เล่นการพนัน เป็นต้น และ 2) พฤติกรรมไม่เบียดเบียนผู้อื่น เป็นพฤติกรรมของสอง พฤติกรรมของคนดีและเก่ง ประกอบด้วย 2 พฤติกรรมหลัก ได้แก่ 1) พฤติกรรมรับผิดชอบ เช่น พฤติกรรมการเรียนรู้การทำงาน พฤติกรรมอบรมเลี้ยงดูเด็ก พฤติกรรมการปกครองของหัวหน้า และพฤติกรรมเคารพกฎหมาย เป็นต้น และ 2) พฤติกรรมพัฒนา เช่น พฤติกรรมพัฒนาตนเอง (เช่น พฤติกรรมใฝ่รู้ พฤติกรรมรักการอ่าน เป็นต้น) พฤติกรรมพัฒนาผู้อื่น (เช่น พฤติกรรมการสนับสนุนให้ผู้อื่นปลอดภัยในการทำงาน พฤติกรรม การเป็นกัลยาณมิตร พฤติกรรมเพื่อนช่วยเพื่อนป้องกันโรคเอดส์ เป็นต้น) และพฤติกรรมพัฒนาสังคม (เช่น พฤติกรรมอาสา เป็นต้น)

หลักการพัฒนามนุษย์ตามทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ ได้เสนอหลักการพัฒนาจิตและพฤติกรรม พร้อมกัน แต่ในสัดส่วนที่ต่างกันตามวัยในอดีตจนถึงปัจจุบัน การพัฒนามนุษย์มักเน้นที่การปรับเปลี่ยนแต่พฤติกรรม เช่น การพัฒนาให้เด็กอาชีวศึกษาลดการทะเลาะวิวาท ด้วยการฝึกหัดระเบียบวินัยในค่ายทหาร ซึ่งเป็นการฝึกที่เน้นการปรับพฤติกรรม จากเดิมที่นักเรียนอาชีวศึกษามีพฤติกรรมไร้ระเบียบ แหกกฎ ก้าวร้าว ให้เป็นนักเรียนอาชีวศึกษาที่มีพฤติกรรมในกรอบในกฎ มีความประพฤติเรียบร้อย เป็นต้น การพัฒนาเช่นนี้ได้ผลน้อย เพราะนักพัฒนาลืมพัฒนาองค์ประกอบในส่วนที่เป็นจิตใจการพัฒนาจิตใจและพฤติกรรม ต้องกระทำไปพร้อมกันในทุกวัย เพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่น่าปรารถนา แต่สัดส่วนการพัฒนาจิตใจกับการพัฒนาพฤติกรรมตามแนวทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะนั้น มีการพัฒนาเพื่อให้เกิดพฤติกรรมที่น่าปรารถนาความแตกต่างกัน

การศึกษาของงานวิจัยนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างสำหรับศึกษาวิจัยในวัยผู้ใหญ่ตอนต้น คือ อายุ 21 ปี หรือกำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษาที่ 4 ซึ่งเป็นระยะที่มีพัฒนาการทางกายเจริญเต็มที่ โดยอวัยวะทุกส่วนทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ ในด้านอารมณ์มีความสามารถในการควบคุมอารมณ์ได้เป็นอย่างดีและมีความมั่นคงทางจิตใจดีกว่าในระยะวัยรุ่น จะเห็นได้ว่าชีวิตในวัยนี้โดยรวมจะเกี่ยวข้องกับการประกอบอาชีพ การเลือกคู่ครอง การปรับตัวในชีวิตรสมรส การปรับตัวเพื่อทำหน้าที่ บิดามารดา การปรับตัวในชีวิตรโสด พัฒนาการทางสติปัญญา (ศรีเรือน แก้วกังวาน 2549: 414-416) สอดคล้องกับลักษณะม่งอนาคตควบคุมตนในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 3 และปีที่ 4 เนื่องจากเป็นช่วงที่กำลังใกล้จะสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีและอยู่ในวัยที่จะก้าวเข้าสู่โลก การทำงาน ควรจะเริ่มวางแผน ตั้งเป้าหมายให้กับชีวิตของตนเอง (ยุภาวรรณ ดวงอินตา 2550: 4-5) และปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะม่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกกับ

ลักษณะมุงอนาคตของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 ได้แก่ระดับชั้นการศึกษาปีที่ 4 ส่วนนิสิตชั้นปีที่ 1-3 ไม่มีความสัมพันธ์กับลักษณะมุงอนาคต (จุฑามาศ ชื่นจิตร 2550: 57-58)

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุงอนาคตของนิสิตครู ซึ่งอยู่บนพื้นฐานแนวคิดทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม เนื่องจากลักษณะมุงอนาคตเป็นจิตลักษณะหนึ่งของทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมในส่วนที่เป็นลำต้นที่เป็นสาเหตุของพฤติกรรมของคนไทย ตามแนวทฤษฎีพัฒนาการทางเหตุผลเชิงจริยธรรมของโคลเบอร์ก และการศึกษาลักษณะมุงอนาคตของนิสิตครูมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษา เพราะเป็นครูที่ดีควรมีลักษณะมุงอนาคตในการประกอบอาชีพอย่างมีจริยธรรม โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างอายุ 21 ปี หรือ กำลังศึกษาอยู่ในปีการศึกษาที่ 4

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุงอนาคต

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุงอนาคต ประกอบด้วย บุคลิกภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

บุคลิกภาพ (personality)

ความหมายของบุคลิกภาพ

ชลลดา ทวีคุณ (2556: 6-7) ได้ศึกษาความหมายและคำจำกัดความคำว่า บุคลิกภาพว่าหมายถึง ลักษณะโดยส่วนรวมของบุคคล ที่ประกอบด้วยลักษณะที่ปรากฏภายนอกและภายในของบุคคลมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะบุคคลที่ทำให้แต่ละคนแตกต่างกันไป ลักษณะของบุคคลที่ปรากฏภายนอกทั้งหมดประกอบไปด้วยรูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ ลักษณะ กิริยาท่าทางต่าง ๆ และลักษณะที่ปรากฏภายใน ได้แก่ เจตคติ ความคิด ความเชื่อ ค่านิยม ความมีคุณธรรมจริยธรรม ความสามารถอารมณ์ แรงจูงใจ การรับรู้ การเรียนรู้ ฯลฯ ลักษณะเฉพาะที่เป็นเอกลักษณ์นี้ทำให้บุคคลแต่ละคนมีความแตกต่างกัน

สิริอร วิชชาวุธ และคณะ (2554: 322) ได้อธิบายความหมายของบุคลิกภาพ ดังนี้

1. การผสมผสานระบบต่าง ๆ ภายในตัวบุคคล ทั้งส่วนที่มองเห็นได้ชัดเจน เช่น การแต่งกาย รูปร่างหน้าตา ลักษณะการพูด และระบบภายในซึ่งเห็นได้ไม่ชัดเจน เช่น ลักษณะอารมณ์ จิตใต้สำนึก วิถีคิด ความรู้สึก และค่านิยม ประสบการณ์ พันธุกรรม การเรียนรู้ประสบการณ์วัยเด็ก ลักษณะสังคมวัฒนธรรม หลอมบุคคลแต่ละคนให้มีบุคลิกภาพแตกต่างกันออกไปจนมีลักษณะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตน นอกจากนั้นยังมีลักษณะองค์รวมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะกลุ่มคนในสังคมวัฒนธรรมนั้น ๆ

2. บุคลิกภาพมีส่วนที่เป็นโครงสร้าง (Construct) ซึ่งเป็นบุคลิกภาพของบุคคลใด บุคคลหนึ่งส่วนนี้เป็นส่วนที่เราสามารถทำการสังเกตและทำการวัดได้ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เช่น ความเฉลียวฉลาด ความถนัดนิสัยส่วนลึก ส่วนทำโครงสร้างนี้มีความแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล

3. บุคคลแต่ละบุคคลมีบุคลิกลักษณะเฉพาะตัวบางประการที่ค่อนข้างคงรูป เขาจะแสดงบุคลิกลักษณะด้านนั้นออกมาในสถานการณ์ต่าง ๆ กันเช่น ความเพื่องาน ถือดี เห็นแก่ตัว มักใหญ่ใฝ่สูง เป็นต้น

4. เมื่อเรารู้จักแบบของบุคลิกภาพของบุคคลเราสามารถ เข้าใจ อธิบาย และทำนาย พฤติกรรมของบุคคลในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้

5. วิธีการปรับตัวและวิถีชีวิตของบุคคลจะเป็นเช่นไรขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะตัวของ บุคลิกภาพของคนนั้น

แมคคอบแนล (วิภาพร มาพบสุข. 2540: 368 อ้างอิงจาก McConnell. 1974: 610) กล่าวว่า บุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะที่บุคคลคิดและประพฤติ เมื่อเขาต้องการปรับตัวให้เข้ากับ สิ่งแวดล้อม การคิดและการประพฤติดังกล่าวนั้น ได้รับอิทธิพลจากสิ่งต่าง ๆ เช่น ค่านิยม แรงจูงใจ พันธุกรรม ทัศนคติ อารมณ์ ความสามารถ ภาพพจน์เกี่ยวกับตนเอง ความเฉลียวฉลาด และความกล้า แสดงออก

คาร์เตอร์ วี. กูด (วิไล ตั้งจิตสมคิด. 2557: 144 อ้างอิงจาก Carter v. Good. 1973: 412) ให้คำนิยามบุคลิกภาพว่าเป็นการแสดงออกด้านอารมณ์ จิตใจ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล อันเป็นกิริยาตอบโต้สภาพแวดล้อมด้านจิตใจ และสังคมของบุคคลทั่วไป

จากการศึกษาเอกสารที่ให้ความหมายของบุคลิกภาพ หมายถึง ลักษณะภายนอกและ ภายในของบุคคลซึ่งแสดงออกด้านอารมณ์ จิตใจ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของลักษณะองค์รวมที่เป็น เอกลักษณะเฉพาะกลุ่มคนในสังคม

ความสำคัญของบุคลิกภาพ

วิไล ตั้งจิตสมคิด (2557: 144-145) บุคลิกภาพมีความสำคัญต่อการดำรงชีวิต ของบุคคลในสังคมอย่างยิ่ง สามารถสรุปความสำคัญของบุคลิกภาพได้ ดังนี้

1. บุคลิกภาพเป็นเรื่องเฉพาะตัวทุกคนมีเอกลักษณ์เป็นของตนเอง ทำให้ง่ายต่อการ จดจำและเข้าใจตัวบุคคลได้

2. บุคลิกภาพที่ดีเป็นแบบอย่างแก่ผู้อื่นได้ เช่น ความซื่อสัตย์ ความเที่ยงตรง ลักษณะการพูดจา การเดิน เหล่านี้จะเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

3. ทำให้บุคคลมีความมั่นใจในตัวเอง เพราะบุคลิกภาพบางอย่างเหมาะสมกับงาน ที่ผู้นั้นได้รับผิดชอบ

4. ทำให้บุคคลสามารถปรับตัวเข้ากับสังคมได้ดี กล่าวคือ บุคคลที่มีบุคลิกภาพดี ย่อมสามารถสร้างมนุษยสัมพันธ์กับบุคคลในสังคมได้รวดเร็ว เป็นที่ยอมรับของสมาชิกในสังคม

5. สังคมให้การยอมรับบุคคลที่มีบุคลิกภาพดี ไม่ว่าจะเป็นบุคลิกภาพในการพูดจา ความคล่องแคล่วว่องไว และเชื้อเพื่อเผื่อแผ่ เป็นต้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ย่อมทำให้บุคคลในกลุ่มยอมรับนับถือ

6. ช่วยให้ง่ายต่อการทำนายพฤติกรรมของบุคคลเช่น คนบางคนเป็นคนใจน้อย เมื่อกระทบกับสิ่งที่ไม่ถูกใจก็จะโมโหฉุนเฉียว หรือบางคนประสาททางร่างกายไวต่อการสัมผัส ก็จะแสดงกิริยาบางอย่างออกมา เช่น เมื่อใครมาจี้ก็จะร้องเอะอะโวยวายหรือทุบตีคนข้างเคียง เป็นต้น

7. ช่วยทำให้บุคคลประสบความสำเร็จในอาชีพที่การงาน บุคคลที่มีบุคลิกภาพดี ย่อมเป็นที่เคารพรักของบุคคลทั่วไป เมื่อประกอบกิจการใด ๆ จึงมักจะมีผู้ให้ความช่วยเหลือคำจุนเสมอ

ชลลดา ทวีคุณ (2556: 7-8) คนที่มีลักษณะบุคลิกภาพดีมีโอกาสประสบความสำเร็จในชีวิตมาก ดังคำกล่าวที่ว่า “บุคลิกดีมีชัยไปกว่าครึ่ง” การแต่งกาย การยืน การนั่ง การเดิน การเคลื่อนไหว การกระทำ การคิด มารยาท การแสดงออก อารมณ์ ถ้อยคำ คำพูด การแสดงออกด้านต่าง ๆ ล้วนหล่อหลอมกันเป็นบุคลิกของเรา ส่วนประกอบที่หล่อหลอมรวมนี้เป็นภาพที่ผู้อื่นมองเห็น รู้สึก เป็นภาพวาดเป็นบุคลิกของเราที่ผู้อื่นพอใจ ชื่นชอบ ไม่พอใจ หรือไม่ชื่นชอบ การพัฒนาบุคลิกภาพ เป็นการสร้างภาพลักษณ์ ภาพพจน์ ของบุคคลเพื่อเกิดความเชื่อถือ เลื่อมใสศรัทธา ทั้งภายนอกคือ กิริยาท่าทาง การแต่งกาย และภายใน คือ คุณธรรม จริยธรรม การพัฒนาบุคลิกภาพให้ได้ผลต้องพัฒนาบุคลิกภาพภายนอก และบุคลิกภาพภายในไปพร้อมกันจึงจะได้ผลดี

ผู้ที่มีบุคลิกภาพดีนับว่าเป็นผู้ที่ได้รับความสำเร็จในการงานทั้งปวง ความสำคัญของบุคลิกภาพที่ปรากฏชัดอยู่ทั่วไปจะเห็นได้จากการคัดเลือกและเลือกสรรบุคคลเข้าปฏิบัติงาน ศึกษาต่อ หรือการทำงานตามบริษัท องค์กร รัฐวิสาหกิจ กระทรวง ทบวง กรม หรือวงการธุรกิจ โดยเฉพาะการเงินธนาคารความน่าเชื่อถือจึงเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่ง ความน่าเชื่อถือ เลื่อมใสศรัทธา พนักงาน นักบริหารธุรกิจที่มีบุคลิกภาพไม่ดีย่อมทำลายภาพลักษณ์ความน่าเชื่อถือ ซึ่งเป็นผลเสียและเกิดอุปสรรคต่อการทำงาน การดำเนินกิจการต่าง ๆ รวมทั้งการพัฒนาธุรกิจให้สามารถแข่งขันกับหน่วยงานอื่นได้นั้นหมายถึงคนที่มีลักษณะบุคลิกภาพที่ดีย่อมมีโอกาสและประสบผลสำเร็จในชีวิตทั้งด้านครอบครัว ชีวิตส่วนตัว การศึกษาเล่าเรียนดังจะเห็นได้จากประกาศรับสมัครงานจะกำหนดคุณสมบัติของผู้สมัครงานที่สำคัญหนึ่งประการ คือ บุคลิกภาพดี และมีความเป็นผู้นำ สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม จากความสำคัญจึงอาจกล่าวได้ว่า “บุคลิกภาพสามารถกำหนดอนาคตและความสำเร็จชีวิตได้”

ซลลดา ทวีคุณ (2556: 9) บุคลิกภาพมีความสำคัญในการดำรงชีวิตอย่างมากช่วยให้เราสามารถเข้าใจคนอื่นได้เป็นอย่างดี ช่วยสร้างความสัมพันธ์ มีน้ำใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่รู้จักกาลเทศะ มีความรับผิดชอบ ฯลฯ สามารถพิจารณาบุคลิกภาพของบุคคลได้จากประเด็นต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ความมั่นใจ ผู้ที่มีบุคลิกภาพดี จะมีความมั่นใจในการแสดงออกมากขึ้นทำให้กล้าแสดงออก ผู้ที่มีความมั่นใจกล้าแสดงออกได้อย่างเหมาะสม มักได้รับความไว้วางใจเป็นที่ยอมรับของกลุ่มใคร ๆ ก็ต้องการให้สามารถอยู่ในกลุ่ม ได้ทำให้เกิดความมั่นคงทางจิตใจ

2. การยอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล เข้าใจและสามารถบอกได้ว่าบุคคลหนึ่งแตกต่างจากบุคคลหนึ่งอย่างไร โดยสังเกตจากพฤติกรรมที่ทำสม่ำเสมอของคนคนนั้น บุคลิกภาพช่วยให้สามารถจดจำและเข้าใจบุคคลแต่ละคนได้ ทำให้สามารถยอมรับ อดทน ให้อภัย ยินดี ฯลฯ ทำให้สามารถปรับตัวให้เข้ากับบุคคลเหล่านั้นได้

3. การคาดหมายพฤติกรรม บุคลิกทำให้สามารถคาดเดาพฤติกรรมของบุคคลได้ ทำนายได้ว่าสถานการณ์ใดจะเกิดอะไรช่วยป้องกันปัญหาและขจัดสาเหตุในสิ่งที่ไม่พึงประสงค์ได้

4. การเป็นต้นแบบและเอกลักษณ์ที่ดีในสังคม สังคมปัจจุบันเน้นการเป็นแบบอย่างแก่เยาวชน บุคลิกภาพที่ดีทำให้เยาวชนอยากเลียนแบบ เช่นการที่ดารายุคใหม่นี้ มีการศึกษาสูง ขยันหมั่นเพียร ทำงานอื่นเป็นอาชีพเสริมในขณะที่ไม่ทิ้งการศึกษา ในปัจจุบันวงการบันเทิง สังคม สื่อมวลชนให้ความร่วมมือโดยไม่ส่งเสริมดารานักแสดงที่มีความประพฤติไม่ดี เช่น การไม่อนุญาตให้แสดง การถอดงาน การแสดงหรือยกเลิกสัญญาการแสดง ถ้าดารา นักร้องหรือผู้แสดงนั้น ๆ มีคดีที่เกี่ยวข้องกับยาเสพติดหรือประพฤติน่าไม่เหมาะสม เป็นต้น

5. ความสำเร็จ การมีบุคลิกภาพที่ดีเป็นสิ่งที่ช่วยสนับสนุนให้เป็นผู้ได้รับการเลือกสรร ทำให้มีโอกาสประสบผลสำเร็จในหน้าที่การงาน ชีวิตครอบครัว เนื่องจากมีพื้นฐานแห่งความน่าศรัทธา เชื่อถือ แก่ผู้พบเห็น ย่อมได้รับความร่วมมือและความช่วยเหลือ มีการติดต่อสื่อสารที่ราบรื่นทำให้การติดต่อประสานงานมีความสะดวกรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพ

ทฤษฎีบุคลิกภาพ หมายถึง แนวทางการอธิบายลักษณะโครงสร้าง กระบวนการ เนื้อหา และหลักการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อให้เข้าใจถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล (วิภาพร มาพบสุข 2540: 367, 373) โดยมีแนวคิดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ ดังนี้

1. บุคลิกภาพเป็นภาพรวมของบุคคลซึ่งประกอบด้วยคุณลักษณะภายนอก อันได้แก่ รูปร่าง หน้าตา ผิวพรรณ ฯลฯ และคุณลักษณะภายใน อันได้แก่ ทัศนคติ ค่านิยม ความเชื่อ ฯลฯ ลักษณะที่ปรากฏทั้งภายในและภายนอกนี้จะแสดงออกเป็นผลรวมของพฤติกรรม ซึ่งทำให้บุคคลแต่ละคนแตกต่างกัน

2. ความแตกต่างกันทางบุคลิกภาพเกิดจากองค์ประกอบทางพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม องค์ประกอบทั้งสองอาจทำให้เกิดการสร้างบุคลิกภาพและการพัฒนาบุคลิกภาพไปในแนวทางที่พึงประสงค์ของสังคมได้อย่างเหมาะสม

สิริอร วิชชาวุธ และคณะ (2554: 336) ความหลากหลายทางทฤษฎีบุคลิกภาพ ดูเหมือนว่าหัวข้อบุคลิกภาพในมุมมองของจิตวิทยาจะได้รับการอธิบายจากนักทฤษฎีสาขานี้อย่างลึก และกว้างยิ่งกว่าในหัวข้อใด ๆ ในจิตวิทยา จากทฤษฎีต่าง ๆ เกี่ยวกับบุคลิกภาพ อาจทำให้เราได้ข้อสรุปว่า ทฤษฎีบุคลิกภาพแต่ละทฤษฎีมีมุมมองในการอธิบายบุคลิกภาพแตกต่างกันไป มีจุดเน้นไม่เหมือนกันโดยอาจจะมีความคล้ายคลึงกันบ้างในบางส่วนในบางกลุ่มทฤษฎี แต่ละทฤษฎีให้ความสนใจเฉพาะด้าน คือ จิตวิเคราะห์ มนุษยนิยม พฤติกรรมนิยม เทรท และแนวคิดเชิงรู้คิด โดยแสดงตารางสรุปแนวคิดต่าง ๆ ฐานความคิด หลักการสำคัญเกี่ยวกับทฤษฎีบุคลิกภาพดังตาราง 2 สรุปแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับทฤษฎีบุคลิกภาพต่อไปนี้

ตาราง 2 สรุปแนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีบุคลิกภาพ

แนวคิด	ฐานความคิด	หลักการสำคัญ
จิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis)	พฤติกรรมของบุคคลถูกควบคุมโดยพลัง เร้าภายในซึ่งบางครั้งบุคคลไม่ต้อง ตระหนักรู้ เช่น จิตใต้สำนึก เน้น ความสำคัญของประสบการณ์วัยเด็ก	ค้นหาพลังจิตใต้สำนึกและ อธิบายว่าพลังเหล่านี้ทำให้ คุณมีลักษณะบุคลิกภาพ ต่างๆออกไปทั้งบุคลิกภาพ ปกติและผิดปกติ
มนุษยนิยม (Humanistic)	บุคคลทั่วไปเป็นคนดีมาแต่กำเนิดแต่ บุคคลอาจมีภาพลักษณ์ด้านลบต่อตนเอง ถ้าไม่อยู่ในสิ่งแวดล้อมที่บ่มเพาะ	ภาพลักษณ์ของตนเอง ทั้งทางบวกและลบมีอิทธิพล ต่อพฤติกรรม

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพทางด้านจิตวิทยา พบว่า บุคลิกภาพมีความสำคัญในวิถีชีวิตของแต่ละบุคคล ซึ่งอยู่ในสังคมที่มีหลากหลายแตกต่างกันออกไป ในมุมมองของจิตวิทยามีการอธิบายแนวคิดจากนักทฤษฎีเกี่ยวกับบุคลิกภาพทั้งฐานความคิด และหลักการสำคัญ ซึ่งได้ข้อสรุปว่า ทฤษฎีบุคลิกภาพนั้นมีจุดเน้นไม่เหมือนกันแต่อาจจะมีคล้ายคลึงกันอยู่บ้าง ดังนั้นผู้วิจัยจึงไม่สามารถยึดถือแนวใดแนวเดียวหรือรูปแบบต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ทั้งหมดตามที่ สิริอร วิชชาวุธ และคณะ (2554: 336) ได้ให้วิธีคิดที่เป็นที่ยอมรับและเป็นที่ยอมรับกันในปัจจุบัน คือ การยอมรับความหลากหลายของทฤษฎีต่าง ๆ เหล่านั้นอย่างพื้นฐานที่ตั้งไว้ในใจ และเลือกนำไปใช้ให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพของบุคคล ทั้งบุคลิกภาพปกติและไม่ปกติ ทั้งบุคลิกภาพเฉพาะตัวและเฉพาะกลุ่มบุคคล ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาบุคลิกภาพที่เกี่ยวกับบุคลิกภาพที่ดีของครูและมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณของวิชาชีพ) ที่กล่าวถึงบุคลิกภาพและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของครู เพื่อให้สอดคล้องและตรงกับประเด็นหรือปัจจัยที่ศึกษามากที่สุด ดังรายละเอียดต่อไปนี้

บุคลิกภาพที่ดีของครูจะเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะสร้างความประทับใจ ความศรัทธา และความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นแก่ผู้พบเห็น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าบุคคลทั่วไปจึงให้ความสำคัญกับเรื่องบุคลิกภาพอย่างมาก เพราะบุคลิกภาพจะถือได้ว่าเป็นระบบพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่เพียงแต่เป็นการแสดงออกให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเท่านั้น แต่ยังแสดงตัวตนหรือเอกลักษณ์ของแต่ละคนอีกด้วย (วิไล ตั้งจิตสมคิด 2557: 143) สอดคล้องกับ เอลแลนท์เซวา (Elantseva. 2014: 87, 95) ให้ความสำคัญกับเรื่องการศึกษาของครูในอนาคตของนักศึกษาในวิทยาลัยต้องมีประสบการณ์ ที่ครอบคลุมไม่เพียงแต่เรื่องที่จะได้รับการสอนและวิธีการที่จะถูกนำมาใช้ แต่ยังต้องเตรียมบุคลิกภาพและลักษณะอารมณ์สำหรับผลการดำเนินงานแบบมืออาชีพที่มีประสิทธิภาพและการพัฒนาการดำเนินการความเป็นครูมืออาชีพที่มีทักษะของเป้าหมาย การตั้งค่าและการสะท้อนความสามารถในการตั้งวัตถุประสงค์ส่วนบุคคลเปลี่ยนแปลงจากเดิมความรู้ตามกระบวนการทัศน์การเรียนการสอนจะมุ่งเน้นความสามารถรายบุคคลที่มุ่งเน้นการได้รับการยอมรับของเอกลักษณ์เฉพาะตัวและความแตกต่างตามเงื่อนไขของสถาบันที่มีความยืดหยุ่น มีการเปลี่ยนแปลงไปตามกับความต้องการของนายจ้าง องค์ประกอบพื้นฐานของความสามารถทางจิตวิทยา คือ ความรู้ของแต่ละบุคคล อายุ ลักษณะของจิตใจ มีบุคลิกตามความสามารถ และทักษะที่จำเป็นในการนำความรู้ทางด้านจิตใจไปใช้ในกิจกรรมการสอนแบบมืออาชีพ ลักษณะของบุคลิกภาพที่มีความจำเป็นในการที่จะจัดระเบียบปฏิสัมพันธ์การเรียนการสอนในโรงเรียนการศึกษา

ยนต์ ชุ่มจิต (2546: 241-242) บุคลิกภาพของคนเราสามารถจำแนกออกได้เป็น 2 ประเภท คือ บุคลิกภาพภายนอกและบุคลิกภาพภายใน ดังนั้น เมื่อพิจารณาในส่วนที่เป็นบุคลิกภาพ

ที่ดี จึงสามารถจำแนกประเภทของบุคลิกภาพที่ดีได้ 2 ประเภท เช่นเดียวกัน คือบุคลิกภาพภายนอกที่ดี และบุคลิกภาพภายในที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับมาตรฐานการประกอบวิชาชีพ ตามมาตรฐานวิชาชีพครู ที่คุรุสภากำหนด ผู้วิจัยได้นำเสนอรายละเอียดที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพและพฤติกรรมตามแบบแผนพฤติกรรมของครู ดังต่อไปนี้

มาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน คือ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณของวิชาชีพ) เพื่อความสอดคล้องกับเกี่ยวกับบุคลิกภาพซึ่งเป็นส่วนสำคัญในแบบแผนพฤติกรรมตามจรรยาบรรณของวิชาชีพครู ซึ่งจรรยาบรรณต่อตนเองครูต้องมีวินัยในตนเอง พัฒนาตนเองด้านวิชาชีพ บุคลิกภาพ และวิสัยทัศน์ ให้ทันต่อการพัฒนาทางวิทยาการ เศรษฐกิจ สังคม และการเมืองอยู่เสมอ โดยต้องประพฤติและละเว้นการประพฤติตามแบบแผนพฤติกรรม พฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพในจรรยาบรรณของครู คือ ประพฤติตนเหมาะสมเป็นแบบอย่างที่ดี ดำเนินชีวิตตามประเพณี ปฏิบัติตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย ศึกษาหาความรู้ และพัฒนาตนให้ก้าวหน้า ดังตัวอย่างตามตาราง 3 จรรยาบรรณต่อตนเองของครูต่อไปนี้

ตาราง 3 จรรยาบรรณต่อตนเองของครู

พฤติกรรมที่พึงประสงค์	พฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์
1. ประพฤติตนเหมาะสมกับสถานภาพและเป็นแบบอย่างที่ดี	1. เกี่ยวข้องกับอบายมุขหรือสิ่งเสพติดจนขาดสติหรือแสดงกิริยาไม่สุภาพเป็นที่น่ารังเกียจในสังคม
2. ประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำเนินชีวิตตามประเพณีและวัฒนธรรมไทย	2. ประพฤติผิดทางชู้สาวหรือมีพฤติกรรมล่วงละเมิดทางเพศ
3. ปฏิบัติงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จอย่างมีคุณภาพตามเป้าหมายที่กำหนด	3. ขาดความรับผิดชอบ ความกระตือรือร้น ความเอาใจใส่ จนเกิดความเสียหายในการปฏิบัติงานตามหน้าที่
4. ศึกษา หาความรู้ วางแผนพัฒนาตนเอง พัฒนางาน และสะสมผลงานอย่างสม่ำเสมอ	4. ไม่รับรู้หรือไม่แสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ในการจัดการเรียนรู้ และการปฏิบัติหน้าที่
5. ค้นคว้า แสวงหา และนำเทคนิคด้านวิชาชีพที่พัฒนาและก้าวหน้าเป็นที่ยอมรับมาใช้แก่ศิษย์และผู้รับบริการให้เกิดผลสัมฤทธิ์ที่พึงประสงค์	5. ขาดวางแผนการพัฒนางานจนเกิดผลเสียหาย

ที่มา: มาตรฐานการประกอบวิชาชีพ คุรุสภา. (2556)

องค์ประกอบของบุคลิกภาพ

องค์ประกอบของบุคลิกภาพ เป็นการแสดงออกของบุคคลหรือลักษณะของบุคลิกภาพ แต่ละคนมีความแตกต่างกันบางอย่างเห็นได้ชัด แต่บางอย่างไม่สามารถสังเกตเห็นได้ สิ่งที่ประกอบเป็นบุคลิกภาพ (ชลลดา ทวีคุณ 2556: 10-11) ได้แก่

1. โครงสร้างร่างกาย (Physical construction) หมายถึง สิ่งที่ภายนอกที่มองเห็น ได้แก่ รูปร่างหน้าตาของบุคคล ความสูง ความเตี้ย รูปร่างอ้วนหรือผอม ผิวพรรณ สีผิว ใบหน้า สิ่งเหล่านี้ส่งผลถึงบุคลิกภาพของบุคคลเช่น คนเตี้ยหรือสูงเกินไปมักมีปัญหาการปรับตัวยาก

2. สติปัญญา (intelligence) หมายถึง ความสามารถในการปรับพฤติกรรมให้เข้ากับสภาพแวดล้อมหรือสถานการณ์ใหม่ ๆ เป็นการประสานเรื่องใหม่กับประสบการณ์เดิม ได้แก่ การเรียนรู้ ความคิดเชิงระบบ ความจำ ความเข้าใจ การสังเกต การวางแผน การใช้วิจารณญาณ สติปัญญา ทำหน้าที่กำหนดบทบาทของบุคลิกภาพ เช่นบุคคลที่มีสติปัญญาสูงย่อมมีความสามารถในการแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้ดีมากกว่าผู้ที่มีสติปัญญาต่ำ

3. ความสามารถ (Ability) หมายถึง ความสามารถทางกายภาพที่มีในแต่ละบุคคล หรือมีมาแต่กำเนิด สิ่งเหล่านี้จะแสดงออกมาเมื่อมีโอกาส หรือเราเรียกว่า ความถนัดตามธรรมชาติ เช่น ความสามารถในการร้องเพลง เล่นดนตรี กีฬา งานศิลปะ เป็นต้น

4. การแสดงตัวตน (Self-expression) หมายถึง การแสดงออกของบุคคลที่มักแสดงออกแบบมีอิสระเสรีภาพทางความคิด ความต้องการ และอารมณ์บางคนก็ชอบแสดงออกอย่างเปิดเผยตรงไปตรงมา บางคนคิดมากกว่าทำ บางคนเงียบและไม่แสดงออก รวมแล้วบุคคลมักมีลักษณะ 2 อย่างคือ พวกชอบแสดงออก (Extrovert) และพวกเก็บตัว (Introvert) โดยปกติผู้ที่มีลักษณะชอบออกความคิดเห็น ชอบแสดงตัวตนมักมีแรงจูงใจสูงเป็นที่รู้จักยอมรับในสังคมมากกว่าผู้ที่ชอบเก็บตัว

5. ความสนใจ (Interest) หมายถึง บุคคลที่มีความรู้สึกที่มีแนวโน้มที่จะเข้าหาบุคคลหรือวัตถุหรือความสนใจที่บุคคลจะเลือกกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่ชอบมากกว่าสิ่งอื่น เป็นลักษณะที่จิตใจถูกชักนำให้มีความผูกพันและจดจ่อต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งอาจมาจากความสนใจภายในคล้ายสัญชาตญาณ รู้สึกอยากทำ อยากคิดหรือเกิดความสนใจภายนอกเป็นความสนใจที่เกิดขึ้นภายหลัง เช่น ความกลัวสอตก กลัวได้รับโทษ การได้รับสิทธิพิเศษเป็น

สุวรี ศิวะแพทย์ (2549: 275-278) ได้อธิบายองค์ประกอบ 5 ประการของบุคลิกภาพ ที่ได้รวบรวมรูปแบบเครื่องมือการวัดเกี่ยวกับบุคลิกภาพ คือ “Big Five Trait” (Five – Factor Model) “Five Basic Dimensions” “Big Five Trait” ที่รู้จักกันดีในอีกหลายชื่อ เช่น “Five Basic Factor” “Five Robust Factor” “Five Basic Dimensions” รวมทั้ง “Big Five Trait” เป็นต้น โดยนำแนวคิดของ

นักทฤษฎีของลักษณะนิสัย (Trait Theorists) ในปี ค.ศ. 1986 McCrae, Costa และ Busch ได้พยายามหาค่าความตรงขององค์ประกอบทั้ง 5 ของบุคลิกภาพด้วยการใช้แบบสอบถาม California Q-Set ซึ่งมีคำที่ใช้อธิบายบุคลิกภาพถึง 100 คำ ข้อที่ถูกสร้างขึ้นโดยนักจิตวิทยาจำนวนมาก ซึ่งพยายามหาถ้อยคำที่ไม่โน้มเอียงไปทางทฤษฎีใดโดยเฉพาะ องค์ประกอบแรก ได้แก่ Neuroticism และ Extraversion มีลักษณะเดียวกับ Eysenck ส่วน Openness เป็นบุคลิกภาพที่แสดงถึงความคิดริเริ่มจินตนาการ ตลอดจนความสนใจกว้าง ๆ คนที่ได้ค่าคะแนนส่วนนี้สูงมักจะคิดว่าตนมีความเฉลียวฉลาด เช่นเดียวกับที่คนอื่น ๆ ก็มักจะคิดว่าคนอื่นเหล่านี้มีสติปัญญา แต่ในความเป็นจริงแล้ว ลักษณะ Openness มิได้ใช้ในความหมายดังกล่าว McCrae และ Costa ได้อธิบายถึงบุคลิกภาพ Agreeableness ให้เข้าใจได้ชัดเจนโดยชี้ให้เห็นลักษณะตรงกันข้ามทางด้านลบ ซึ่งเรียกว่า Antagonism ว่าเป็นคนที่มีลักษณะหยาบคาย ไม่น่าคบ ไม่ไว้วางใจคนอื่น หวาดระแวง ไม่มีความเห็นใจ และมักจะไม่ให้ความร่วมมือ บุคลิกภาพเหล่านี้มีลักษณะคล้ายกับ Psychoticism ของ Eysenck อย่างไรก็ตามไม่ใช่คนที่มีความผิดปกติแต่อย่างใด นอกจากนี้อีกกล่าวว่า การเป็นคนที่น่าคบจนเกินไป (Bring too Agreeable) ก็อาจจะไม่ใช่สิ่งที่สังคมต้องการเสมอไป เช่น คนที่ต้องพึ่งพาผู้อื่น (Dependent) หรือการประจบเอาใจผู้อื่น เป็นต้น

ส่วนบุคลิกภาพทางด้านความซื่อตรงต่อหน้าที่ (Conscientiousness) หมายถึง แนวโน้มที่จะเป็นคนมานะ พยายามอดทนต่อการทำงาน กระตือรือร้น ทะเยอทะยาน ซึ่งเป็นลักษณะที่คล้ายกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ของ McClelland และ Atkinson และลักษณะตรงกันข้ามของบุคลิกภาพด้านนี้เรียกว่า Undirectedness หมายถึง คนที่ไร้จุดหมายไม่มีเป้าหมายในชีวิต ขาดระบบการจัดการที่ดี มีความเกียจคร้านเป็นนิสัย (Carlson, 1990)

จากเอกสารเกี่ยวกับการศึกษาข้ามวัฒนธรรม พบว่าองค์ประกอบ 5 ประการของบุคลิกภาพเป็นลักษณะที่พบได้ทั่วไปในหลายชาติ ไม่ว่าจะเป็นแคนาดา ฟินแลนด์ โปแลนด์ เยอรมนี รวมทั้งจีน โดยมีพฤติกรรมที่สำคัญในแต่ละด้านเรียงตามลำดับ ซึ่งเป็นแบบทดสอบวัดบุคลิกภาพ NEO ของ Paul T. Costa and Robert R. McCrae ดังนี้ (สุวิรี ศิวะแพทย์. 2549: 278-279 อ้างอิงจาก Costa; & McCrae. 1992)

1. การแสดงตัว (Extraversion) ได้แก่ ความสามารถในการสมาคม (Sociable) พูดมาก (talkative) รักสนุก เป็นที่รักใคร่ชื่นชมของคนทั่วไป และชอบการผจญภัย ส่วนบุคลิกภาพด้านตรงกันข้าม คือ ซื่อๆ เคร่งขรึม สงบเสถียร และระแวดระวัง
2. ความสุภาพอ่อนโยน (Agreeableness) ได้แก่ ความเป็นธรรมชาติไม่เสแสร้ง สุภาพ ให้ความร่วมมือ ซื่อสัตย์ ชอบช่วยเหลือ ส่วนบุคลิกภาพด้านตรงกันข้าม ได้แก่ ความหงุดหงิด โหดเหี้ยม หัวแข็ง ขี้ระแวง ไม่ให้ความร่วมมือ

3. ความซื่อตรงต่อหน้าที่ (Conscientiousness) ได้แก่ คนที่มีระเบียบวินัย มีระบบในการจัดการที่ดี มีความละเอียดรอบคอบและรับผิดชอบ ส่วนบุคลิกภาพตรงกันข้าม คือ ขาดระบบในการจัดการ ไม่รอบคอบ ไม่มีความตั้งใจจริง

4. ความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional stability) ได้แก่ ใจเย็นสงบ เป็นคนที่เตรียมความพร้อม ตรงกันข้ามกับอาการทางประสาท กังวล ตื่นเต้น วุ่นวาย รวมทั้งโรคอุปทานต่าง ๆ โดยเฉพาะทางด้านสุขภาพ

5. เปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) ได้แก่ คนที่มีความสร้างสรรค์ อ่อนไหว ฉลาด และปรับปรุงตนเอง ด้านที่ตรงกันข้าม คือ ไม่หวั่นไหวกับสิ่งรอบข้าง ไม่ประณีต คับแคบในความคิด คิดพื้น ๆ ง่าย ๆ (Simple)

แม้ว่าองค์ประกอบดังกล่าวจะเป็นยอมรับกันว่าครอบคลุมบุคลิกภาพทุกด้านก็ตาม การศึกษาลักษณะเฉพาะด้านของบุคลิกภาพเฉพาะด้าน (Specific Aspects of Personality) ก็นับว่าเป็นสิ่งสำคัญที่ไม่อาจละเลยได้ เพราะช่วยให้เข้าใจพฤติกรรมของบุคคลได้เป็นอย่างดี ตามหลักการที่กล่าวว่ายิ่งมีความเฉพาะเจาะจงของพฤติกรรม และข้อกำหนดลักษณะนิสัย (Trait) ที่แน่นอน ก็จะสามารถบ่งชี้หรือทำนายพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้นได้ชัดเจน ตัวอย่างเช่น เราสามารถคาดการณ์ได้ว่า นักศึกษาระดับวิทยาลัยจะมีความวิตกกังวลสูงในสถานการณ์นัดพบเพื่อนต่างเพศ (Dating Situations) ซึ่งโดยทั่วไปองค์ประกอบทางด้านบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องมี 2 ส่วน คือ ความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional stability) และการเปิดตัวกับสังคม (Extraversion) อย่างไรก็ตามข้อมูลเฉพาะด้าน เช่น เป็นบุคคลที่มีความวิตกกังวลในเรื่องดังกล่าว (Dating Anxiety) หรือ จะยังเป็นประโยชน์ในการทำนายผลพฤติกรรม จึงกล่าวได้ว่าประจักษ์พยานข้างต้นเป็นข้อยืนยันว่าองค์ประกอบทั้ง 5 ของบุคลิกภาพสามารถบรรยายบุคลิกภาพได้ชัดเจนไม่ว่าจะเป็นการกล่าวถึงบุคคลทั่วไปที่เพิ่งพบกัน หรือการกล่าวถึงตนเองก็ตาม (สุมรี ศิวะแพทย์ 2549: 279)

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงได้แนวคิดพื้นฐานในการวิเคราะห์องค์ประกอบให้สอดคล้องกับบุคลิกภาพ ตามองค์ประกอบบุคลิกภาพทฤษฎีของ Costa; & McCrea (สุมรี ศิวะแพทย์ 2549: 278-279 อ้างอิงจาก Costa; & McCrea. 1992) ดังที่กล่าวไว้เบื้องต้น ประกอบด้วย การแสดงตัวในสังคม (Extraversion) ความสุภาพอ่อนโยน (Agreeableness) ความซื่อตรงต่อหน้าที่ (Conscientiousness) ความมั่นคงทางอารมณ์ (Emotional stability) และเปิดรับประสบการณ์ (Openness to Experience) ซึ่งเรียกบุคลิกนี้ว่าบุคลิก 5 องค์ประกอบ ที่สอดคล้องกับงานวิจัย ดังต่อไปนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

สุขุมาล หวังวณิชพันธุ์ และเกษมชัย บุญเพ็ญ (2551: 33-37) ศึกษาการพัฒนาบุคลิกภาพเกี่ยวกับความเป็นครูของนักศึกษา สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ ผลการวิเคราะห์การปรับปรุงบุคลิกภาพของนักศึกษาภายหลังการปรับปรุงและพัฒนา พบว่า ค่าเฉลี่ยรวมของบุคลิกภาพทั้งภายใน ประกอบด้วย ด้านความกระตือรือร้น ความซื่อสัตย์ ความสุภาพ ความร่าเริงและความร่วมมือ และความยับยั้งชั่งใจและความจริงใจ ส่วนบุคลิกภายนอก ประกอบด้วย ด้านรูปร่างหน้าตา เครื่องแต่งกาย กิริยาท่าทาง การติดต่อสื่อสาร การพูด และการฟัง ของนักศึกษาจะเห็นได้ว่าการพัฒนาบุคลิกภาพแล้วดีขึ้น แม้ว่าบุคลิกภาพเดิมของนักศึกษาจะอยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ และต่ำนั้น ซึ่งมาจากสาเหตุต่าง ๆ เช่น พันธุกรรม พื้นฐานทางครอบครัว สภาพแวดล้อมสังคมและสถาบันการศึกษา เป็นต้น

สมพร แซ่ฉั่ว (2548: 78-84) ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบทางบุคลิกภาพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน โดยศึกษาองค์ประกอบทางบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบที่ ซึ่งประกอบด้วยข้อคำถามจำนวน 5 ด้าน ตามทฤษฎีบุคลิกภาพของ Costa, P.T., & Mc Crac, R.R. ดังนี้ ด้านอารมณ์ความรู้สึก ด้านการเข้าสังคม ด้านการเปิดเผยตนเอง ด้านการเห็นพ้อง-ยินยอม และด้านความรู้สึกรับผิดชอบ ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมของนักศึกษาในแต่ละองค์ประกอบ พบว่า จากการวิเคราะห์องค์ประกอบทางบุคลิกภาพของนักศึกษาคอมพิวเตอร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน จาก 5 วิทยาเขต ได้แก่ วิทยาเขตสกลนคร วิทยาเขตนครราชสีมา วิทยาเขตขอนแก่น วิทยาเขตสุรินทร์ และวิทยาเขตกาฬสินธุ์ พบว่า มีบุคลิกภาพทั้งสิ้น 10 องค์ประกอบดังนี้ คือ 1) การเข้ากับผู้อื่น 2) มองโลกในแง่ดี 3) จินตนาการ 4) กระตือรือร้น 5) อารมณ์ความรู้สึก 6) วิดกกังวล 7) ตื่นเต้น 8) รับผิดชอบ 9) ความมั่นคงทางอารมณ์ และ 10) โลกทัศน์แคบ เมื่อนำแต่ละองค์ประกอบมาวิเคราะห์หาระดับพฤติกรรมทางบุคลิกภาพ พบว่า ทั้ง 10 องค์ประกอบพฤติกรรมอยู่ในระดับน้อย ๆ ซึ่งบุคลิกภาพด้านการเข้ากับผู้อื่น มีค่าเฉลี่ยสูงสุด (Mean = 3.04, S.D. = 0.748) รองลงมา ด้านความรับผิดชอบ มีค่าเฉลี่ย (Mean = 32.84, S.D. = 0.471) และด้านโลกทัศน์แคบ มีค่าเฉลี่ย (Mean = 1.04, S.D. = 1.019) ตามลำดับ

รัตนการ กิจจันทร์ (2552: 85) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ พบว่า บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวก

จุฑามาศ ชื่นจิตร (2550: 58) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับลักษณะมุ่งอนาคต พบว่า บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคต

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

เควิน และคณะ (Kevan; et al 2017: 18 - 33) ศึกษาการทำนายเป้าหมายของนักเรียนระดับปริญญาตรี โดยการใช้ลักษณะบุคลิกภาพ ซึ่งใช้ทฤษฎีแบบบุคลิกภาพ ห้าองค์ประกอบ หรือ Big Five การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) อธิบายลักษณะบุคลิกภาพของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่เป็นผู้นำโดยใช้รูปแบบบุคลิกภาพ 5 ปัจจัย (Big Five) 2) อธิบายลักษณะการกำหนดเป้าหมายของนักศึกษา 3) ระบุความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับเป้าหมาย 4) ระบุว่าบุคลิกภาพทำนายการวางแผนเป้าหมายอย่างไร ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับการวางแผนเป้าหมายมีความสัมพันธ์กันและสรุปได้ว่าการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือเป้าหมายถูกทำนายโดยปัจจัยบุคลิกภาพ เป็นการหากลยุทธ์เพื่อเพิ่มแรงจูงใจของนักเรียนแสดงให้เห็นว่าลักษณะบุคลิกภาพสามารถทำนายผลลัพธ์ที่ต้องการได้รวมทั้งการวางแผนเป้าหมายหรือการจัดระเบียบแรงจูงใจ

มาร์ติน และ สเตฟานี (Matin; & Stephanie 2015: 170-190) ได้ศึกษาบุคลิกภาพและแรงจูงใจทางการเรียน: การจำลองแบบ นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ศึกษาโปรแกรมการศึกษาคู โดยใช้เครื่องมือการวัดบุคลิกภาพแบบห้าองค์ประกอบ หรือ Big Five คือ ความมั่นคงทางอารมณ์ (neuroticism), เปิดรับประสบการณ์ (openness), ความสุภาพอ่อนโยน (agreeableness), ความซื่อตรงต่อหน้าที่ (conscientiousness), และการแสดงตัวในสังคม (extroversion) ลักษณะบุคลิกภาพบางอย่างสอดคล้องกับแรงจูงใจภายในและภายนอก โดยงานวิจัยนี้จะขยายและตรวจสอบว่าบุคลิกภาพที่อาจเกี่ยวข้องกับเป้าหมายความสำเร็จ มีประสิทธิภาพความเชื่อและความคิดการวิเคราะห์เหล่านี้ถูกจำลองแบบเพื่อดูว่าไม่ว่าผลมีความน่าเชื่อถือ ควรให้เพิ่มเติมความเข้าใจกับบทบาทของบุคลิกภาพที่มีศักยภาพในการเรียนของผู้เรียนซึ่งเป็นการเรียนการสอนที่จำเป็นสำหรับโปรแกรมการศึกษาคู โดยมีผู้เข้าร่วมการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรม ทั้งหมด 367 คน มีอายุระหว่าง 18-63 ปี ผลการวิจัย พบว่าบุคลิกภาพและแรงจูงใจทางการเรียน มีความสัมพันธ์กันในด้านเป้าหมายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การรับรู้ความสามารถของครู และการรับรู้ความสามารถตนเอง

เจซู ซานซ์ และคณะ (Jesu; et al 2010: 262-269) ได้ศึกษาบุคลิกภาพและสังคมศาสตร์ ด้านความโกรธและความเกลียดชังจากการใช้รูปแบบบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของมิติบุคลิกภาพในแบบบุคลิกภาพ ห้าองค์ประกอบ

หรือ Big Five ด้านความโกรธและลักษณะที่เฉพาะเจาะจงของความเกลียดชัง (ความไม่ไว้วางใจและทัศนคติคาดคั้น) และระบุความเหมือนและความแตกต่างระหว่างความโกรธและความเกลียดชัง ลักษณะในกรอบของบุคลิกภาพ 5 องค์ประกอบ ในกลุ่มตัวอย่าง 353 จำแนกเป็นผู้ใหญ่เพศชายและเพศหญิง เก็บตัวอย่างโดยใช้เทคนิคแบบสโนว์บอล ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการประเมินตนเองตามแบบสอบถาม แต่ละด้านมีความสัมพันธ์กันสามารถอธิบายความแตกต่างของแต่ละบุคคลด้วยความโกรธลักษณะและความเกลียดชัง หลังจากการควบคุมผลกระทบอื่นเนื่องมาจากความสัมพันธ์ระหว่างทั้งโครงสร้างและเนื้อหาที่ทับซ้อนกัน นอกจากนี้ลักษณะความโกรธมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกับความมั่นคงในอารมณ์ ในขณะที่ความไม่ไว้วางใจและทัศนคติคาดคั้นที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะอย่างยิ่งที่จะมีความพอใจต่ำ การค้นพบเหล่านี้ กล่าวถึงในบริบทของโรคความโกรธเป็นศัตรูรุกรานและความสามารถของบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบสำหรับการจัดระเบียบและทำความเข้าใจบุคลิกภาพที่เกี่ยวข้องตามโครงสร้างการแบกรับกลุ่มอาการของโรคหรือกลุ่มอาการของโรคเอชไอวีได้

จากการศึกษาและประมวลเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับบุคลิกภาพ ผู้วิจัย พบว่าบุคลิกภาพ น่าจะมีอิทธิพลทางตรงต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง เนื่องจากพบงานวิจัยเกี่ยวกับบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวก รวมทั้งทั้งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และลักษณะมุ่งอนาคต ตามที่ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ว่าลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรบุคลิกภาพความเป็นครู โดยผ่านตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-efficacy)

ความหมายของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ณัฐพล แจ้งอักษร (2557: 36 - 37) สรุปความหมายการรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเองต่อการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ โดยความเชื่อนั้นไม่จำเป็นต้องถูกแม่นยำเสมอไป โดยปกติบุคคลส่วนใหญ่จะไม่ประเมินค่าความสามารถของตนเองสูงกว่าความเป็นจริงมากเกินไป และความเชื่อในความสามารถของตนจะมีอิทธิพลต่อการวางแผนพัฒนาตนเอง มุ่งมั่นพากเพียรทำทุกวิถีทางที่เป็นไปได้เพื่อให้ตนเองบรรลุผลสำเร็จ

กิตติศักดิ์ จินดากุล (2552: 12) สรุปความหมายการรับรู้ความสามารถของตนเองได้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเองของบุคคลว่าตนเองมีความสามารถที่จะจัดการ กับสถานการณ์ที่กำลังเผชิญอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้มากน้อยเพียงใด

ซึ่งจะส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกแสดงหรือไม่เลือกแสดงพฤติกรรม และความพยายามที่จะแสดงพฤติกรรมนั้น (ศุภนุช สุติวิไล 2550: 11)

วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2547: 89) การรับรู้ความสามารถของตน (Perceived Self-Efficacy หรือเรียกสั้นๆว่า Self-efficacy) หมายถึง ความเชื่อของบุคคลว่าตนมีความสามารถที่จะจัดระบบและการกระทำเพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดได้

แอน และคณะ (Ann; et al 2016: 2433) ได้สรุปการรับรู้ความสามารถของตนเอง หมายถึง ความเชื่อในความสามารถในการจัดการและดำเนินการอย่างหนึ่งที่เป็นสำหรับความสำเร็จที่กำหนด

จากความหมายของการรับรู้ความสามารถของตน ผู้วิจัยสรุปได้ว่า บุคคลมีความเชื่อว่าตนมีความสามารถเพียงพอหรือเชื่อว่าเกินความสามารถในการที่จะบริหารจัดการ โดยแสดงพฤติกรรมจากการเลือกกระทำ และใช้ความพยายามความคงทนในการทำพฤติกรรม ซึ่งจะออกมาในรูปแบบของกระบวนการคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์ บุคคลซึ่งรับรู้ว่าจะมีความสามารถสูงจะพยายามและเอาใจใส่ในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุผลตามที่กำหนดได้

ความสำคัญของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2547: 94) ผลงานวิจัยได้แสดงว่าเด็กที่มีความสามารถพอ ๆ กัน แต่มีการรับรู้ความสามารถของตนสูงกว่าจะแก้ปัญหาเชิงวิชาการได้มากกว่า ทำได้ถูกต้องมากกว่า ยกเลิกวิธีการ ที่ทำผิดได้เร็วกว่าบริหารเวลาได้ดีกว่า และมีความเพียรพยายามมากกว่าเด็กที่มีความสามารถของตนต่ำกว่า แบนดูราจึงได้กล่าวว่า การรับรู้ความสามารถของตนเป็นตัวทำนายผลการปฏิบัติงานที่ต้องใช้ปัญญาได้ดีกว่าตัวแปรด้านทักษะ นอกจากนี้เด็กที่มีการรับรู้ความสามารถของตนในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทางวิชาการต่ำมีแนวโน้มที่จะมีความวิตกกังวล ดังนั้น ในการที่จะทำให้ความวิตกกังวลของเด็กลดลง จึงควรใช้วิธีการเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนมากกว่าการที่จะไปลดความวิตกกังวลโดยตรง เพราะยังเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตน ความวิตกกังวลก็ยิ่งลดลงและคะแนนของเด็กก็จะยิ่งเพิ่มขึ้น

นอกจากนี้ในการสร้างสิ่งแวดล้อมทางการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการพัฒนาความสามารถทางปัญญา ยังขึ้นกับความสามารถพิเศษ (talents) และการรับรู้ความสามารถของตนของครูด้วย มีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่า ความเชื่อของครูในความสามารถทางการสอนของตนเป็นตัวกำหนดหนึ่งว่าครูจะจัดกิจกรรมวิชาการของตนอย่างไร และจะช่วยปรับการรับรู้ของนักเรียนในเรื่องความสามารถของตนที่เกี่ยวกับการใช้ปัญญาด้วย (Bandura, 1977) จากการศึกษาของ กิบสันและเดมโบ (Gibson; & Dembo, 1984) ที่ศึกษาความเชื่อของครูในความสามารถของตนที่จะจูงใจและทำการสอนนักเรียน

ที่สอนยาก พบว่า ครูที่รับรู้ความสามารถของตนสูงในเรื่องการสอน เชื่อว่าเด็กที่สอนยากจะสามารถสอนได้โดยการใช้ความพยายามมากขึ้นและด้วยเทคนิคที่เหมาะสม และครูกลุ่มนี้ก็สามารถได้รับการสนับสนุนจากครอบครัวของนักเรียนด้วย โรงเรียนที่มีประสิทธิภาพประสิทธิผลสูง ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นผู้นำทางการศึกษาที่หาวิธีการปรับปรุงการเรียนการสอน สร้างความรู้สึกให้เกิดขึ้นในตัวครูว่ามีความสามารถในการสอน คาดหวังมาตรฐานในเรื่องสัมฤทธิ์ผลสูง และในโรงเรียนดังกล่าว ครูจะมีความเชื่อในความสามารถทางการสอนของตนเอง และยอมรับความรับผิดชอบที่มีร่วมกันในเรื่องความก้าวหน้าทางวิชาการของนักเรียน (วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี 2547: 94)

สรุปได้ว่าการรับรู้ความสามารถของตนเป็นตัวกำหนดที่สำคัญยิ่งตัวหนึ่งของผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการของผู้เรียนและการจะสร้างการรับรู้ความสามารถของตนให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนต้องอาศัยทั้งความเชื่อในความสามารถทางการสอนของครู การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่เอื้อรวมทั้งวิธีการและนโยบายของผู้บริหารที่ส่งเสริมบรรยากาศทางวิชาการและความรู้สึกลดกล่าวด้วย

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีของ อัลเบิร์ต แบนดูรา โดย วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2547: 89-95) ได้อธิบายการรับรู้ความสามารถของตนเองไว้ในหนังสือจิตวิทยาและจิตวิทยาพัฒนา มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

อัลเบิร์ต แบนดูรา (วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี 2547: 89-95 อ้างอิงจาก Albert Bandura. 1997) นักทฤษฎีปัญญาสังคม (Social Cognitive Theory) เป็นผู้สร้างทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนขึ้น โดยเสนอบทความเรื่องการรับรู้ความสามารถของตนลงในวารสารตั้งแต่ ปี ค.ศ. 1977 และต่อ ๆ มาอีกทั้งได้ทำการวิจัย จนกระทั่งเขียนเป็นเอกสารตำราเรื่อง “Self-efficacy : The Exercise of Control” ในปี ค.ศ. 1997

แบนดูรามองว่ามนุษย์มีความกระตือรือร้นและมีแรงบันดาลใจที่จะปรับปรุงชีวิตของตนและสังคมที่มีผลกระทบต่อชีวิตของเขา และความเชื่อในความสามารถของตนก็เป็นตัวกำหนดที่สำคัญตัวหนึ่งของการกระทำของมนุษย์ที่จะนำไปสู่ผลที่พึงปรารถนา แม้ว่าความรู้และทักษะจะเป็นสิ่งจำเป็นต่อการปฏิบัติงานให้บรรลุผลได้ แต่ก็ยังไม่เพียงพอเพราะมนุษย์เรามักไม่ปฏิบัติให้ดีที่สุด แม้ว่าเขาจะรู้ดีว่าต้องทำอะไรบ้าง ถ้าเขาไม่เชื่อว่าตนมีความสามารถพอที่จะกระทำได้ การเปลี่ยนแปลงเชิงพัฒนาการของการรับรู้ความสามารถของตน การรับรู้ความสามารถของตนมีการเปลี่ยนแปลงในช่วงชีวิตของบุคคล เหตุการณ์ ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงจะรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางชีวะของบุคคลและเหตุการณ์ทางสังคม เช่น เหตุการณ์ในครอบครัว การศึกษา อาชีพ และอื่น ๆ

เด็กแรกเกิดจะยังไม่มีความรู้สึกเกี่ยวกับตัวตน ความรู้สึกเรื่องตัวตนจะถูกสร้างขึ้น โดยผ่านกระบวนการของการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ความรู้สึกที่ว่าตนสามารถเป็นผู้ที่กระทำตามเจตนาได้จะเริ่มจากการรับรู้ถึงความสัมพันธ์เชิงเหตุและผลของเหตุการณ์ผ่านการเข้าใจสาเหตุ โดยมีการกระทำและในที่สุดก็ตระหนักว่าตนคือผู้ที่ก่อให้เกิดการกระทำนั้นได้ เด็กจะเพิ่มการรับรู้ความสามารถของตนจากการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม ครอบครัวเป็นสิ่งแวดล้อมที่สำคัญที่จะสร้างความสามารถทางการรู้คิด เช่น การที่พ่อแม่ส่งเสริมให้เด็กมีกิจกรรมการสำรวจการใช้สติปัญญา และการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งรอบตัว การรับรู้ความสามารถของตนของเด็กจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากจากการที่เด็กขยายขอบเขตของสิ่งแวดล้อมไปยังชุมชนภายนอกที่กว้างขึ้น ซึ่งรวมถึงการมีเพื่อน และการได้รับประสบการณ์ในโรงเรียน โรงเรียนเป็นสถานที่ที่เด็ก จะได้พัฒนาความสามารถทางด้านสติปัญญา หาคำรู้ และทักษะในการแก้ปัญหาที่จำเป็นสำหรับการมีชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่อย่างไรก็ตามทฤษฎีปัญญาสังคมก็ตระหนักถึงอิทธิพลแบบสองทางของบุคคลกับสิ่งแวดล้อมด้วย แม้ว่าในบางช่วงของชีวิต เช่น ในวัยเด็ก พ่อแม่ดูจะมีอิทธิพลต่อเด็กมากกว่าที่เด็กจะมีต่อพ่อแม่

ช่วงชีวิตของบุคคลที่เปลี่ยนจากวัยรุ่นสู่วัยผู้ใหญ่ วัยทำงาน การมีครอบครัว และการเข้าสู่วัยสูงอายุ ล้วนสามารถมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองในเรื่องต่าง ๆ ของบุคคลได้ เนื่องจากต้องประสบกับเหตุการณ์ในสังคมที่มีความคลุมเครือและซับซ้อนมากขึ้น บุคคลก็จะมีพิจารณาถึงความสามารถของตนเองในการที่ต้องจัดการกับสิ่งแวดล้อมในลักษณะต่าง ๆ แต่ในขณะเดียวกัน การรับรู้ความสามารถของบุคคลก็มีส่วนกำหนดพฤติกรรมหรือการกระทำของบุคคลในวัยต่าง ๆ ที่ต้องมีปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งแวดล้อมที่แตกต่างกันไปได้ด้วยเช่นกัน ผู้ที่สงสัยในความสามารถของตนก็จะมองว่าชีวิตในวัยผู้ใหญ่ของเขาน่ากลัว เต็มไปด้วยความยากลำบาก และมีแต่ความซึมเศร้าได้

การรับรู้ความสามารถของบุคคลนั้น พัฒนามาจากปัจจัยหลัก 4 ด้าน ดังนี้

1. ความสำเร็จจากการกระทำ (enactive attainment) เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของบุคคลมากที่สุด เนื่องจากความสำเร็จจากการกระทำนั้น เป็นประสบการณ์ที่บุคคลได้รับโดยตรง และเป็นข้อมูลที่มีความเที่ยงตรงสูง การที่บุคคลทำงานแล้วประสบความสำเร็จซ้ำๆ กันหลายๆ ครั้ง จะทำให้บุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเองเพิ่มมากขึ้น

2. การได้เห็นประสบการณ์ของผู้คนที่ประสบความสำเร็จ (vicarious experience) การรับรู้ความสามารถของบุคคลนั้น ส่วนหนึ่งได้รับอิทธิพลมาจาก การได้เห็นประสบการณ์ของผู้คนที่ประสบความสำเร็จจากการกระทำ การที่บุคคลได้เห็นผู้อื่นกระทำพฤติกรรมที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันแล้วประสบความสำเร็จ ก็จะทำให้บุคคล รับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเองเพิ่มขึ้น

3. การพูดชักชวนจากผู้อื่น (verbal persuasion) หมายถึง การที่ผู้อื่นใช้ความพยายามในการพูดกับบุคคลเพื่อให้เขาเชื่อว่า เขามีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งให้ประสบความสำเร็จได้ การพูดเกลี้ยกล่อมจากผู้อื่น จะเป็นสิ่งที่มีส่วนช่วยให้บุคคลมีกำลังใจ มีความเชื่อมั่นในการกระทำพฤติกรรมต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น เช่น พ่อ แม่ ครู เพื่อน หรือบุคคลที่มีอิทธิพลพูดเกลี้ยกล่อม จะต้องพูดในสิ่งที่บุคคลนั้นมีความสามารถที่จะกระทำพฤติกรรมนั้น ๆ แต่ถ้าหากผู้เกลี้ยกล่อมพูดในสิ่งที่เกินความสามารถของบุคคลจะทำให้การกระทำนั้นล้มเหลวได้

4. สภาวะทางสรีรวิทยา (physiological state) การรับรู้ความสามารถของบุคคลจะสูงหรือต่ำนั้น ส่วนหนึ่งก็ขึ้นอยู่กับสภาวะทางสรีรวิทยาของเขา นั่นก็คือ ในสภาวะที่ร่างกายเกิดความตื่นตัว เช่น เกิดความเครียด ความวิตกกังวล ตื่นเต้น มีอาการอ่อนเพลีย เมื่อยล้า หรือเมื่ออยู่ในสภาพการณ์ที่ถูกลดค่า ว่ากล่าวตักเตือน หรือในสภาวะที่ร่างกายถูกกระตุ้นมาก ๆ มักจะทำให้บุคคลการทำพฤติกรรมได้ผลไม่ดีเท่าที่ควร จะเห็นได้ว่า การรับรู้ความสามารถของตนเองนั้นเกิดขึ้นจากปัจจัยหลายประการดังที่กล่าวมาแล้ว และแบนดูราได้กล่าวไว้อีกว่า การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเองนั้น อาจเกิดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่ง หรืออาจเกิดจากปัจจัยหลายประการมาผสมผสานกันก็ได้

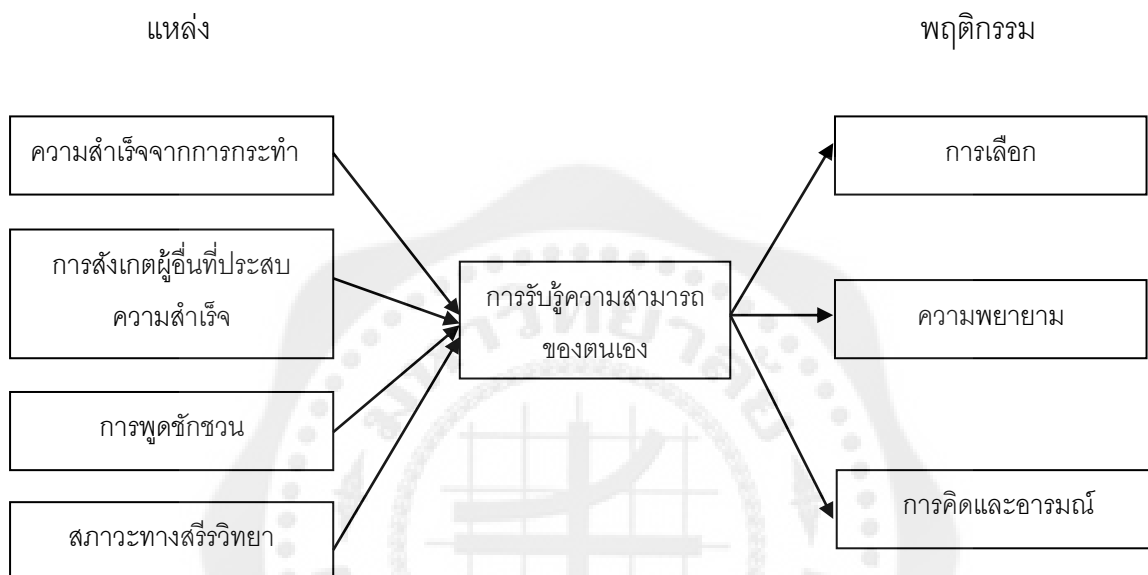
การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการทำงานใน 3 ลักษณะด้วยกัน ดังนี้

1. พฤติกรรมที่บุคคลเลือกกระทำ (the behaviors one choose) บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงงานและสถานการณ์ที่เขาเชื่อว่าเกินความสามารถของเขา และบุคคลจะกระทำกิจกรรมที่เขาแน่ใจว่าสามารถที่จะทำได้ การประเมินที่ดี คือประเมินสูงกว่าที่บุคคลนั้นสามารถทำได้เล็กน้อย ซึ่งจะทำให้บุคคลทำกิจกรรมที่ยากพอเหมาะและท้าทายความสามารถ ส่วนการประเมินที่แม่นยำ คือการประเมินที่ตรงกับความสามารถ หากเลือกกิจกรรมที่ตรงกับความสามารถ ก็มีแนวโน้มสูงที่จะประสบความสำเร็จ

2. การใช้ความพยายามและความคงทนในการทำพฤติกรรมของบุคคล (effort expenditure and persistence) การตัดสินใจความสามารถของคนยังเป็นตัวกำหนดว่าบุคคลจะใช้ความพยายามของเขามากเท่าไร และจะคงทนทำกิจกรรมไปนานเท่าไร เมื่อพบอุปสรรคหรือสถานการณ์ที่ไม่น่าพอใจ บุคคลที่ตัดสินใจว่าตนมีความสามารถ จะยังมีความเข้มแข็งและคงทนในความพยายาม

3. ภาวะการกระตุ้นเร้าเชิงสรีระของบุคคล (state of physiological arousal) ซึ่งจะออกมาในรูปแบบของกระบวนการคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์ บุคคลซึ่งรับรู้ว่าคุณมีความสามารถสูงจะพยายามและเอาใจใส่ในการกระทำพฤติกรรมต่างๆ มาก และเมื่อพบกับอุปสรรค

ต่างๆ บุคคลก็จะกระตุ้นตนเองให้ใช้ความพยายามมากขึ้น ส่วนบุคคลที่รับรู้ว่าคุณมีความสามารถต่ำ มีแนวโน้มที่จะมีปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อตนเองทางลบ เช่น ไม่มีความสุข มีความหวาดหวั่น มีความเครียดสูง และจะทำพฤติกรรมต่าง ๆ อย่างไม่ได้ความสามารถ อันจะส่งผลให้บุคคล ประสบความล้มเหลวในการกระทำต่าง ๆ มากยิ่งขึ้น การรับรู้ความสามารถของตนเองของแบนดูรา สามารถแสดงเป็นแผนภาพได้ ดังนี้

ภาพประกอบ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งการรับรู้ความสามารถของตนเองกับพฤติกรรม

ที่มา: จิตวิทยาและวิทยาการการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2555: 20

อ้างอิงจาก Albert Bandura. 1986

จากแนวคิดของแบนดูราที่ได้ศึกษาจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีอิทธิพลต่องานวิจัยต่าง ๆ มากมาย โดยจากการรวบรวมงานวิจัย ได้ทำการศึกษาตัวแปรซึ่งมีผลต่อการทำนายพฤติกรรม กล่าวแสดงออกของบุคคล พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับความสามารถของตนเองเป็นตัวแปรที่ทำนายพฤติกรรม กล่าวแสดงออกของบุคคลได้ดีกว่าความคาดหวังเกี่ยวกับพฤติกรรมที่จะเกิดขึ้น (จิตวิทยาและวิทยาการการเรียนรู้ 2555: 18)

จากการศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง ผู้วิจัยสรุปพฤติกรรม การเลือก ความพยายาม และความคิดและอารมณ์ ตามทฤษฎีเป็นองค์ประกอบกับการวิจัยครั้งนี้ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. การคิดตัดสินใจในการเลือกแสดงพฤติกรรม คือ บุคคลที่สามารถคิดและตัดสินใจเลือกทำกิจกรรมที่สามารถทำได้ และหลีกเลี่ยงงานหรือสถานการณ์ที่เชื่อว่าเกินความสามารถทำให้ขัดขวางความสำเร็จ แสดงความมั่นใจประเมินความยากง่ายของงานสำหรับตนเองได้อย่างเหมาะสม

2. การกำหนดระดับความพยายามของตนเอง คือ ความสามารถของตนเองเป็นตัวกำหนดว่า จะใช้ความพยายามมากเท่าไร ความคงทนต่อการทำงานหรือกิจกรรมที่ได้รับมอบหมาย เมื่อพบอุปสรรคตามสถานการณ์ที่ไม่น่าพอใจ สามารถกำหนดว่าตนมีความสามารถเข้มแข็งและคงทนในความพยายามต่อไป

3. ปฏิกริยาทางความคิดและอารมณ์ต่อความสามารถ คือ กระบวนการคิดและปฏิกริยาทางอารมณ์ ซึ่งรับรู้ว่าคุณ มีความสามารถสูงหรือต่ำ จะกระตุ้นตนเองให้ใช้ความสามารถตามความคิดซึ่งมีแนวโน้มที่จะมีปฏิกริยาทางอารมณ์ต่อตนเองในทางบวกและทางลบ

อิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของคนที่มีความสามารถ

วิลเลียมส์ (2547: 89-90) การรับรู้ความสามารถของตนเองจะเป็นตัวกำหนดว่าหนึ่งว่าบุคคลจะมีพฤติกรรมอย่างไรมีแบบแผนในการคิดอย่างไร และมีการตอบสนองทางด้านอารมณ์อย่างไรเมื่ออยู่ในสถานการณ์ ที่ต้องใช้ความพยายามสูง การรับรู้ความสามารถของตนเองจึงเป็นตัวกำหนดในเรื่องต่อไปนี้

กระบวนการรู้คิด (Cognitive process) การรับรู้ความสามารถของตนเองมีผลกระทบต่อแบบแผนการคิดที่สามารถส่งเสริมหรือบั่นทอนผลการปฏิบัติงานได้ บุคคลจะตีความสถานการณ์ และคาดการณ์ในอนาคตอย่างไรขึ้นอยู่กับว่าเขามีความเชื่อในความสามารถของตนเองอย่างไร คนที่เชื่อว่าตนเองมีความสามารถสูงจะมองสถานการณ์ที่เขาพบว่าเป็นโอกาส เขาจะมองภาพความสำเร็จและให้เป็นสิ่งนำทางการกระทำของเขา ส่วนคนที่ตัดสินว่าตนเองด้อยความสามารถจะตีความสถานการณ์ที่ไม่แน่นอนว่าเป็นความเสี่ยง และมีแนวโน้มจะมองเห็นภาพความล้มเหลวอยู่ในอนาคต การคิดในทางลบของผู้ที่รู้สึกว่าตนด้อยความสามารถจะทำลายแรงจูงใจในตนเองและทำลายการปฏิบัติงานได้เพราะเป็นการยากที่บุคคลจะประสบความสำเร็จถ้ายังสงสัยในความสามารถของตนเองอยู่

กระบวนการจูงใจ (motivation process) ความสามารถที่จะจูงใจตนเองและกระทำตามที่ตั้งเป้าหมายจะมีพื้นฐานมาจากกระบวนการคิด ขณะที่คาดการณ์ในอนาคตจะทำให้เกิดแรงจูงใจและการควบคุมการกระทำของตนเองได้ กล่าวคือสิ่งที่คิดเอาไว้ล่วงหน้าจะถูกเปลี่ยนให้เป็นสิ่งจูงใจและการกระทำซึ่งจะถูกควบคุมด้วยกระบวนการกำกับตนเอง แรงจูงใจส่วนใหญ่ของมนุษย์เกิดจากการคิด และความเชื่อในความสามารถของตนก็จะมีบทบาทสำคัญในการคิดที่เป็นพื้นฐานของ

แรงจูงใจ บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองและตั้งเป้าหมายไว้สูง จะมีแรงจูงใจในการกระทำและจะปฏิบัติงานได้ดีกว่าคนที่สงสัยในความสามารถของตนเอง

กระบวนการด้านความรู้สึก (affective process) การรับรู้ความสามารถของตนเองสามารถสามารถมีผลกระทบต่อประสบการณ์ทางอารมณ์โดยผ่านการควบคุมตนเองทางด้านการคิด การกระทำและความรู้สึกในด้านการคิด ความเชื่อในความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อความสนใจ และการตีความเหตุการณ์ในชีวิตที่อาจให้ความรู้สึกในทางบวกหรือทางลบได้ และมีผลต่อการรับรู้ว่าคุณมีความสามารถที่จะควบคุมความคิดทางลบที่เกิดขึ้นได้หรือไม่ด้วย ด้านการกระทำ การรับรู้ความสามารถของตนเองจะจัดการกับสภาวะทางอารมณ์โดยการส่งเสริมการกระทำที่มีประสิทธิผลเพื่อเปลี่ยนสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ได้ ส่วนด้านความรู้สึกจะเกี่ยวข้องกับการรับรู้ว่าคุณสามารถทำให้สภาวะทางอารมณ์ของคุณที่ไม่ดีให้ดีขึ้นได้หรือไม่

กระบวนการเลือก (selection process) บุคคลมีแนวโน้มที่จะหลีกเลี่ยงกิจกรรมและสภาพการณ์ที่เขาเชื่อว่ายากเกินความสามารถของเขา และบุคคลจะกระทำกิจกรรมและเลือกสิ่งแวดล้อมที่เขาแน่ใจว่ามีความสามารถที่จะจัดการได้ ผู้ที่ยังมีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงจะเลือกกิจกรรมที่ยังมีความท้าทาย

กระบวนการทั้งสี่ที่กล่าวมานี้โดยปกติจะทำงานร่วมกันมากกว่าแยกกันในการดำเนินการกำกับพฤติกรรมมนุษย์

มิติของการวัดการรับรู้ความสามารถของตน

ความเชื่อในความสามารถของตนเองไม่ใช่ลักษณะรวม ๆ แต่เป็นชุดของความเชื่อที่มีต่อตนเองที่แยกจากกันเป็นเรื่อง ๆ ซึ่งเป็นเรื่องเฉพาะอย่างชัดเจน ดังนั้นในการวัดการรับรู้ความสามารถของตนเองจะไม่ใช้การวัดที่คลุมเครือในเรื่องรวม ๆ แต่เป็นการวัดการรับรู้ความสามารถในเรื่องใดเรื่องหนึ่งอย่างมีบริบท และก็มีใช้การวัดทักษะย่อย ๆ ในเรื่องนั้น เช่นกัน เพราะบุคคลอาจรับรู้ความสามารถของตนสูงในแต่ละทักษะย่อย แต่อาจรับรู้ว่าคุณมีความสามารถต่ำในทักษะที่บูรณาการแล้วก็ได้

มิติของความเชื่อในความสามารถของตนเองที่แบนดูรา กล่าวถึงมี 3 มิติคือ 1) ระดับความยากของงานหรือกิจกรรมที่บุคคลเชื่อว่าตนสามารถปฏิบัติได้ (level of job difficulty) 2) ความมั่นใจของบุคคลที่จะปฏิบัติกิจกรรมที่ระดับความยากหรือเมื่อมีอุปสรรคต่าง ๆ (strength of confidence) และ 3) การตัดสินใจว่าคุณมีความสามารถในกิจกรรมอื่น ๆ ด้วย หรือมีความสามารถเฉพาะในขอบเขตของกิจกรรมนั้น ๆ (generality of ability) แบบวัดการรับรู้ความสามารถของตนควรวัดความเชื่อของบุคคลในความสามารถที่จะทำกิจกรรมที่ระดับความยากต่าง ๆ ภายใต้ขอบเขตของเรื่องที่ศึกษา (วิลสันลักษณะ ชั่วพลี 2547: 92-93)

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

ณัฐพล แจ้งอักษร (2554: 113-175) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของพัฒนาการการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อพัฒนาการแรงจูงใจในการเป็นครูของนักศึกษาครู: การวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการแฝงเชิงสาเหตุที่มีตัวแปรเหลื่อมเวลาไขว้ โดยแบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม และระยะที่ 2 ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์เพื่ออธิบายผลวิจัยระยะที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า โมเดลโค้งพัฒนาการแฝงเชิงสาเหตุที่มีตัวแปรเหลื่อมเวลาไขว้สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ดังนี้

1. นักศึกษาครูมีพัฒนาการการรับรู้ความสามารถของตนเองในภาคการศึกษาแรกของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีค่าเฉลี่ยของพัฒนาการการรับรู้ความสามารถของตนเองเท่ากับ 0.46 และมีพัฒนาการแรงจูงใจในการเป็นครูเพิ่มขึ้นตลอดช่วงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีค่าเฉลี่ยของพัฒนาการแรงจูงใจในการเป็นครูเท่ากับ 0.38 รูปแบบการเปลี่ยนแปลงทั้งสองมีลักษณะเป็นเส้นตรง

2. ค่าเริ่มต้นการรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อค่าเริ่มต้นแรงจูงใจในการเป็นครูเป็นบวก ค่าพัฒนาการการรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อค่าพัฒนาการแรงจูงใจในการเป็นครูเป็นบวก และค่าพัฒนาการการรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อค่าเริ่มต้นแรงจูงใจในการเป็นครูเป็นลบ

3. การรับรู้ความสามารถของตนเองช่วงต้นของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูมีอิทธิพลต่อช่วงสองเป็นบวกและช่วงที่สองมีอิทธิพลต่อช่วงที่สามเป็นบวกขณะที่แรงจูงใจในการเป็นครูช่วงสองมีอิทธิพลต่อช่วงสามเป็นลบ โดยตลอดระยะเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูการรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นครูช่วงเวลาเดียวกันเป็นบวกและการรับรู้ความสามารถของตนเองช่วงต้นมีอิทธิพลต่อแรงจูงใจในการเป็นครูช่วงเวลาต่อไปเป็นลบขณะที่แรงจูงใจในการเป็นครูช่วงสองมีอิทธิพลต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองช่วงสามเป็นลบ

ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นเกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง จากการเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์สะท้อนให้เห็นการเปลี่ยนแปลงของการรับรู้ความสามารถของตนเอง การดูแลของครูพี่เลี้ยง อาจารย์นิเทศ และโรงเรียนที่ส่งเสริมให้นักศึกษาครูมั่นใจในการจัดการเรียนการสอน ผลกระทบจากความวิตกกังวล และความเครียดจากภาระงานที่ต้องรับผิดชอบต่อการรับรู้ความสามารถของตนเอง

กรภัทร วรเชษฐ์ (2548: 130) จากการศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัดบุรีรัมย์ ได้อภิปรายผลไว้ว่า

การรับรู้ความสามารถของตนเองมีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนและมีอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนผ่านทางการควบคุมตนเองกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ทั้งนี้ น่าจะเนื่องมาจากการรับรู้ความสามารถของตนเองเป็นการที่บุคคลตัดสินใจเกี่ยวกับความสามารถของตนเองที่จะดำเนินการกระทำพฤติกรรมให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ ดังนั้นการรับรู้ความสามารถของตนเอง จึงเป็นตัวเสริมแรงจูงใจแก่ตนเองจึงน่าจะส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์และการควบคุมตนเอง

วิลาสลักษณ์ ชั่ววลี (2547: 93-94) จากการประมวลเอกสารงานวิจัยที่ได้รวบรวมงานวิจัยที่ศึกษาตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนไว้ในหนังสือจิตวิทยาและจิตวิทยาพัฒนา ดังนี้ นักวิจัยจากสาขาวิชาต่าง ๆ ในปัจจุบันให้ความสนใจทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของตนอย่างแพร่หลายและได้ทำการวิจัย ในหลายลักษณะ ขอยกตัวอย่างในส่วนงานวิจัยที่ศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนว่าเป็นตัวทำนายที่สำคัญตัวหนึ่งของพฤติกรรม ความมั่นใจในความสามารถของตนส่งผลต่อระดับของเป้าหมายที่เลือก ความเฉพาะเจาะจงของเป้าหมาย ความผูกพันต่อเป้าหมาย และผลการปฏิบัติงาน เนื่องจากการวิจัยพบว่าการรับรู้ความสามารถของตนส่งผลทางบวกต่อผลการปฏิบัติงานและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ต่าง ๆ ดังกล่าว ทำให้ผู้สนใจศึกษาวิธีการส่งเสริมหรือเพิ่มความรู้สึกว่าตนมีความสามารถในการทำกิจกรรมต่าง ๆ มากขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

แอน และ คณะ (Ann; et al. 2016: 2432-2439) ได้ใช้ทฤษฎีการรับรู้ความสามารถของแบนดูรา (Bandura) ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถและความรู้ของครูผู้สอนที่มีต่อการศึกษาระดับประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความสามารถในการรับรู้ความสามารถของตนเองในการเรียนรู้ของครูในอนาคตและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความจำเป็นด้านความรู้หนังสือที่เพิ่มขึ้น เป็นเครื่องมือส่วนหนึ่งในการจัดระดับความเชื่อมั่นในการสอนและการประเมินความรู้ด้านความรู้หนังสือที่จำเป็นต่อทักษะการสอน ผู้เข้าร่วมการศึกษาคือครูโรงเรียนระดับประถมศึกษา 70 คนที่ลงทะเบียนเรียนในหลักสูตรเตรียมความพร้อมของครูที่มหาวิทยาลัยสอนภาษาขนาดใหญ่ในสหรัฐอเมริกาตะวันตก ประกอบด้วยชาย 4 คน และหญิง ถึง 70 คน โดยทำการสำรวจถึง 3 ครั้งในช่วง 16 เดือน ผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าคะแนนความสามารถในการรับรู้ความสามารถตนเองและคะแนนความรู้ที่เพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญเพิ่มขึ้นในเวลาเดียวกันพร้อม ๆ กัน แต่ไม่มีอำนาจในการพยากรณ์ใด ๆ

โทมัส และ คินกะ (Tomasz; & kinga. 2015: 498-505) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทการควบคุมความสามารถในการรับรู้ความสามารถเฉพาะด้านของผลกระทบของอารมณ์ต่อประสิทธิภาพการรับรู้ จากนักเรียน 2 วิทยาลัยจากประเทศโปแลนด์ 139 คน อายุระหว่าง 19-50 ปี

การวิเคราะห์ความแปรปรวน (ANOVA) ด้วยการทดลองทั้ง 3 แบบ มีเงื่อนไข (อารมณ์บวก, อารมณ์เชิงลบ, การควบคุม) ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการรับรู้ความสามารถของตนเองในอารมณ์บวก ผู้เข้าร่วมที่มีการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงได้รับประสิทธิภาพการรับรู้ความสามารถสูงสุดในทุกกลุ่ม เนื่องจากการรับรู้ความสามารถของตนเองสูงของนักเรียนคาดว่าจะประสบความสำเร็จในงาน เริ่มมีแรงจูงใจในการแสดงมากยิ่งขึ้นมากกว่าคนอื่นซึ่งจะทำให้พวกเขามีประสิทธิภาพดีกว่าคนอื่น ๆ

แบร์รี (2000: 82-91) ศึกษาการรับรู้ความสามารถของตนเอง: แรงจูงใจสำคัญในการเรียนรู้ เนื่องจากในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาการรับรู้ความสามารถของตนเองได้กลายเป็นตัวทำนาย ที่มีประสิทธิภาพสูงแรงจูงใจและการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นตัววัดประสิทธิภาพของความสามารถในการรับรู้สมรรถนะในตนเอง พบว่า การรับรู้ความสามารถตนเองมีความไวต่อการเปลี่ยนแปลงกระบวนการเรียนรู้ด้วยการควบคุมตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเองมีลักษณะเฉพาะจากแรงจูงใจที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยใช้ทฤษฎีความสัมพันธ์ระหว่างแหล่งการรับรู้ความสามารถของตนเองกับพฤติกรรม ของแบนดูรา (Bandura. 1986 อ้างอิงใน จิตวิทยาและวิทยาการการเรียนรู้ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. 2555: 20) สรุปว่า บุคคลมีความเชื่อว่าตนมีความสามารถและกระทำด้วยความมั่นใจที่เพียงพอว่าจะทำสำเร็จ หรือเมื่อมีอุปสรรคต่างๆ โดยการตัดสินใจว่าตนมีความสามารถเลือกแสดงพฤติกรรม โดยผู้วิจัยได้สรุปให้สอดคล้องกับงานวิจัยนี้ ประกอบด้วย 1) การคิดตัดสินใจในการเลือกแสดงพฤติกรรม 2) กำหนดระดับความพยายามของตนเอง และ 3) การคิดและปฏิกิริยาทางอารมณ์ต่อความสามารถ โดยบทบาทสำคัญในการคิดที่เป็นพื้นฐานของแรงจูงใจ บุคคลที่รับรู้ความสามารถของตนเองและตั้งเป้าหมายไว้สูง จะมีแรงจูงใจในการกระทำและจะปฏิบัติงานได้ดีกว่าคนที่สงสัยในความสามารถของตนเอง ดังนั้น การรับรู้ความสามารถของตนเอง น่าจะมีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครูและมีอิทธิพลทางอ้อมโดยผ่านทางแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ตามที่ผู้วิจัยตั้งสมมติฐาน

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation)

ความหมายของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แมคเคลแลนด์ (ดูจเดือน พันธุมนาวิน. 2550: 20 อ้างอิงจาก McClelland. 1963) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ผู้ที่มีความมานะพยายาม ฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงที่จะมุ่งหาความสำเร็จและกลัวความล้มเหลว

แมคเคลแลนด์ (สุรางค์ ไคว์ตระกูล. 2552: 172 อ้างอิงจาก McClelland. 1953) อธิบายถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) หมายถึง แรงจูงใจที่เป็นแรงขับให้บุคคลพยายาม

ที่จะประกอบพฤติกรรมที่จะประสบสัมฤทธิ์ผลตามมาตรฐานความเป็นเลิศ (Standard of Excellence) ที่ตนเองตั้งไว้ บุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะไม่ทำงานหวังรางวัล แต่จะทำเพื่อจะประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ตัวอย่างเช่น นักเรียนที่พยายามทำคะแนนสูงสุดในวิชาคณิตศาสตร์ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะไม่ทำคะแนนดีเพราะต้องการรางวัล หรือเพราะต้องการความรักจากพ่อแม่ หรือเพราะกลัวว่าจะถูกทำโทษ แต่ทำดีเพราะตนเองตั้งมาตรฐานความเป็นเลิศให้แก่ตนเอง เช่น อยากจะเป็นนักคณิตศาสตร์ที่มีชื่อเสียง

เวลล์ (Wells, Harold C.1969: 6) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความพยายามที่จะประสบความสำเร็จ เป็นอย่างมากที่เกี่ยวข้องกับมาตรฐานความเป็นเลิศ, ความสำเร็จ, ความล้มเหลว ซึ่งต้องทำให้ดีกว่าเดิม

แอทคินสัน (ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2548: 231; อ้างอิงจาก Atkinson1974) อธิบายถึงแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าในสถานการณ์หนึ่งผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ จะมีความพยายามที่จะทำงานนั้นให้สำเร็จโดยการเปรียบเทียบกับมาตรฐาน ถ้าผลงานสูงกว่าหรือเท่าเกณฑ์มาตรฐานก็ถือว่าประสบความสำเร็จตามความคิดของเขา

มงคล ศัยยกุล (2556: 23) ได้สรุปความหมายว่าเป็นความปรารถนาของนักศึกษาที่จะทำในสิ่งที่ต้องการให้สำเร็จ โดยมีการตั้งเป้าหมายและวางแผนเตรียมการไว้อย่างชัดเจน มีความมานะพยายาม มีความอดทนที่จะผ่านพ้นอุปสรรคต่าง ๆ ด้วยตนเอง ต้องการความเป็นอิสระในการทำงาน และแสดงออก กล้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และมีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ทำทั้งในการเรียน การทำกิจกรรม และการดำเนินชีวิตส่วนตัว ซึ่งแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ประกอบด้วย การตั้งเป้าหมายและวางแผน (Goal setting and Planning) อิสระแห่งตนและกล้าตัดสินใจ (Autonomy and Decision making) การรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) และความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility)

ภัทราวจิตร มณีประเสริฐ (2554: 9) สรุปแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง คุณลักษณะของนักศึกษาที่แสดงถึงความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งใจไว้ คือ มีความทะเยอทะยาน ตั้งใจและมุ่งมั่นในการทำงาน ให้ประสบผลสำเร็จ มีการกำหนดเป้าหมายที่เป็นไปได้ มีความเพียรพยายามไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและมีความอดทน

นฤศรา แก้วกุล (2551: 19, 23-24) สรุปแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ความปรารถนาที่จะได้รับผลสำเร็จ และเกิดความเชี่ยวชาญในงานที่ยากซับซ้อน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคมีความวิริยะอุตสาหะ ต้องการอิสระในการแสดงออก ชัยชนะในการแข่งขันหรือดีเด่นกว่าผู้อื่น และกำหนดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 3 ด้าน คือ ความกระตือรือร้นทางการเรียน การวางแผนการเรียน และความรับผิดชอบในการเรียน

กรภัทร วรเชษฐ์ (2548: 22) สรุปความหมายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ คือ ความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในสิ่งที่มุ่งหวังตามใจปรารถนาทั้งในด้านการเรียนและการทำงาน มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้เกิดความสำเร็จ เรียบร้อยถูกต้อง แม้จะยากลำบากก็ไม่ย่อท้อ มีความรับผิดชอบในการทำงานให้ได้ผลดี มีความภูมิใจในความสำเร็จของตน

จากการศึกษาความหมายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ หมายถึง ผู้ที่มีความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จ กระตือรือร้นกล้าตัดสินใจ และมีความรับผิดชอบต่อตนเอง

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

McClelland. 1961 (Atkinson 1966: 241 อ้างอิงจาก McClelland. 1961) เน้นสำหรับให้บรรลุแรงจูงใจเป็นการกระตุ้นให้เกิดการแสดงบางกิจกรรมต้องพิจารณาด้วยตัวเอง รับผิดชอบสำหรับผลความสำเร็จหรือความล้มเหลว (Success or Failure) นั้นเป็นความรู้อย่างชัดเจนของผล ดังนั้น การรู้ของแต่ละคนเมื่อเขาประสบความสำเร็จและนั่นต้องเป็นระดับความเสี่ยงเกี่ยวกับความเป็นไปได้ของความสำเร็จ แอทคินสัน (Atkinson 1966: 240-241) อธิบายข้อเท็จจริงทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการพิจารณาปัจจัยที่กำหนดทิศทาง ความสำคัญ และความเพียรของพฤติกรรมในขอบเขตที่จำกัด แต่สำคัญมากในกิจกรรมมนุษย์จะใช้เฉพาะเมื่อบุคคลรู้ว่าผลงานของเขาจะประเมินด้วยตัวเองหรือผู้อื่นในแง่ของมาตรฐานความเป็นเลิศบางประการว่าผลของการกระทำของเขาจะเป็นการประเมินที่ดี (ความสำเร็จ) หรือการประเมินผลที่ไม่ดี (ความล้มเหลว) กล่าวคือเป็นทฤษฎีที่มุ่งผลสัมฤทธิ์ องค์ประกอบที่สำคัญใน 2 ตัวแปร อันดับแรก คือ ปริมาณงานเท่าใดของแต่ละบุคคลในการปรับขนาดงานก่อนที่เขาหวังว่าผลงานของเขาจะนำไปสู่เป้าหมายและความสำเร็จ และอันดับสองคือความสำเร็จของปริมาณที่น่าสนใจในกิจกรรมเฉพาะปรากฏต่อบุคคล นั่นคือ เท่าไหร่ของแรงจูงใจ

สอดคล้องกับกรอบแนวคิดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นจิตลักษณะหนึ่งของทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม ของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2544) ซึ่งมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ McClelland (ดูเดือน พันธุมนาวิน 2550: 20 อ้างอิงจาก McClelland. 1963) ได้ระบุแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นผู้ที่มีความมานะพยายาม ฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงที่จะมุ่งหาความสำเร็จและกลัวความล้มเหลว ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของแมคเคลแลนด์ (McClelland) เพิ่มเติมทั้งในตำราหนังสือภาษาไทยและต่างประเทศที่นักวิชาการได้ให้รายละเอียดต่อไปนี้

สุรางค์ ไคว์ตระกูล (2552: 173) ได้กล่าวถึงนักจิตวิทยาในตำราที่เป็นผู้นำในการวิจัยและสร้างทฤษฎีอธิบายแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีสองท่าน คือ ศาสตราจารย์ แมคเคลแลนด์ (McClelland) และแอทคินสัน (Atkinson) แต่ทฤษฎีของแมคเคลแลนด์ ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

มามากกว่า 30 ปี โดยหาวิธีวัดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ศึกษาลักษณะของผู้ที่มีแรงจูงใจแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ยุโรป และเอเชีย รวมทั้งวิธีการอบรมเพื่อเพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ วิธีการของแมคเคลแลนด์มีผู้นำมาทดลองกับนักเรียนตั้งแต่วัยอนุบาลถึงวัยรุ่น

แมคเคลแลนด์ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2548: 233 อ้างอิงจาก McClelland 1961) นักจิตวิทยาชาวอเมริกันได้กล่าวถึง แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นความต้องการที่จะทำงานให้ประสบความสำเร็จ ถือว่าเป็นแรงจูงใจที่สำคัญที่สุดของมนุษย์ และมีอิทธิพลต่อความสำเร็จของตนเอง เขาศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์กับพื้นฐานของวัฒนธรรมและการอบรมเลี้ยงดู รวมทั้งผลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่มีต่อสังคมด้วย เขาคิดว่าการอบรมเลี้ยงดูและวัฒนธรรมของสังคมที่เน้นความสำเร็จคือที่มาของสังคมที่ประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพราะวัฒนธรรมในสังคมที่เห็นความสำเร็จ จะทำให้พ่อแม่อบรมเลี้ยงดูลูกโดยเน้นความสำเร็จตามปทัสถานของสังคม พ่อแม่จะพยายามฝึกให้เด็กช่วยตัวเอง ฝึกการคิดแก้ปัญหาและให้การเสริมพฤติกรรมที่มุ่งความสำเร็จในการเรียนและทำงาน การอบรมเลี้ยงดู ดังกล่าวจะพัฒนาให้เด็กเติบโตเป็นคนที่ต้องการความสำเร็จ มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย

วิไลวรรณ ศรีสงครามและคณะ (2549: 173-174) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement) เป็นความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จและปฏิบัติให้ได้ผลดีเยี่ยม แนวคิดในเรื่องแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้รับการศึกษามาจาก เดวิด แมคเคลแลนด์ (David McClelland) และจอห์น แอทคินสัน (John Atkinson) ซึ่งใช้เครื่องมือในการศึกษาโดยใช้แบบทดสอบ TAT (Thematic Apperception Test) ให้กลุ่มตัวอย่างเล่าเรื่องจากภาพที่คลุมเครือ เนื้อเรื่องที่บุคคลเล่าจะเป็นการวิเคราะห์ให้เห็นถึงเป้าหมายและความต้องการประสบความสำเร็จของบุคคลได้ การศึกษาได้พบอีกด้วยว่า บุคคลที่ได้คะแนนสูงในแบบทดสอบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีแนวโน้มที่จะทำได้ดีในแบบทดสอบทางด้านภาษาและคณิตศาสตร์ รวมไปถึงได้เกรดที่ดีในโรงเรียน

แอทคินสัน (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์ 2548: 231-323 อ้างอิงจาก Atkinson 1974) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะขึ้นอยู่กับ 3 องค์ประกอบ คือ

1. ความคาดหวัง (Expectation) หมายถึง การคาดล่วงหน้าถึงผลกระทำของตนเอง คนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะคาดล่วงหน้าถึงความสำเร็จของงาน
2. สิ่งล่อใจ (Incentive) ความพึงพอใจที่ได้รับจากการทำงาน เช่นงานที่ตนสนใจ ถนัดมีผลตอบแทนสูง ถ้ามีสิ่งล่อใจเป็นที่พอใจของบุคคลก็จะทำให้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงด้วย
3. แรงจูงใจจากความพึงพอใจในการแสวงหาความสุข และหลีกเลี่ยงความผิดหวัง คนเรากระทำโดยหวังได้รับความสุขความพอใจกับการกระทำ ต้องการความสำเร็จ และกลัวความล้มเหลว คนที่ต้องการความสำเร็จมาก จะมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง และคนที่กลัวความล้มเหลวมาก

ก็จะพยายามหลีกเลี่ยงงานที่ตนคิดว่าทำไม่ได้ ซึ่งจะเป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำ การสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้เกิดจึงอยู่กับที่

จากการศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ผู้วิจัยได้ใช้ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ซึ่งเป็นจิตลักษณะหนึ่งของทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ โดยมีพื้นฐานมาจากทฤษฎีของ McClelland โดย ดุจเดือน พันธุมนาวิน (2550: 20) อ้างอิงจาก McClelland.1963 และสอดคล้องกับแมคเคลแลนด์ (Atkinson 1966: 241 อ้างอิงจาก McClelland. 1961) และแอตคินสัน (Atkinson 1966: 241) ดังรายละเอียดที่ได้ศึกษาจากตำราและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเบื้องต้นแล้วนั้นเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่เน้นในเรื่องของความสำเร็จและล้มเหลว (Success or Failure) จึงได้สรุปว่าแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ว่าเป็นผู้ที่มีความมานะพยายาม ฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดของผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงที่จะมุ่งหาความสำเร็จและกลัวความล้มเหลวเช่นเดียวกับทฤษฎีต้นไม้อัจฉริยะ

ลักษณะสำคัญเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

แมคเคลแลนด์ (ปริยาพร วงศ์อนุตรโรจน์. 2548: 233-237 อ้างอิงจาก McClelland 1961) ได้อธิบายลักษณะของบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จะมีลักษณะต่อไปนี้คือ

1. มีความกล้า กล้าคิด กล้าทำ กล้าตัดสินใจ กล้าเผชิญกับความล้มเหลว หรือล้มเหลว
2. มีความมุ่งมั่นพยายาม ชอบทำงานที่ท้าทายความคิดและความสามารถ
3. มีความเชื่อมั่นในตนเอง มีความรับผิดชอบต่อตนเอง ฐานะหน้าที่และภารกิจของตนเอง
4. มีความรอบรู้ในการตัดสินใจ และติดตามผลการตัดสินใจของตนเอง
5. มีความสามารถในการคาดการณ์ล่วงหน้าได้แม่นยำ
6. มีความสามารถที่จะเลือกทำงานที่จะประสบความสำเร็จได้มากและด้วยความสามารถที่มีอยู่

ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำจะมีคุณลักษณะที่ตรงข้ามกับที่กล่าวมา แมคเคลแลนด์ได้พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างแรงจูงใจกับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีค่อนข้างสูง การอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่มีอิทธิพลต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในตัวของเด็กเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะครอบครัวที่พ่อแม่เลี้ยงดูแบบเดินสายกลาง ไม่ใช้อำนาจบาตรใหญ่ ไม่ตามใจเด็กจนเกินไป ไม่เคียดแค้นให้เด็กทำในสิ่งที่เกินความสามารถของเขา ไม่วางมาตรฐานความสำเร็จไว้สูงหรือต่ำเกินไป ส่งเสริมให้เด็กช่วยเหลือตัวเองให้ทำอะไรเองตั้งแต่ยังเด็ก เมื่อพ่อแม่และครูให้ความรักความอบอุ่นและสนับสนุนแก่เด็ก เขาจะประสบความสำเร็จด้วยตนเอง ซึ่งแมคเคลแลนด์ พบว่า การเลี้ยงดูแบบนี้จะช่วยสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับเด็ก

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสิ่งที่เรียนรู้ และพัฒนาขึ้นมาได้ในตัวของเด็กและบุคคล โดยการจัดโปรแกรมการเรียนรู้ และการฝึกอบรมที่เน้นเรื่องการเรียนรู้ เจตคติ พฤติกรรม บุคลิกภาพ กระบวนการฝึกอบรม เพื่อเรียนรู้และพัฒนาแรงจูงใจ มีดังนี้

1. สร้างความเชื่อและให้ผู้เรียนตั้งเป้าหมายร่วมกันว่า เมื่อผ่านการฝึกอบรมแล้ว จะเปลี่ยนเจตคติและพฤติกรรมให้เป็นผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยงานที่ใช้การฝึกอบรมนั้นจะต้องพยายามสร้างความสำเร็จเป็นขั้น ๆ ไป ในการทำงานควรตั้งเป้าหมายเป็นขั้นตอน และพยายามทำงานในแต่ละขั้นตอนให้สำเร็จ ก็จะมีกำลังใจที่จะเรียนรู้มากขึ้น

2. แสดงให้ผู้เรียนเห็นว่า ในสังคมมีบุคคลตัวอย่างที่เขาทำงานดีหรือที่เขาประสบความสำเร็จ มนุษย์เราชอบการเลียนแบบ มีความพยายามอยู่แล้วและไม่ต้องการด้อยกว่าคนอื่น ดังนั้น ถ้านักเรียนได้ตัวอย่างที่ดี สามารถยึดเป็นแบบอย่าง เขาจะสร้างกำลังใจในการเรียนและการทำงาน

3. แสดงให้ผู้เรียนเห็นว่า สังคมเราต้องการคนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง การที่มีคุณลักษณะเช่นนั้น จะต้องสร้างนิสัยที่ดีในการเรียนและทำงาน สร้างภาพพจน์ให้กับตนเอง สำนวจจุดบกพร่องในการทำงานของเรา และตั้งใจแน่วแน่ที่จะปรับปรุงความรับผิดชอบ วินัยในตนเอง จัดตารางการทำงานอย่างมีระเบียบไม่ผัดวันประกันพรุ่ง เป็นต้น ความสามารถเปลี่ยนบุคลิกภาพ เจตคติ และพฤติกรรมให้เป็นคนที่มีสังคมต้องการ และสอดคล้องกับปทัสถานและค่านิยมของสังคม ก็จะพัฒนานตนเองเป็นผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากกว่าเดิม

4. พยายามควบคุมความอ่อนแอและท้อถอย ซึ่งเป็นอุปสรรคสำคัญของความสำเร็จ ผู้มีชื่อเสียงของโลกประสบความสำเร็จ เพราะเขาเป็นคนมีจุดมุ่งหมายในอนาคตและไม่ย่อท้อต่ออุปสรรค นอกจากนี้บรรยากาศของการเรียนรู้ควรจะทำให้ผู้เรียนรู้สืบทอด เป็นมิตร ไม่เคร่งเครียด และวิตกกังวลจนเกินไป

ครูสามารถนำแนวทางของแมคเคลแลนดมาใช้ในการพัฒนาแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์ให้กับผู้เรียน โดยจัดกิจกรรมให้ผู้เรียนเห็นผลดีของการมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูง จัดให้ผู้เรียนเข้าใจถึงวิธีคิด พูด และทำ โดยการสัมภาษณ์พบปะพูดคุยกับบุคคลที่ประสบความสำเร็จในการทำงาน จัดให้ผู้เรียนสังเกตวิธีการทำงานโดยเปรียบเทียบกับตนเอง โดยมีครูให้กำลังใจ ให้การเสริมแรง ซึ่งครูควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

ก. การพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ยังต้องอาศัยองค์ประกอบอื่น เช่น ความรับผิดชอบ ความเชื่อมั่นในตนเอง การรู้จักตนเองและการเข้าใจตนเอง ประสบการณ์ของความสำเร็จและความล้มเหลว การมีเจตคติที่ดีต่อตนเอง ครูควรพัฒนานักเรียนในคุณลักษณะบางอย่างดังกล่าว ควบคู่ไปกับการพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ข. แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีความสัมพันธ์กับการอบรมเลี้ยงดูของพ่อแม่ ควรทำความเข้าใจกับผู้ปกครอง เพื่อให้ทางบ้านได้ช่วยฝึกให้เด็กได้ช่วยตนเองและเป็นตัวของตัวเอง รวมทั้งการคาดหวังให้เด็กได้ทำงานในสิ่งที่ ไม่ยากเกินไปและง่ายเกินไป พ่อแม่ควรจะแสดงความรักความเอาใจใส่ สนับสนุนเป็นรางวัลสำหรับการทำงาน และการปฏิบัติตัวของลูก เพื่อลูกได้พยายามทำงานนั้นด้วยความตั้งใจ

แสงเดือน ทวีสิน (2545: 81-82) ผู้มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะมีลักษณะสำคัญ ดังนี้

1. มุ่งหาความสำเร็จ (Hope of Success) และกลัวความล้มเหลว (Fear of failure)
2. มีความทะเยอทะยานสูง
3. ตั้งเป้าหมายสูง
4. มีความรับผิดชอบในการทำงานดี
5. มีความอดทนในการทำงาน
6. รู้ความสามารถที่แท้จริงของตนเอง
7. เป็นผู้ที่ทำงานอย่างมีการวางแผน
8. เป็นผู้ที่ตั้งระดับความคาดหวังสูง

จากการศึกษาลักษณะสำคัญเกี่ยวกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอยู่ 2 ลักษณะ นั่นคือ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและต่ำ สำหรับผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงจะมีลักษณะมุ่งสู่ความสำเร็จ จะมีลักษณะในการรับผิดชอบการกระทำของตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหา มีความอดทนในการทำงาน และสามารถปรับตัวได้ดีในสถานการณ์ต่าง ๆ ส่วนผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ต่ำเป็นผู้ที่ใจไม่สู้ ท้อถอยได้ง่าย หลีกเลียงในสิ่งที่ตนทำไม่ได้ และกลัวความล้มเหลวตลอดเวลา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเทศ

มงคล ศัยยกุล (2556: 175) ได้ศึกษารูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการ เพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ เมืองศรีสะเกษประกอบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏประกอบด้วย การตั้งเป้าหมายและวางแผน (Goal setting and Planning) อิสระแห่งตนและกล้าตัดสินใจ (Autonomy and Decision making) การรับรู้ความสามารถของตน (Self-efficacy) และความรับผิดชอบต่อตนเอง (Self-responsibility) ค่าดัชนีความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ ผลการทดสอบความเหมาะสม Chi-Square=0.014 df =1 P=0.91 GFI=1.00 AGFI=1.00 RMR=0.00053 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า โมเดลแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ มีน้ำหนักองค์ประกอบในแต่ละ

ด้านมีค่าเป็นบวก และมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .01 ทุกด้าน แสดงว่า องค์ประกอบทั้ง 4 องค์ประกอบเป็นตัวบ่งชี้ที่สำคัญในการพิจารณาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ เมื่อพิจารณารายละเอียดของ องค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบด้านความมีอิสระแห่งตนและกล้าตัดสินใจกับองค์ประกอบความรับผิดชอบต่อนตนเองมีค่าน้ำหนักมากที่สุด เท่ากับ 0.85 รองลงมา ได้แก่ องค์ประกอบด้านการรับรู้ความสามารถของตน เท่ากับ 0.76 และองค์ประกอบด้านการตั้งเป้าหมายและการวางแผน เท่ากับ 0.72 ตามลำดับ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม กลุ่มแรก คือ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ 8 แห่ง จำนวน 960 คน ได้มาโดยการสุ่มหลายขั้นตอน เพื่อวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันขององค์ประกอบของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในแต่ละด้าน ความตรงเชิงโครงสร้างโดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันและความแปรปรวนแบบวัดซ้ำสองทาง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ การตั้งเป้าหมายและการวางแผน ความมีอิสระแห่งตนและกล้าตัดสินใจ การรับรู้ความสามารถของตน และความรับผิดชอบต่อนตนเอง ทั้ง 4 องค์ประกอบสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งมีค่าน้ำหนักที่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

นฤศรา แก้วกุล (2551: 89) ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถด้านการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.98 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความกระตือรือร้น มีความรับผิดชอบในตนเองและมีการวางแผนทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ ได้ดีมาก

จุฑามาศ ชื่นจิตร (2550: 63) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่านิสิตที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากมีลักษณะมุ่งอนาคตมาก นิสิตที่มีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษา การเป็นบัณฑิต และต้องการประสบความสำเร็จในการทำงานมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ เรียบร้อยถูกต้อง มีความรับผิดชอบในการทำงานให้ได้ผลดีมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของตน ย่อมส่งผลให้นิสิตเป็นผู้ที่คาดการณ์ไกลเห็นความสำคัญของผลดีและผลเสีย เกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติทางการเรียนได้ และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ นำความรู้ความสามารถที่มีมาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพที่ดีในอนาคต

กรภัทร วรเชษฐ์ (2548: 124-126) ศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ปัจจัยปัจจัยเชิงสาเหตุ ที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของชั้น

มัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีอิทธิพลทางตรงสูงสุด คือ ทักษะคิดต่อการเรียนรู้ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเองและแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียน ทั้งนี้เนื่องมาจากบุคคลที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์นั้นมีลักษณะต้องการประสบความสำเร็จ จึงเป็นผู้มีเป้าหมายในอนาคต

เนตรชนก พุ่มพวง (2546: 76-77) อภิปรายผลการศึกษาว่า แรงจูงใจมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคต อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.1 แสดงว่านักเรียนที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มาก มีลักษณะมุ่งอนาคตมาก ทั้งนี้เพราะเมื่อนักเรียนมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพื่อลักษณะมุ่งอนาคตมาก กล่าวคือ นักเรียนมีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการทำงาน มีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ เรียบร้อยถูกต้อง มีความรับผิดชอบในการทำงานให้ได้ผลดี มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของตน ย่อมส่งผลให้นักเรียนเป็นผู้ที่คาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของผลดีและเสียที่จะเกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติทางการเรียนได้ และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถนำความรู้ความสามารถที่มีมาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษา หรือประกอบอาชีพที่ดีในอนาคตได้

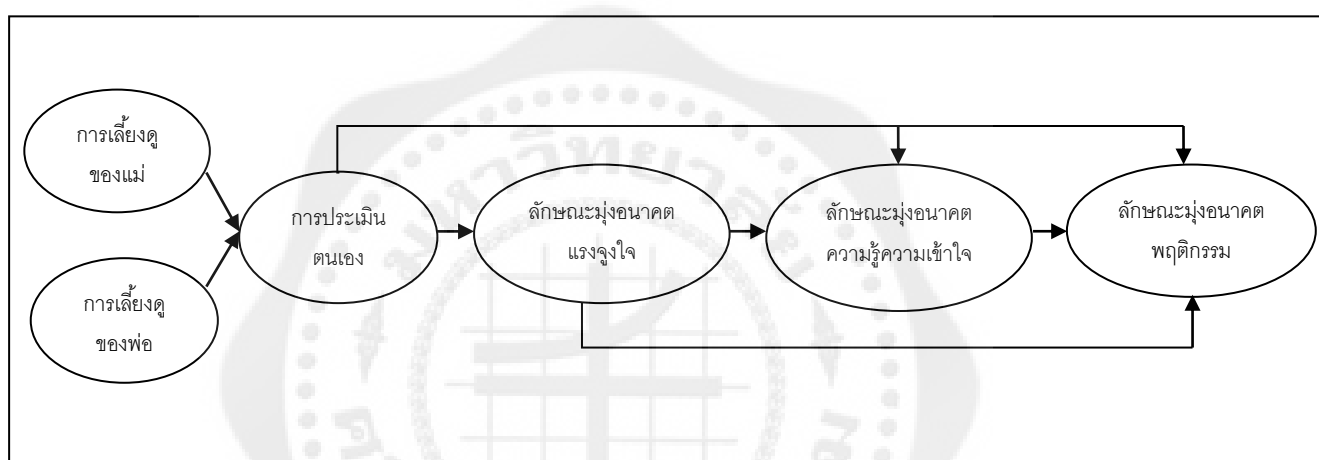
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างประเทศ

แคสซิดี้ และ ลินน์ (Cassidy; & Lynn 1989: 301-311) ศึกษาวิธีการสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การพัฒนามาตรการการประเมินที่ครอบคลุม ได้วิเคราะห์องค์ประกอบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 7 องค์ประกอบ ดังนี้ จรรยาบรรณในการทำงาน ความกระตือรือร้น ความสามารถในการควบคุมความเป็นเลิศ ความสามารถในการแข่งขัน สถานะและความไฝ่ฝัน และการเรียนรู้ สอดคล้องกับ ฟาติมา และ อาร์พิน (2015: 91-97) ได้ศึกษาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์การทำงานที่เป็นปัจจัยการมีส่วนร่วมในความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพและความสัมพันธ์ในการปฏิบัติงาน โดยการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ ในการศึกษาเก็บรวบรวมข้อมูลจาก 450 เจ้าหน้าที่ข้าราชการพลเรือน สถาบันการศึกษาในประเทศมาเลเซีย ผลการศึกษาค้นพบองค์ประกอบแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีตัวแปรสังเกต 3 ตัวแปร คือ จรรยาบรรณในการทำงาน ความเป็นเลิศ และการเรียนรู้

โรเบิร์ต สมิท (Robert L. Smith: 2015: 1-5) ศึกษาการวัดตามบริบทของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์: ความสำคัญการวิจัยสำหรับในการให้คำปรึกษา โดยใช้ทฤษฎีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ McClelland เป็นตัววัดความคิดและพฤติกรรมในการทำงานที่ปรึกษาเพื่อใช้ในการประเมินโปรแกรมที่เพิ่มแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในบริบทของโรงเรียน, การทำงาน, ครอบครัว, ชุมชน และการพักผ่อนหย่อนใจตลอดจนการให้บริการโดยรวม เครื่องมือแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มุ่งเน้นไปที่องค์ประกอบสองประการ คือ ความหวังแห่งความสำเร็จ และกลัวความล้มเหลว (hope of success and fear of failure) สอดคล้องกับแนวคิดของ ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2544) ซึ่งมีพื้นฐาน

มาจากทฤษฎีของ McClelland โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นตัวชี้วัดมุ่งหาความสำเร็จและกลัวความล้มเหลว

เซกินเนอร์ และ คนอื่น ๆ (Seginer R; et al. 2004: 366-367) ได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับการเลี้ยงดูและลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น ดังสรุปต่อไปนี้ โดยมุ่งเน้นไปที่สามกระบวนการภายในส่วนบุคคลที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจในการปรับทิศทางของตัวเองในอนาคต การแสดงความรู้ความเข้าใจที่เป็นภาพตัวแทนของอนาคตความคิดเกี่ยวกับแต่ละโดเมนและพฤติกรรม ซึ่งแนวคิดนี้สามารถนำมาใช้ในการดำรงชีวิตในอนาคตต่าง ๆ ได้เช่น การศึกษาที่สูงขึ้นสำหรับวัยรุ่น ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 5 ลักษณะมุ่งอนาคตของวัยรุ่น

ที่มา: Seginer R.; et al. (2004) *Adolescent Future* p. 366.

จากการประมวลเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยได้ศึกษาในงานวิจัยครั้งนี้ จะเห็นได้ว่ามีความสำคัญต่อลักษณะมุ่งอนาคต เพราะผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นผู้ที่มุ่งหาความสำเร็จ มีความมานะพยายามฝ่าฟันอุปสรรคในการทำสิ่งใด สิ่งหนึ่งโดยไม่ย่อท้อ ซึ่งปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จตามมาตรฐานที่ตนตั้งไว้ และหลีกเลี่ยงความล้มเหลว จึงมีความกระตือรือร้น กล้าตัดสินใจอย่างมีเหตุผลเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดล้มเหลว และมีความรับผิดชอบต่องาน ผู้วิจัยจึงสรุปได้ว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีลักษณะมุ่งหาความสำเร็จ และหลีกเลี่ยงหากพิจารณาความสอดคล้องกับสมมติฐานของผู้วิจัยได้กำหนดไว้ พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์น่าจะมีอิทธิพลทางตรงลักษณะมุ่งอนาคต ตามที่ผู้วิจัยตั้งสมมติฐานไว้ว่าลักษณะมุ่งอนาคต

ของนิสิตครู ได้รับอิทธิพลทางตรงจากตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และได้รับอิทธิพลทางอ้อมจากตัวแปรบุคลิกภาพความเป็นครู โดยผ่านตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

การวิจัยผสมผสานวิธีแบบอธิบายตามกาลเวลา (A Mixed Method Approaches Sequential Explanatory Design)

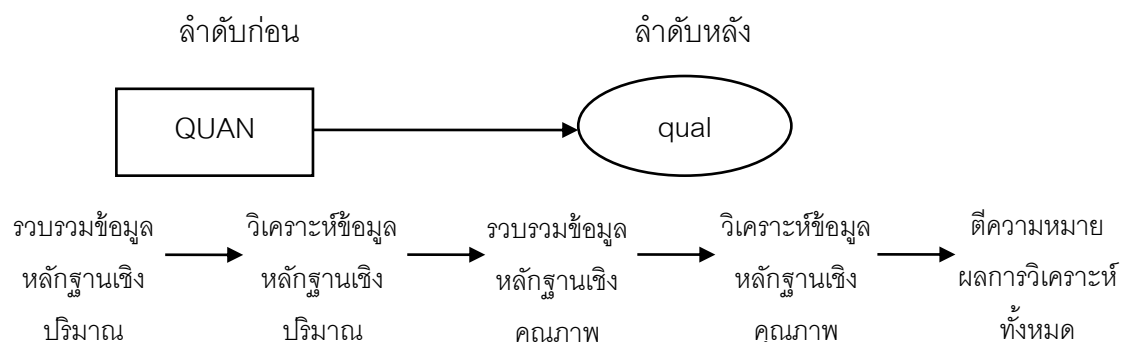
การวิจัยผสมผสานวิธีแบบอธิบายตามกาลเวลา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

แบบผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพตามกาลเวลา

องอาจ นัยพัฒน์ (2551: 253-255) แบบอธิบายตามกาลเวลา (Sequential Explanatory Design) เป็นแบบผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพวิธีการแบบหนึ่ง คือ แบบการวิจัยที่ใช้วิธีการเชิงปริมาณ (QUAN) ในการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานที่อยู่ในรูปตัวเลขก่อน จากนั้นจึงใช้วิธีการเชิงคุณภาพ (qual) ทำการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานที่ไม่อยู่ในรูปตัวเลข โดยนักวิจัยให้ “น้ำหนัก” ความสำคัญไปที่กิจกรรมการวิจัยที่อาศัยวิธีการเชิงปริมาณเป็นหลัก หรือให้ความสำคัญเป็นรองกับการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานเชิงคุณภาพต่าง ๆ ที่ไม่อยู่ในรูปตัวเลข

นอกจากนี้ วิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพมีการผสมผสานกันเกิดขึ้นในระหว่างขั้นตอนการตีความหมายผลของการศึกษาวิจัยทั้งหมดภายหลังจากเสร็จสิ้นการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานด้วยวิธีการทั้ง 2 ประเภท เรียบร้อยแล้ว เหตุผลของการให้ความสำคัญในการผสมผสานกับวิธีการเชิงปริมาณก่อน คือ เพื่อให้ได้ “คำตอบกว้าง ๆ” แล้วจึง “อธิบายขยายรายละเอียด” ในแง่มุมที่น่าสนใจของคำตอบอย่างกว้าง ๆ ที่ได้รับจากลำดับแรกนั้นให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยผ่านทางสารสนเทศจากผลการรวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลหลักฐานด้วยวิธีการเชิงคุณภาพที่กระทำในลำดับหลัง โดยสามารถสรุปดังภาพประกอบ 6 แบบผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพตามกาลเวลา ดังนี้

แบบผสมผสานตามกาลเวลา

ภาพประกอบ 6 แบบผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพตามกาลเวลา

ที่มา: องอาจ นัยพัฒน์. (2551)

วิธีการดำเนินงานวิจัยแบบอธิบายตามกาลเวลา

1. กำหนดโจทย์หรือหัวข้อปัญหา จุดมุ่งหมาย รวมทั้งคำถามและสมมติฐานการวิจัย
2. เลือกตัวอย่างจากประชากรที่ต้องการศึกษา
3. ออกแบบทำการแสวงหาความรู้โดยใช้วิธีการเชิงปริมาณ
4. ลงมือดำเนินการตามแบบการวิจัยที่วางไว้ตามที่ระบุไว้ในข้อที่ 2
5. กำหนดโจทย์การวิจัยในรูปประเด็นคำถามขึ้นมาจากคำตอบที่ได้จากการวิเคราะห์ด้วย

วิธีการเชิงปริมาณในลำดับแรก เพื่อทำการศึกษเชิงอธิบายขยายรายละเอียดต่อไป

6. ออกแบบแสวงหาความรู้ตามประเด็นคำถามที่กำหนดขึ้นด้วยวิธีเชิงคุณภาพ
7. ตีความหมายผลการวิเคราะห์ทั้งหมดจากการแสวงหาตามประเด็นคำถามการวิจัย

ข้อดีและข้อจำกัดของการวิจัยแบบการอธิบายตามลำดับกาลเวลา

ข้อดี คือ ความง่ายต่อการเข้าใจ การออกแบบและการลงมือปฏิบัติการจริง ๆ ตามแบบที่วางแผนไว้ เพราะนักวิจัยสามารถทำได้ตามระยะที่เน้นวิธีการเชิงปริมาณก่อน เมื่อเสร็จแล้วจึงใช้วิธีการเชิงคุณภาพเพิ่มเติมภายหลัง ช่วยให้นักวิจัยไม่จำเป็นต้องบูรณาการหรือหาจุดร่วมกันระหว่างข้อมูลแบบตัวเลขและไม่ใช่ตัวเลข และช่วยให้ไม่เกิดความสับสนในการทำวิจัยแต่ละลำดับขั้น

ข้อจำกัด คือ ความยุ่งยากที่นักวิจัยจำเป็นต้องกำหนดประเด็นคำถามการวิจัยที่จะทำการศึกษาวิจัยต่อไป (follow-up study) โดยใช้วิธีการเชิงคุณภาพว่าอยู่ตรงแง่มุมส่วนใดของคำตอบ

อย่างกว้าง ๆ ซึ่งได้รับมาจากการแสวงหาด้วยวิธีการเชิงปริมาณในลำดับแรก เช่น อาจอยู่ในส่วนผลการวิจัยที่เป็นหรือไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

จากการศึกษารูปแบบการวิจัยผสมผสานวิธีการเชิงปริมาณและวิธีการเชิงคุณภาพตามกาลเวลา ผู้วิจัยดำเนินการตามแบบอธิบายตามกาลเวลา (Sequential Explanatory Design) โดยการวิจัยส่วนที่ 1 ดำเนินการวิจัยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณด้วยวิธีการศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ส่วนที่ 2 ดำเนินการวิจัยเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีการสัมภาษณ์จากกลุ่มเป้าหมายเกี่ยวกับประเด็นลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร สรุปได้ว่าผู้วิจัยใช้วิธีการเชิงปริมาณเป็นวิธีการหลัก และวิธีการเชิงคุณภาพเป็นรอง เพราะหลังวิเคราะห์ผลจากส่วนที่ 1 ด้วยวิธีการเชิงปริมาณแล้วเสร็จ จึงค่อยนำผลการศึกษาไปสัมภาษณ์นิสิตครูเพื่อนำมาอธิบายขยายรายละเอียดโดยวิเคราะห์เนื้อหาเชิงอุปนัย และตีความจากการสัมภาษณ์แสวงหาประเด็นสำคัญของข้อมูลเชิงคุณภาพเพิ่มเติมอย่างลุ่มลึกมากขึ้น

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการด้วยวิธีการวิจัยผสมผสานวิธีแบบสอดคล้องคู่ขนาน ซึ่งได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 การเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ และส่วนที่ 2 การเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ โดยข้อมูลทั้งสองส่วนนี้เป็นการดำเนินการไปพร้อม ๆ กัน ตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตครูระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ปีการศึกษา 2559 รวมทั้งสิ้น 4,027 ประกอบด้วย 5 มหาวิทยาลัย ได้แก่ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา มีนิสิตครู จำนวน 1,771 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม จำนวน 236 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร จำนวน 533 คน มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี จำนวน 738 คน และมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา จำนวน 749 คน ดังตาราง 4 จำนวนนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ต่อไปนี้

ตาราง 4 จำนวนประชากรนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏในกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

ชื่อมหาวิทยาลัยราชภัฏ	จำนวนนิสิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	1,771
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	236
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	533
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	738
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	749
รวมทั้งหมด	4,027

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ส่วนที่ 1 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงปริมาณ ผู้วิจัยใช้จำนวนกลุ่มตัวอย่างโดยพิจารณาควบคู่ไปกับจำนวนพารามิเตอร์ตามกฎอัตราส่วนระหว่างหน่วยตัวอย่างและจำนวนพารามิเตอร์หรือตัวแปร ควรจะเป็น 20 ต่อ 1 (นงลักษณ์ วิรัชชัย. 2542: 54) ดังนั้น ในการวิจัยครั้งนี้จึงมีกลุ่มตัวอย่าง 260 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น (stratified sampling) ตามสัดส่วน 52 คน เท่ากันแบบไม่อิงสัดส่วน ดังรายละเอียดดังในตาราง 5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ต่อไปนี้

ตาราง 5 จำนวนกลุ่มตัวอย่างนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

มหาวิทยาลัยราชภัฏ	ประชากร	ตัวอย่าง
มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา	1,771	52
มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม	236	52
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร	533	52
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี	738	52
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา	749	52
รวม	4,027	260

ส่วนที่ 2 กลุ่มตัวอย่างสำหรับเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดแบบเจาะจงโดยมีคุณสมบัติ คือ เป็นนิสิตครูที่เข้าร่วมโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 10 คน แบ่งการสัมภาษณ์ออกเป็นมหาวิทยาลัยราชภัฏ ละ 2 คน โดยประสานขอข้อมูลจากอาจารย์และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องเลือกนิสิตสำหรับการสัมภาษณ์ ตามเกณฑ์โครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยแบบสอบถาม 2 ฉบับ คือ แบบสอบถามเชิงปริมาณ และแบบสอบถามเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลแบ่งเป็น 2 ส่วน มีวิธีดำเนินการ ดังนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ตอน คือ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ ด้านบุคลิกภาพ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และด้านลักษณะมุ่งอนาคต และตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง จะดำเนินการหลังการวิเคราะห์ผลในส่วนที่ 1 เนื่องจากจะต้องได้ประเด็นที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์สำหรับการอธิบายศึกษาต่อเพิ่มเติมในเชิงลึก เกี่ยวกับแนวทางอธิบายปัจจัยเพิ่มเติมที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดวิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 แบบสอบถาม

แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ดำเนินการสร้างแบบสอบถามทั้ง 4 ด้าน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยเกี่ยวข้องกับด้านบุคลิกภาพ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และด้านลักษณะมุ่งอนาคต

2) ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามและปรับปรุงข้อคำถามจากแบบสอบถามของงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ 1) งานวิจัยของ จุฑามาศ ชื่นจิตร (2550) เนื่องจากได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรีสาขาวิชานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.842 2) สมพร แซ่ฉั่ว (2548) การวิเคราะห์องค์ประกอบทางบุคลิกภาพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.902 และหทัยรัตน์ รุ่งธนศักดิ์ (2552) การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6

ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4 มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.904 และ 3) กรภัทร วรเชษฐ์ (2548) การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัด บุรีรัมย์ มีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.868

3) สร้างข้อคำถามให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ที่ผู้วิจัยได้กำหนดตามรายละเอียดข้อ 1 และข้อ 2 ดังกล่าว โดยลักษณะของแบบสอบถามเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด (5) มาก (4) ปานกลาง (3) น้อย (2) น้อยที่สุด (1) โดยมีเกณฑ์การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย ดังนี้

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 4.50 - 5.00 หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตมากที่สุด

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 3.50 - 4.49 หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตมาก

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 2.50 - 3.49 หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตปานกลาง

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.50 - 2.49 หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตน้อย

ค่าเฉลี่ยระหว่าง 1.00 - 1.49 หมายถึง ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตน้อยที่สุด

แบบสอบถามปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ด้านบุคลิกภาพ

ตอนที่ 2 ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ตอนที่ 3 ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ตอนที่ 4 ด้านลักษณะมุ่งอนาคต

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

ดังตัวอย่างแบบสอบถามแต่ละด้านต่อไปนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลส่วนบุคคล โดยทำเครื่องหมาย ✓ และเติมข้อมูลในช่องว่าง ให้ครบถ้วน ดังต่อไปนี้

1. เพศ ☐ 1.1) ชาย ☐ 1.2) หญิง

2. อายุ (โปรดระบุ).....ปี

3. สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ

- 3.1) ☐ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 3.2) ☐ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
 3.3) ☐ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 3.4) ☐ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
 3.5) ☐ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ส่วนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง ให้นิสิตพิจารณาข้อความ แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว ดังข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตตามเกณฑ์ต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตมากที่สุด
 4 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตมาก
 3 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตปานกลาง
 2 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตน้อย
 1 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงของนิสิตน้อยที่สุด

ด้านที่ 1 ด้านบุคลิกภาพ ประกอบด้วย การแสดงตัวในสังคม ความสุภาพอ่อนโยน ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ความมั่นคงทางอารมณ์ และเปิดรับประสบการณ์

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
การแสดงตัวในสังคม						
0	ข้าพเจ้าช่วยแบ่งงานให้เพื่อน ๆ ระหว่างฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่ม					
ความสุภาพอ่อนโยน						
00	ข้าพเจ้าไม่ตะโกนเรียกเพื่อนเสียงดังเวลาอยู่ในห้องเรียน					
ความซื่อตรงต่อหน้าที่						
000	ข้าพเจ้ารู้ว่าตนเองต้องเรียนให้จบ					

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
	ภายในระยะเวลาที่กำหนด					
ความมั่นคงทางอารมณ์						
0000	ถ้าข้าพเจ้าตอบคำถามอาจารย์ไม่ได้ ข้าพเจ้าจะขอไปศึกษาข้อมูลและให้คำตอบในครั้งหน้า					
การเปิดรับประสบการณ์						
00000	ข้าพเจ้าเข้าร่วมฝึกอบรมตามที่ต้องการพัฒนาตนเอง					

ด้านที่ 2 ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง ประกอบด้วย การตัดสินใจในการเลือกแสดงพฤติกรรม กำหนดระดับความพยายามของตนเอง และการคิดและปฏิบัติทางอารมณ์ต่อความสามารถ

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
การตัดสินใจในการเลือกแสดงพฤติกรรม						
0	ข้าพเจ้าเรียนสายวิชาชีพครูจึงคิดว่าต้องแต่งตัวเรียบร้อยดูกระเปียบ					
การกำหนดระดับความพยายามของตนเอง						
00	ก่อนสอบข้าพเจ้ากำหนดอ่านหนังสือเท่าที่ข้าพเจ้าจะอ่านได้					
การคิดและปฏิบัติทางอารมณ์ต่อความสามารถ						
000	ข้าพเจ้าสามารถลำดับความสำคัญสิ่งที่ต้องทำก่อนหลัง					

ด้านที่ 3 ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ประกอบด้วย การมุ่งหาความสำเร็จ และการหลีกเลี่ยงความล้มเหลว

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
การมุ่งหาความสำเร็จ						
0	ข้าพเจ้าเลือกเรียนสายครูเพราะต้องการประกอบอาชีพครู					
การหลีกเลี่ยงความล้มเหลว						
00	ข้าพเจ้าเก็บไฟล์รายงานสำคัญ					

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
	โดยส่งอีเมลให้ตัวเองเก็บไว้เพื่อเป็น การป้องกันไฟล์งานสูญหาย					

ด้านที่ 4 ด้านลักษณะมุ่งอนาคต การคาดการณ์ไกล การควบคุมตนเองตามแผน และการอดทนรอความสำเร็จ

ข้อ	ข้อความ	5	4	3	2	1
การคาดการณ์ไกล						
0	ข้าพเจ้าเลือกเรียนสายวิชาชีพครู เพราะเป็นอาชีพที่มั่นคง					
การควบคุมตนเองตามแผน						
00	ข้าพเจ้าคำนวณคะแนนเก็บและทำ คะแนนให้ได้เกรดตามที่ตั้งใจไว้					
การอดทนรอความสำเร็จ						
000	ข้าพเจ้ายึดปฏิบัติตามคติประจำใจ ที่ว่า “ความอดทนเป็นบ่อเกิด แห่งความสำเร็จ”					

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2.3 การหาคุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามและตรวจสอบเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
โดยดำเนินการ ดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถาม
2. ศึกษาเอกสารแนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสำหรับการกำหนดนิยามศัพท์
ให้สอดคล้องและครอบคลุมตัวแปรการวัดของงานวิจัยนี้
3. วิพากษ์และปรับแก้ข้อคำถามกับอาจารย์ผู้ควบคุมปริญญาโท เพื่อให้ข้อคำถาม
มีความเที่ยงตรงและครอบคลุมตามโครงสร้างของแนวคิดทฤษฎี
4. นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นฉบับร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโท
เพื่อรับข้อเสนอแนะและคำแนะนำของคณะกรรมการที่ปรึกษาปริญญาโทสำหรับดำเนินการต่อไป

5. นำแบบสอบถามไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหากับนิยามปฏิบัติการ พิจารณาจากดัชนีความสอดคล้องที่คัดเลือก (IOC) ตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป โดยข้อคำถามถามมีความตรงตามเนื้อหาที่คัดเลือกมีค่า $IOC = 0.60 - 1.00$

6. นำแบบสอบถามที่ได้ดำเนินการตามข้อ 5 ไปทดลองใช้ (Try Out) กับนิสิตครู ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 30 คน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

7. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา alpha-coefficient ของครอนบาค Cronbach ทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวม (Item-total correlation) ค่าอำนาจจำแนก = 0.22-0.80 โดยคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าสหสัมพันธ์เป็นบวกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป มีจำนวนข้อคำถามที่คัดเลือก 107 ข้อ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

บุคลิกภาพ	38 ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก 0.22-0.69	ค่าความเชื่อมั่น 0.93
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	27 ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก 0.43-0.74	ค่าความเชื่อมั่น 0.94
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	17 ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก 0.29-0.79	ค่าความเชื่อมั่น 0.89
ลักษณะมุ่งอนาคต	25 ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก 0.33-0.80	ค่าความเชื่อมั่น 0.9

8. ผู้วิจัยพิจารณาแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง ที่เป็นนิสิตครู ชั้นปีที่ 4 มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนที่ 1 ด้วยวิธีเชิงปริมาณ ตามด้วยส่วนที่ 2 ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ติดต่อขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการเก็บรวบรวมข้อมูล และนัดหมายในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง

2. ดำเนินการจัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอและเผื่อฉุกเฉินกรณีแบบสอบถามไม่สมบูรณ์

3. ระหว่างเดือน พฤศจิกายน พ.ศ. 2560 – มกราคม พ.ศ. 2561 ไปพื้นที่เก็บข้อมูล ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณด้วยแบบสอบถามและวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง เมื่อนัดหมายและพบกับกลุ่มตัวอย่างผู้วิจัยได้แนะนำตัวพร้อมขอความร่วมมือ

และชี้แจงวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยแจ้งข้อสำคัญเรื่องของการเก็บข้อมูลจะไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อนิสิตเพื่อให้ได้ข้อมูล ที่ถูกต้องหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงมากที่สุด

4. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนที่ 1 จากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเชิงปริมาณ และส่วนที่ 2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการเชิงคุณภาพด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมาตรฐาน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ทั้งฉบับเพื่อนำไปลงคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปความรายงานผลการวิจัยต่อไป

การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การจัดกระทำข้อมูล

1. รวบรวมและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามรายชื่อทั้งฉบับ จากนั้นคัดเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่ครบถ้วนสมบูรณ์ พร้อมทั้งบันทึกข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ต่อไป

2. นำแบบสัมภาษณ์ที่ฉบับบันทึกพร้อมเทปบันทึกเสียงมาถอดเป็นรายงานสรุปประเด็นที่เกี่ยวข้องอย่างครบถ้วน

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ และความโด่ง และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

2. การวิเคราะห์แบบจำลองโครงสร้างความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (Structural Equation Model: SEM) เพื่อตรวจสอบตามสมมติฐานเชิงทฤษฎีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโมเดลลิสเรล ตามขั้นตอนของนงลักษณ์ วิรัชชัย (2542: 23-60) แบ่งได้เป็น 6 ขั้นตอน ดังนี้

2.1 การกำหนดข้อมูลจำเพาะของโมเดล (specification of the model)

จากการศึกษาข้อมูลหรือปัจจัยเกี่ยวกับตัวแปรแฝงและตัวแปรสังเกตที่มีอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ตามข้อตกลงเบื้องต้น (assumption) สำหรับโมเดลลิสเรล ดังนี้ ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งหมดเป็นความสัมพันธ์เชิงเส้นตรง (Linear) แบบบวก (Additive) เป็นความสัมพันธ์เชิงสาเหตุ (causal relationships) และเป็นความสัมพันธ์ทางเดียว (Recursive model) ระหว่างตัวแปรภายนอก (Exogenous Variables) และตัวแปรภายใน (Endogenous Variables) ส่วนลักษณะการแจกแจงของตัวแปรและความคลาดเคลื่อนเป็นการแจกแจงแบบปกติ

2.2 การระบุความเป็นไปได้ค่าเดียวของโมเดล (Identification of the model) โดยพิจารณาจากจำนวนพารามิเตอร์ที่ไม่ทราบค่าจะต้องน้อยกว่าจำนวนสมาชิกในเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วมของกลุ่มตัวอย่าง

2.3 การประมาณค่าพารามิเตอร์จากโมเดล (Parameter Estimation of the Model) ด้วยวิธีโลคัลไลซ์สูงสุด (Maximum Likelihood = ML)

2.4 การตรวจสอบความตรงของโมเดล (Validation of the Model) การตรวจสอบความตรงระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดล ใช้การเปรียบเทียบเมทริกซ์ความแปรปรวน-ความแปรปรวนร่วม ความกลมกลืนหรือความสอดคล้อง (Goodness-of-fit measures) โดยมีค่าสถิติต่อไปนี้

1) ค่าสถิติไค-สแควร์ (Chi-Squares statistics : χ^2) เป็นค่าสถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐานทางสถิติว่าฟังก์ชันความกลมกลืนของ ถ้าค่าสถิติไค-สแควร์ มีค่าต่ำมากเข้าใกล้ศูนย์มากเท่าไร แสดงว่าข้อมูลโมเดลอิสระมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

2) ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index : GFI) เป็นอัตราส่วนของผลต่างระหว่างฟังก์ชันความกลมกลืนจากโมเดลก่อนและหลังปรับ โมเดลกับฟังก์ชันความสอดคล้องความกลมกลืนก่อนปรับโดยค่า GFI ที่มีค่าเข้าใกล้ 1 หรือมากกว่า 0.90 แสดงว่าโมเดลมีความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3) ดัชนีวัดระดับความสอดคล้องความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (Adjusted goodness of fit index : AGFI) เมื่อนำดัชนี GFI มาปรับแก้ โดยคำนึงถึงขนาดตัวแปรและขนาดของกลุ่มตัวอย่าง จะได้ค่าดัชนี AGFI มากกว่า 0.90 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4) ค่าดัชนีเชิงเปรียบเทียบ (Comparative Fit Index : CFI) เป็นดัชนีประเมินความกลมกลืนของแบบจำลอง คำนวณมาจากสถิติไค-สแควร์ ที่มีการแจกแจงแบบ non-central distribution มีค่าอยู่ระหว่าง 0-1 ยิ่งค่าเข้าใกล้ 1 ก็ยิ่งแสดงว่าโมเดลมีความกลมกลืนดีกว่าโมเดลฐานเกณฑ์ที่นิยมใช้ก็คือ แบบจำลองที่มีความกลมกลืน ควรมีค่าดัชนี CFI ไม่ต่ำกว่า 0.90

5) ค่ารากกำลังสองเฉลี่ยของเศษมาตรฐาน (Standardized Root Mean Squared Residual : SRMR) เป็นค่าเฉลี่ยของเศษที่เหลือจากการเปรียบเทียบค่าความแปรปรวนและความแปรปรวนร่วมที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างกับค่าที่ประมาณจากค่าพารามิเตอร์ ค่า SRMR ไม่ควรมากกว่า 0.05

6) ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root mean square error of approximation: RMSEA) เป็นค่าที่บ่งบอกถึงความไม่สอดคล้องของโมเดลที่สร้างขึ้นกับเมทริกซ์ความแปรปรวนร่วมของประชากร โดยค่า RMSEA ที่มีค่าน้อยกว่า 0.10 แสดงว่า

แบบจำลองมีความสอดคล้องในระดับดี ระดับดีมาก ค่าน้อยกว่า 0.05 ระดับดีเยี่ยม ค่าน้อยกว่า 0.01 และถ้าค่า RMSEA มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่าแบบจำลองมีความสอดคล้องอย่างแท้จริง ตามลำดับ

จากข้อมูลการตรวจสอบความตรงของโมเดลดังกล่าว สามารถสรุปเกณฑ์ในการตรวจสอบ ดังนี้

ดัชนี	เกณฑ์
χ^2	ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ หรือสัดส่วน χ^2/df ไม่เกิน 2
ค่า GFI	มากกว่า 0.90
ค่า AGFI	มากกว่า 0.90
ค่า CFI	มากกว่า 0.90
ค่า SRMR	น้อยกว่า 0.05
ค่า RMSEA	น้อยกว่า 0.05

2.5 การปรับโมเดล เมื่อตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดลอิสระ พบว่าโมเดลกลมกลืนสามารถแปลความหมายผลการวิเคราะห์ข้อมูล แต่ถ้าพบว่าไม่กลมกลืนระหว่างข้อมูลเชิงประจักษ์กับโมเดล จะทำการปรับโมเดลอิสระและดำเนินการวิเคราะห์ใหม่แต่ยังคำนึงถึงทฤษฎี เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลเชิงประจักษ์ และการพิจารณาจากดัชนีการปรับแบบจำลอง (Modification indices-MI)

2.6 การแปลความหมายโมเดล ต้องตรวจสอบโมเดลความสอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ก่อนว่ากลมกลืนหรือไม่ ตามการทดสอบสมมติฐานที่ผู้วิจัยตั้งไว้ จากนั้นจึงแปลผลจากการวิเคราะห์ตามโมเดลการวัดของแต่ละตัวแปร และรายงานค่าสถิติจากการตรวจสอบความกลมกลืน

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยการวิเคราะห์เชิงอุปนัย ดังขั้นตอนต่อไปนี้

1. อ่านข้อความที่จดบันทึกและฟังเสียงการสัมภาษณ์จากเครื่องบันทึกเสียงโดยพิมพ์บันทึกข้อมูลอย่างครบถ้วน

2. การจัดเป็นกลุ่มข้อมูลของแต่ละคนที่ให้สัมภาษณ์เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคต และสรุปคำให้สะท้อนถึงลักษณะของรายละเอียดข้อมูล บุคลิกภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

3. บรรยายลักษณะของข้อมูลและเนื้อหาที่สำคัญในขอบเขตการอธิบายเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร
4. บันทึกความสัมพันธ์ความเชื่อมโยงของข้อมูลแต่ละประเด็นที่เกี่ยวข้องและสำคัญ
5. สรุปผลตีความหมายให้เชื่อมโยงกันในปัจจัยต่าง ๆ และทบทวนผลการสรุปความเพียงพอของข้อมูลให้ครบถ้วน

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษานี้มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร: การวิจัยผลสัมฤทธิ์แบบอธิบายตามกาลเวลา โดยมีสัญลักษณ์และ
อักษร การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังรายละเอียดต่อไปนี้

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
C.V.	แทน	สัมประสิทธิ์การกระจาย
SK	แทน	ค่าความเบ้
KU	แทน	ค่าความโด่ง
R^2	แทน	ค่าสหสัมพันธ์พหุคูณยกกำลังสอง (Square multiple correlation) หรือสัมประสิทธิ์การพยากรณ์
χ^2	แทน	ค่าสถิติ ไค-สแควร์ (Chi-square)
df	แทน	องศาอิสระ (Degree of freedom)
GFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืน (Goodness of fit index)
AGFI	แทน	ค่าดัชนีวัดระดับความกลมกลืนที่ปรับแล้ว (Adjusted goodness of fit index)
RMSEA	แทน	ค่าประมาณความคลาดเคลื่อนของรากกำลังสองเฉลี่ย (Root mean square error of approximation)
SRMR	แทน	ค่ารากที่สองของเศษเหลือที่ทำให้เป็นค่ามาตรฐาน (Standardized root mean square residual)
DE	แทน	อิทธิพลทางตรง
IE	แทน	อิทธิพลทางอ้อม
TE	แทน	อิทธิพลรวม
KMO	แทน	ค่าความพอเพียงของการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม
MSA	แทน	ค่าพิสัยของค่าความพอเพียงของการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัด

ตอนที่ 4 ผลวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

4.1 ผลตรวจสอบความสอดคล้องกลไกของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตาม
สมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

4.2 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะ
มุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 5 ผลข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของ
นิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตาราง 6 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์
กรุงเทพมหานคร

	ข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
เพศ	ชาย	73	28.08
	หญิง	187	71.92
อายุ	21 ปี	71	27.31
	22 ปี	183	70.38
	23 ปี	6	2.31
	รวม	260	100.00

จากตาราง 6 พบว่า นิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 260 ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 187 คน คิดเป็นร้อยละ 71.92 และเพศชายจำนวน 73 คน คิดเป็นร้อยละ 28.08 ส่วนใหญ่อายุ 22 ปี จำนวน 183 คน คิดเป็นร้อยละ 70.38

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์สถิติพื้นฐาน

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมประสิทธิ์การกระจาย ความเบ้ และความโด่ง

ตัวแปร	M	S.D.	C.V.	SK	KU
บุคลิกภาพ	4.24	0.38	0.08	-0.14	-0.06
การรับรู้ความสามารถ ของตนเอง	4.23	0.43	0.10	-0.50	0.06
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	4.37	0.42	0.09	-0.86	0.65
ลักษณะมุ่งอนาคต	4.36	0.45	0.10	-0.71	0.00
รวม	4.30	0.37	0.09	-0.51	0.23

จากตาราง 7 พบว่า นิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร มีลักษณะมุ่งอนาคต มีค่าเฉลี่ยโดยรวมเท่ากับ 4.30 อยู่ในระดับมาก มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.37 เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากับ 4.37 อยู่ในระดับมาก มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.42 รองลงมาลักษณะมุ่งอนาคต มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.36 อยู่ในระดับมาก มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.45 และบุคลิกภาพ มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.24 อยู่ในระดับมาก มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.38 ส่วนการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดเท่ากับ 4.23 อยู่ในระดับมาก มีค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.43 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาสมประสิทธิ์การกระจาย พบว่า สมประสิทธิ์การกระจายมีค่าใกล้เคียงกัน คือ 0.08 ถึง 0.10 และค่าความเบ้ (Skewness) ของแต่ละตัวแปร พบว่า ข้อมูลมีการแจกแจงทั้งในลักษณะเบ้ซ้ายหรือค่าความเบ้ติดลบ คือ -0.14 ถึง -0.86 ส่วนค่าความโด่ง (Kurtosis) มีค่าทั้งโด่งมาก โด่งปกติ และโด่งน้อย คือ -0.06 ถึง 0.65

ตอนที่ 3 ผลการตรวจสอบข้อมูลเบื้องต้นของตัวแปรสังเกตได้ในโมเดลการวัด

การวิเคราะห์ตัวแปรสังเกตในภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกันทุกตัวแปร มีค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.05-4.56 มีค่าใกล้เคียงกัน ทั้งนี้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.290-0.676

การตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น พบว่า เมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรทั้ง 13 ตัว ไม่เป็นเมทริกซ์เอกลักษณะ นั่นคือ ตัวแปรทั้ง 13 ตัว มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาวิเคราะห์องค์ประกอบต่อไปได้ (Bartlett's test: $\chi^2 = 2039.061$, $df = 78$, $p = 0.000$) เมื่อพิจารณารายตัวแปร พบว่า ค่าความพอเพียงของการเลือกกลุ่มตัวอย่างโดยรวม (KMO) เท่ากับ 0.924 และค่าพิสัยของค่าความพอเพียงของการเลือกกลุ่มตัวอย่าง (MSA) ของตัวแปรทั้ง 13 ตัว มีค่าเท่ากับ 0.891–0.960 ซึ่งมากกว่า 0.5 ทุกค่า แสดงว่า ตัวแปรทุกตัวที่นำมาศึกษา มีความสัมพันธ์กันเพียงพอที่จะสามารถนำมาใช้ในการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันได้

การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นดังกล่าวผู้วิจัยได้นำเสนอข้อมูลในภาพรวม เพื่อให้ทราบว่าข้อมูลตัวแปรทุกตัวที่นำมาศึกษา มีความสัมพันธ์กันเพียงพอ แสดงว่าสามารถดำเนินการวิเคราะห์การตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ต่อไป ดังรายละเอียดค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกต แสดงในตาราง 8

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของตัวแปรสังเกต

ตัวแปร	exts	agre	con	emos	opex	dmcb	dsef	tea	hosu	fef	pred	scop	pats	n = 260
exts	1													Bartlett's Test : $\chi^2 = 2039.061$ df = 78 , p = 0.00 KMO = 0.924 MSA มีระหว่าง 0.891 – 0.960 ** มีนัยสำคัญ ที่ระดับ .01
agre	.676**	1												
con	.454**	.499**	1											
emos	.531**	.592**	.495**	1										
opex	.449**	.528**	.590**	.517**	1									
dmcb	.546**	.511**	.496**	.561**	.549**	1								
dsef	.513**	.462**	.537**	.526**	.564**	.673**	1							
tea	.473**	.487**	.553**	.514**	.603**	.585**	.628**	1						
hosu	.290**	.337**	.475**	.291**	.496**	.390**	.427**	.510**	1					
fef	.459**	.376**	.379**	.368**	.352**	.653**	.534**	.518**	.393**	1				
pred	.389**	.422**	.549**	.321**	.527**	.372**	.413**	.586**	.594**	.414**	1			
scop	.495**	.429**	.490**	.399**	.409**	.647**	.587**	.557**	.438**	.749**	.526**	1		
pats	.440**	.440**	.397**	.332**	.543**	.492**	.473**	.544**	.502**	.482**	.632**	.600**	1	
Mean	4.06	4.19	4.45	4.05	4.37	4.24	4.17	4.28	4.56	4.12	4.46	4.22	4.40	
S.D.	0.48	0.50	0.44	0.53	0.44	0.50	0.52	0.49	0.47	0.63	0.49	0.61	0.48	

ตอนที่ 4 ผลวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครูมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

4.1 ผลการตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

ตาราง 9 แสดงค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนและดัชนีเปรียบเทียบของโมเดล

ค่าดัชนี	เกณฑ์	ค่าสถิติในโมเดล	ผลการพิจารณา
Chi-square/df	<3	44.34/34 = 1.30	ผ่าน
P value of χ^2	>0.05	0.11	ผ่าน
CFI	>0.90	1.00	ผ่าน
GFI	>0.90	0.97	ผ่าน
AGFI	>0.90	0.93	ผ่าน
SRMR	<0.05	0.03	ผ่าน
RMSEA	<0.05	0.03	ผ่าน

จากตาราง 9 ผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ในดัชนีกลุ่มสัมบูรณ์ พบว่า Chi-square/df เท่ากับ 1.30, df 34 ($p = 0.11$), ค่า GFI = 0.97, ค่า AGFI = 0.93 ค่า SRMR = 0.03, ค่า RMSEA = 0.03 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ค่า CFI = 1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ความสอดคล้อง พบว่า ค่า Chi-square ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่นๆ ยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานครได้ ดังตาราง 10

4.2 ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

ตาราง 10 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

ตัวแปรเหตุ	ตัวแปรผล								
	การรับรู้			แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์			ลักษณะมุ่งอนาคต		
	ความสามารถของตนเอง								
	DE	IE	TE	DE	IE	TE	DE	IE	TE
บุคลิกภาพ	0.91*	-	0.91*	0.70*	0.20	0.90*	0.08	0.77	0.86*
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	-	-	-	0.22	-	0.22	0.09	0.17	0.26
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	-	-	-	-	-	-	0.76*	-	0.76*
R ²	0.83			0.83			0.84		

หมายเหตุ : * นัยสำคัญที่ระดับ .05

DE = อิทธิพลทางตรง (Direct effect)

IE = อิทธิพลทางอ้อม (Indirect effect)

TE = อิทธิพลรวม (Total effect)

จากตาราง 10 ผลสัมประสิทธิ์อิทธิพลของปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในกรุงเทพมหานคร มีรายละเอียดของอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคต ดังนี้

อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในกรุงเทพมหานคร โดยลักษณะมุ่งอนาคต ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวกจากตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และบุคลิกภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.76, 0.09 และ 0.08 ตามลำดับ แสดงว่า ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และบุคลิกภาพ เป็นสาเหตุสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต โดยแรงจูงใจใฝ่

สัมฤทธิ์ มีอิทธิพลทางตรงสูงสุดต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ ในกรุงเทพมหานคร เป็นสาเหตุสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตมากที่สุด

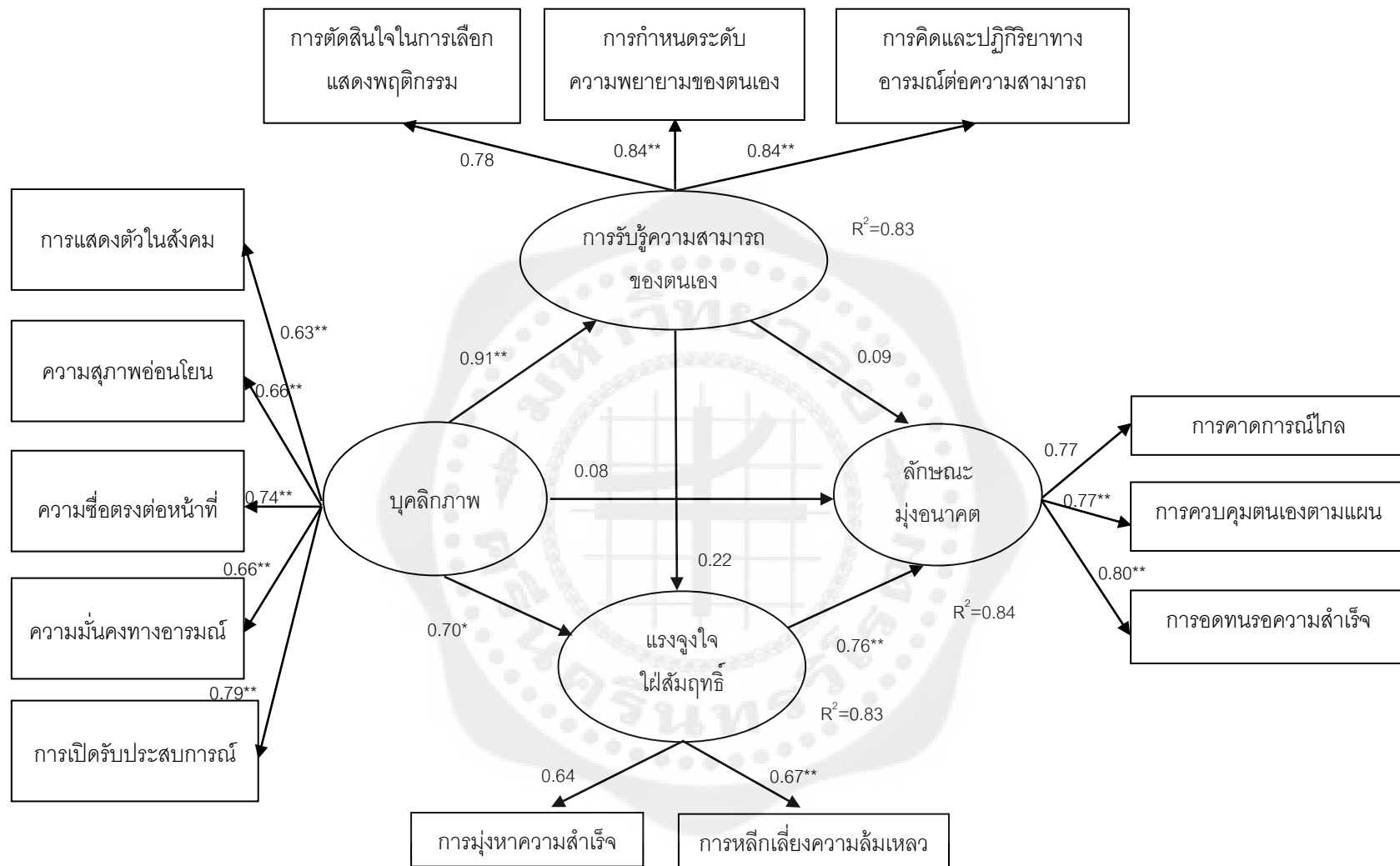
นอกจากนี้ลักษณะมุ่งอนาคตยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมมีค่าเป็นบวกจากตัวแปรบุคลิกภาพ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง (สัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.77, 0.17 ตามลำดับ) โดยผ่านตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แสดงว่า บุคลิกภาพเป็นอีกหนึ่งสาเหตุสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต กล่าวคือนิสิตครูมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่ร่วมกันเป็นสาเหตุสำคัญยิ่งทำให้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง

เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมแต่ละตัวแปร พบว่า อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวกจากตัวแปรบุคลิกภาพ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.70 และ 0.22 ตามลำดับ แสดงว่า บุคลิกภาพ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นสาเหตุสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นอกจากนี้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมมีค่าเป็นบวกจากตัวแปรบุคลิกภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.20 โดยผ่านตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง ส่วนตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวก จากตัวแปรบุคลิกภาพ โดยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.91 แสดงว่า ตัวแปรบุคลิกภาพ เป็นสาเหตุสำคัญของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรแฝงในโมเดล ได้แก่ บุคลิกภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ร่วมกันอธิบายผลลักษณะมุ่งอนาคต ได้ร้อยละ 84 ($R^2 = 0.84$) การรับรู้ความสามารถของตนเอง อธิบายด้วยตัวแปรบุคลิกภาพ ได้ร้อยละ 84 ($R^2 = 0.83$) ส่วนบุคลิกภาพและการรับรู้ความสามารถของตนเองร่วมกันอธิบายผลแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้ ร้อยละ 83 ($R^2 = 0.83$)

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร สามารถแสดงโมเดลที่ปรับแล้ว ดังภาพประกอบ 8

ภาพประกอบ 7 โมเดลหลังปรับปรุงปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 5 ผลข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะ มุงอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

การสัมภาษณ์นิสิตครูเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุงอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร พบว่า ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุงอนาคตของนิสิตครู โดยนิสิตครูให้ความคิดเห็นประเด็น ด้านแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์สูงสุด รองลงมารับรู้ความสามารถของตนเอง และด้านบุคลิกภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1. ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า นิสิตครูส่วนใหญ่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยากจะทำประกอบอาชีพครู โดยมีแรงจูงใจจากบุคคลที่ประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่าง เช่น ครูที่เคยสอน ผู้ที่สอบบรรจุครูได้ เป็นต้น จึงต้องพยายามมุ่งหาความสำเร็จให้ได้ และมีวิธีการหลีกเลี่ยงความล้มเหลว โดยการฝึกฝนตนเองสม่ำเสมอ

“โดยส่วนตัวผมมีความผูกพันกับครู เนื่องจาก สมัยประถมนั้นมีครูคอย
สนับสนุนในด้านค่าใช้จ่ายต่าง ๆ โดยไม่ได้ใช้เงินจากครอบครัวเลย ครูเป็นแบบอย่าง
ที่ดี และสอนความสามารถพิเศษให้ พอเข้าช่วงมัธยมต้นจึงอยากเป็นครู และครู
ภาษาไทยเริ่มสอนความสามารถพิเศษเพิ่มเติมให้ด้านการเขียน บทร้อยกลอง
จึงพัฒนาตนเอง เรียงความ การพูด พูดสุนทรพจน์ พิธีกรต่าง ๆ ฝึกทุกอย่าง เพื่อจะ
ได้อธิบายนักเรียนได้ถูกต้อง คือ เตรียมความพร้อมที่จะเป็นครูมาตั้งแต่มัธยมแล้ว”
(การสัมภาษณ์นิสิตครู จาก มรภ.1 – คนที่ 1)

“ดูจากความสำเร็จของบุคคลรอบข้างที่สอบบรรจุได้
เป็นแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ให้ประกอบอาชีพครู...”
(การสัมภาษณ์นิสิตครู จาก มรภ.1 – คนที่ 2)

“...ตั้งใจอย่างไรก็ต้องทำให้สำเร็จโดยมีปัจจัยอาจจะเป็นเพื่อนที่ร่วมเรียน
อาจารย์ที่เป็นแบบอย่างที่ดีหรือไม่ดีก็ได้ ดังนั้นเมื่อตนเอง
ออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูแล้วจะต้องทำให้ได้...”
(การสัมภาษณ์นิสิตครู จาก มรภ.3 – คนที่ 5)

“แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เพราะเราต้องรับรู้ก่อนเราอยากจะเป็นอะไร ประกอบอาชีพอะไร ตามมาด้วยการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นเพราะว่าเราต้องมองตัวเองว่าเรามีความสามารถมากน้อยแค่ไหน และเห็นว่าบุคลิกภาพ เมื่อเรารับรู้ความสามารถของตนเอง เราจะสามารถแสดงศักยภาพ ความสามารถออกผ่านทางบุคลิกภาพได้”
(การสัมภาษณ์นิสิตครู จาก มรภ.2 – คนที่ 3)

2. ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง พบว่า นิสิตครูสามารถประเมินหรือประมาณความสามารถของตนเองได้ ว่าจะต้องเตรียมตัวที่จะประกอบอาชีพครูต่อไปสำหรับอนาคต โดยต้องฝึกฝนตนเองอยู่ตลอด รวมถึงการแบ่งเวลาให้เป็น

“ตัวเองจะรู้ดีที่สุดว่ามีความสามารถแค่ไหนก็เลยต้องฝึกฝนตนเองอยู่ตลอด เนื่องจากต้องเป็นผู้สอนนักเรียนในอนาคต เพื่อป้องกันการตอบคำถามเด็กนักเรียนไม่ได้...”

(การสัมภาษณ์นิสิตครู จาก มรภ.4 – คนที่ 8)

“...ส่วนใหญ่จะแบ่งเวลาคะ เพื่อการสอบเข้าโครงการครูพัฒนาท้องถิ่นให้ได้ โดยแยกแยะแต่ละเรื่องออกจากกัน มีทำกิจกรรมให้ตัวเองผ่อนคลายบ้าง ไปเที่ยวกับเพื่อนบ้าง แล้วค่อยกลับมาอ่านหนังสือ...”

(การสัมภาษณ์นิสิตครู จาก มรภ.5 – คนที่ 9)

3. ด้านบุคลิกภาพ พบว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครู เนื่องจากต้องการประกอบอาชีพครู จึงปรับตัวเองให้มีบุคลิกภาพที่ดีขึ้นเกี่ยวกับการวางตัวในโรงเรียน เช่น การแต่งกาย การแสดงออก การพูด การทักทาย การตรงต่อเวลา รวมทั้งการเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ เป็นต้น ซึ่งต้องใช้เวลาในการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพความเป็นครู

“เนื่องด้วยสภาพแวดล้อมที่อยู่อาศัยเป็นชุมชนแออัดและวัฒนธรรมที่มีลักษณะโหวกเหวกโวยวายเสียงดัง พอเราใกล้ชิดกับครูก็มีการปรับตัวขึ้นขึ้น คือ สามารถควบคุมอารมณ์ตนเองได้ เวลาที่นักเรียนไม่เชื่อฟัง ก็จะต้องหาวิธีการจัดการให้ถูกวิธี”

(การสัมภาษณ์นิสิตครู จาก มรภ.1 – คนที่ 1)

“...หนูยังมีความตื่นเต้นประหม่าในการออกฝึกสอนซึ่งทางอาจารย์ได้แจ้งแนวปฏิบัติเกี่ยวกับบุคลิกภาพ การอยู่หน้าชั้นเรียน การแต่งกาย รวมทั้งการเปิดใจรับสิ่งใหม่ ๆ สำหรับการออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพที่รอคอยมานาน และได้มีการฝึกซ้อมบ้างแล้ว เช่น การวางตัวในโรงเรียน การพูดกับนักเรียน การยิ้มแย้ม ทักทาย และการตรงต่อเวลา...”

(การสัมภาษณ์นิสิตครู จาก มรภ.5 – คนที่ 10)

“...บุคลิกเป็นคนหัวหาญตามธรรมชาติ แต่เมื่อเรียนสายการเรียนวิชาชีพครูแล้วทำให้บุคลิกเป็นคนที่ใจเย็น ทำให้เราได้ปรับบุคลิกภาพของตัวเองให้ดีขึ้น และมีความสุขที่ได้สอนเด็กนักเรียนเพียงแค่การสนทนากับนักเรียนเพียงเล็กน้อย ก็ทำให้อยากเป็นครูเต็มตัวในอนาคต อาจจะเนื่องมาจากเราอยากเป็นครูอยู่แล้วจึงทำให้เราเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทำทางให้เหมาะสมกับอาชีพ”

(การสัมภาษณ์นิสิตครู จาก มรภ.2 – คนที่ 4)

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร 3) เพื่ออธิบายประเด็นเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นนิสิตครู ชั้นปีที่ 4 จำนวน 260 คน จากมหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร จำนวน 5 มหาวิทยาลัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยแบบสอบถาม 1) บุคลิกภาพ 2) การรับรู้ความสามารถของตนเอง 3) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4) ลักษณะมุ่งอนาคต ที่มีความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (IOC = 0.60 -1.00) ค่าอำนาจจำแนก ($r = 0.23 - 0.80$) และความเชื่อมั่น (Cronbach's Alpha coefficient = 0.93, 0.94, 0.89, และ 0.95 ตามลำดับ)

การเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในส่วนที่ 1 จากกลุ่มตัวอย่างด้วยวิธีเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถาม และส่วนที่ 2 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิธีการเชิงคุณภาพด้วยแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมาตรฐาน ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์ทั้งฉบับเพื่อนำไปลงคะแนนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ จากนั้นวิเคราะห์ข้อมูล และสรุปความรายงานผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

1. ผลตรวจสอบความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์

การตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องกลมกลืนของโมเดลตามสมมติฐานกับข้อมูลเชิงประจักษ์ พบว่า ในดัชนีกลุ่มสมมุติฐาน พบว่า Chi-square/df เท่ากับ 1.30, df 34 ($p = 0.11$), ค่า GFI = 0.97, ค่า AGFI = 0.93 ค่า SRMR = 0.03, ค่า RMSEA = 0.03 ส่วนในดัชนีกลุ่มเปรียบเทียบ พบว่า ค่า CFI = 1.00 เมื่อพิจารณาตามเกณฑ์ความสอดคล้อง พบว่า ค่า Chi-square ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และดัชนีอื่น ๆ ยังชี้ให้เห็นว่าโมเดลตามสมมติฐานสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ซึ่งหมายความว่าโมเดลที่สร้างขึ้นสามารถนำมาอธิบายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานครได้

2. ผลการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลทั้งทางตรง และอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

ลักษณะมุ่งอนาคต อิทธิพลทางตรงและอิทธิพลทางอ้อมต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู โดยลักษณะมุ่งอนาคต ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวก จากตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และบุคลิกภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.76, 0.09 และ 0.08 ตามลำดับ แสดงว่า ตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และบุคลิกภาพ เป็นสาเหตุสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต โดยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นสาเหตุสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคตมากที่สุด นอกจากนี้ลักษณะมุ่งอนาคตยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมมีค่าเป็นบวกจากตัวแปรบุคลิกภาพและการรับรู้ความสามารถของตนเอง (สัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.77, 0.17 ตามลำดับ) โดยผ่านตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ แสดงว่า บุคลิกภาพเป็นอีกหนึ่งสาเหตุสำคัญของลักษณะมุ่งอนาคต กล่าวคือ นิสิตครูมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงก่อให้เกิดบุคลิกภาพที่ร่วมกันเป็นสาเหตุสำคัญยิ่งทำให้มีลักษณะมุ่งอนาคตสูง

การรับรู้ความสามารถของตนเอง ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวก จากตัวแปรบุคลิกภาพ โดยค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล เท่ากับ 0.91 แสดงว่า ตัวแปรบุคลิกภาพ เป็นสาเหตุสำคัญของการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวก จากตัวแปรบุคลิกภาพ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลเท่ากับ 0.70 และ 0.22 ตามลำดับ แสดงว่า บุคลิกภาพ และการรับรู้ความสามารถของตนเอง เป็นสาเหตุสำคัญของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ นอกจากนี้แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ยังได้รับอิทธิพลทางอ้อมมีค่าเป็นบวกจากตัวแปรบุคลิกภาพ มีค่าสัมประสิทธิ์เท่ากับ 0.20 โดยผ่านตัวแปรการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรแฝงในโมเดล ได้แก่ บุคลิกภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ร่วมกันอธิบายผลลักษณะมุ่งอนาคต ได้ร้อยละ 84 ($R^2 = 0.84$) การรับรู้ความสามารถของตนเอง อธิบายด้วยตัวแปรบุคลิกภาพ ได้ร้อยละ 83 ($R^2 = 0.83$) ส่วนบุคลิกภาพและการรับรู้ความสามารถของตนเองร่วมกันอธิบายผลแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ได้ ร้อยละ 83 ($R^2 = 0.83$)

3. ผลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

ผลการสัมภาษณ์เกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร จากการสัมภาษณ์ความคิดเห็นของนิสิตครู เกี่ยวกับปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู ผลการวิเคราะห์ปัจจัยเชิงสาเหตุ

ที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู โดยนิสิตครูให้ความคิดเห็นประเด็นด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงสุด รองลงมาการรับรู้ความสามารถของตนเอง และด้านบุคลิกภาพ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ พบว่า นิสิตครูส่วนใหญ่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์อยากจะทำอะไรก็ทำ โดยมีความตั้งใจจากบุคคลที่ประสบความสำเร็จเป็นแบบอย่าง เช่น ครูที่เคยสอน ผู้ที่สอบบรรจุครูได้ เป็นต้น จึงต้องพยายามมุ่งหาความสำเร็จให้ได้ และมีวิธีการหลีกเลี่ยงความล้มเหลวโดยการฝึกฝนตนเองสม่ำเสมอ

ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง พบว่า นิสิตครูสามารถประเมินหรือประมาณความสามารถของตนเองได้ ว่าจะต้องเตรียมตัวที่จะประกอบอาชีพครูต่อไปสำหรับอนาคต โดยต้องฝึกฝนตนเองอยู่ตลอด รวมถึงการแบ่งเวลาให้เป็น

ด้านบุคลิกภาพ พบว่า บุคลิกภาพเป็นสิ่งสำคัญสำหรับครู เนื่องจากต้องการประกอบอาชีพครู จึงปรับตัวเองให้มีบุคลิกภาพที่ดีขึ้นเกี่ยวกับการวางตัวในโรงเรียน เช่น การแต่งกาย การแสดงออก การพูด การทักทาย การตรงต่อเวลา รวมทั้งการเปิดรับสิ่งใหม่ ๆ เป็นต้น ซึ่งต้องใช้เวลาในการพัฒนาบุคลิกภาพเพื่อให้เหมาะสมกับบุคลิกภาพความเป็นครู

อภิปรายผล

ตัวแปรเชิงสาเหตุตามกรอบทฤษฎีที่ได้ศึกษาโดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรแฝงในโมเดล ได้แก่ บุคลิกภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ร่วมกันอธิบายผลลักษณะมุ่งอนาคตได้ร้อยละ 84

ลักษณะมุ่งอนาคต พบว่า ลักษณะมุ่งอนาคตได้รับอิทธิพลทางตรงมีค่าเป็นบวกจากตัวแปรแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และบุคลิกภาพ ดังผลการวิจัยลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชื่นจิต (2550: 55-59) ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ แล้วพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยเรียงลำดับจากปัจจัยที่ส่งผลมากที่สุดไปหาปัจจัยที่ส่งผลน้อยที่สุด มี 5 ปัจจัย ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนิสิตกับเพื่อน บุคลิกภาพ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนิสิต สัมพันธภาพระหว่างอาจารย์กับนิสิต อายุของนิสิต สามารถร่วมกันทำนายความแปรปรวนของลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิต ได้ถึงร้อยละ 66.10

แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลทางตรงต่อลักษณะมุ่งอนาคตสูงสุด คือ สอดคล้องกับงานวิจัยของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชื่นจิต (2550: 63) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ผลการศึกษา พบว่า แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่านิสิตที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มากมีลักษณะมุ่งอนาคตมาก นิสิตที่มีความปรารถนาที่จะประสบความสำเร็จในการศึกษา การเป็นบัณฑิต และต้องการประสบความสำเร็จในการทำงานมีความมุ่งมั่นในการทำงานให้สำเร็จ เรียบร้อยถูกต้อง มีความรับผิดชอบในการทำงานให้ได้ผลดีมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของตน ย่อมส่งผลให้นิสิตเป็นผู้ที่คาดการณ์ไกล เห็นความสำคัญของผลดีและผลเสีย เกิดขึ้นในอนาคต สามารถวางแผนปฏิบัติทางการเรียนได้ และเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ นำความรู้ความสามารถที่มีมาใช้เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อหรือประกอบอาชีพที่ดีในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ นฤศรา แก้วกุล (2551: 89) บัณฑิตที่มีผลต่อความสามารถด้านการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์ ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษา พบว่า อยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.98 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีความกระตือรือร้นมีความรับผิดชอบในตนเองและมีการวางแผนทางการเรียนในวิชาต่าง ๆ ได้ดีมาก

การรับรู้ความสามารถของตนเอง พบว่า นิสิตเชื่อว่าตนมีความสามารถเพียงพอในระดับไหนก็จะแสดงพฤติกรรมออกมาในรูปแบบของกระบวนการรับรู้ความสามารถของตนเอง ในเรื่องการเรียน การทำกิจกรรม รวมถึงการประกอบอาชีพในอนาคต ตามทฤษฎีของอัลเบิร์ต แบนดูรา (วิลาสลักษ์ ชวัลลภ 2547: 89-95 อ้างอิงจาก Albert Bandura. 1997) การรับรู้ความสามารถของตนเอง มีการเปลี่ยนแปลงในช่วงชีวิตของบุคคล เหตุการณ์ ที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงจะรวมทั้งการเปลี่ยนแปลงทางชีวของบุคคลและเหตุการณ์ทางสังคม เช่น เหตุการณ์ในครอบครัว การศึกษา อาชีพ และอื่น ๆ สอดคล้องกับ ญัฐพล แจ้งอักษร (2554: 113-175) ได้ศึกษาเรื่องอิทธิพลของพัฒนาการการรับรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อพัฒนาการแรงจูงใจในการเป็นครูของนักศึกษาครู: การวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการแฝงเชิงสาเหตุที่มีตัวแปรเหลื่อมเวลาไขว้ ผลการวิจัย พบว่า โมเดลโค้งพัฒนาการแฝงเชิงสาเหตุที่มีตัวแปรเหลื่อมเวลาไขว้สอดคล้องกลมกลืนกับข้อมูลเชิงประจักษ์ นักศึกษาครูมีพัฒนาการการรับรู้ความสามารถของตนเองในภาคการศึกษาแรกของการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีค่าเฉลี่ยของพัฒนาการการรับรู้ความสามารถของตนเองเท่ากับ 0.46 และมีพัฒนาการแรงจูงใจในการเป็นครูเพิ่มขึ้นตลอดช่วงการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู โดยมีค่าเฉลี่ยของพัฒนาการแรงจูงใจในการเป็นครูเท่ากับ 0.38 รูปแบบ การเปลี่ยนแปลงทั้งสองมีลักษณะเป็นเส้นตรง

บุคลิกภาพ พบว่า สอดคล้องกับบุคลิกภาพที่ดีของครูจะเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะสร้างความประทับใจความศรัทธา และความน่าเชื่อถือให้เกิดขึ้นแก่ผู้พบเห็น เพราะบุคลิกภาพจะถือได้ว่าเป็นระบบพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่เพียงแต่เป็นการแสดงออกให้เห็นถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลเท่านั้น แต่ยังแสดงตัวตนหรือเอกลักษณ์ของแต่ละคนอีกด้วย (วิไล ตั้งจิตสมคิด 2557:

143) และมาตรฐานวิชาชีพครู ประกอบด้วยมาตรฐาน 3 ด้าน คือ มาตรฐานความรู้และประสบการณ์วิชาชีพ มาตรฐานการปฏิบัติงาน และมาตรฐานการปฏิบัติตน (จรรยาบรรณของวิชาชีพ) และสอดคล้องกับงานวิจัยของรัตนการ กิจพันธ์ (2552: 85) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ พบว่า บุคลิกภาพห้าองค์ประกอบกับการรับรู้ความสามารถของตนเอง มีความสัมพันธ์ทางบวก และจุฑามาศ ชื่นจิตร์ (2550: 58) ศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ผลการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพกับลักษณะมุ่งอนาคต พบว่า บุคลิกภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับลักษณะมุ่งอนาคต

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

สำหรับผู้บริหาร คณาจารย์ เจ้าหน้าที่ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการพัฒนานิสิตครูให้มีลักษณะมุ่งอนาคต และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องของสนับสนุนการเรียนการสอน หรือจัดกิจกรรมให้เกิดพฤติกรรมตามปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคต เป็นผลส่งเสริมให้ประสบความสำเร็จโดยพัฒนาปัจจัยแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์เป็นอันดับแรก เพราะเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครูสูงสุด โดยค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ผลการวิเคราะห์ พบว่า ตัวแปรแฝงในโมเดล ได้แก่ บุคลิกภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ร่วมกันอธิบายผลลักษณะมุ่งอนาคต ได้ร้อยละ 84

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

เนื่องจากมีข้อจำกัดบางประการเกี่ยวกับการเก็บข้อมูลทั้ง 5 มหาวิทยาลัยราชภัฏ จึงขอเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป คือ นำผลการวิจัยใช้เป็นแนวทางศึกษาตัวแปรการวิจัยด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู และอาจทำการเก็บข้อมูลเชิงคุณภาพก่อนเพื่อศึกษาบริบทหรือลักษณะนิสิตครูของแต่ละแห่ง เพราะสาขาวิชามีความแตกต่าง

บรรณานุกรม

- กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 พ.ศ.2551-2565. สืบค้นเมื่อ 25 พฤษภาคม 2558, จาก <http://www.mua.go.th/users/bpp/developplan/>.
- กรภัทร วรเชษฐ์. (2548). การศึกษาความสัมพันธ์ของปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จังหวัด บุรีรัมย์. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กิตติศักดิ์ จินดากุล. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฟื้นฝ่าอุปสรรค และความต้องการพัฒนาตนเองของพนักงาน กรณีศึกษา: บริษัท ทีทีแอนด์ที จำกัด (มหาชน). วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- งานครบรอบ 124 ปี (2559). การสถาปนาการฝึกหัดครูไทยและวันคล้ายวันสถาปนากรม การฝึกหัดครู. จรรยา สุวรรณทัต. (2531). ประมวลบทความวิชาการระหว่างพุทธศักราช 2526 - 2531 ฉบับอภินันทนาการครบรอบ 33 ปี สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ :เยาวชนไทยกับการมุ่งอนาคต. จิตวิทยาและวิทยาการการเรียนรู้. (2555). จิตวิทยาและวิทยาการการเรียนรู้. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. ถ่ายเอกสาร.
- จิราภรณ์ ประเสริฐหล้า. (2557). ปัจจัยทางจิตและลักษณะสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สังกัดสำนักการศึกษากรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จุฑามาศ ชื่นจิตร. (2550). ปัจจัยที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตระดับปริญญาตรี สาขาวิชานันทนาการ คณะพลศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. สารนิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชลลดา ทวีคุณ. (2556). เทคนิคการพัฒนาศิลปะภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ณัฐพล แจ้งอักษร. (2557). อิทธิพลของพัฒนาการการเรียนรู้ความสามารถของตนเองที่มีต่อพัฒนาการแรงจูงใจในการเป็นครูของนักศึกษาครู: การวิเคราะห์โมเดลโค้งพัฒนาการแฝงเชิงสาเหตุที่มีตัวแปรเหลื่อมเวลาไขว้. วิทยานิพนธ์ ค.ด. (วิจัยและจิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2547). โคลเบอร์ก. ใน จิตวิทยาและจิตวิทยาพัฒนาการ. หน้า 203-205.

กรุงเทพฯ: ธนรัชการพิมพ์. ถ่ายเอกสาร

ดวงเดือน พันธุมนาวิน. (2544). ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรม: การวิจัยและการพัฒนาบุคลากร ตำราชั้นสูงทางสังคมพฤติกรรมศาสตร์.(พิมพ์ครั้งที่ 4) คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

ดุจเดือน พันธุมนาวิน. (2550). การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรมในประเทศไทย.

ธรรมมาธิราช พ.ศ. 2556.

นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2542). โมเดลลิสเรล: สถิติวิเคราะห์สำหรับการวิจัย. พิมพ์ครั้งที่ 3.

กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นฤศรา แก้วกุล (2551: 76). ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถด้านการเรียนของนักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. ศศ.ม. ศิลปะศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาและการแนะแนว). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

เนตรชนก พุ่มพวง. (2546). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนราชวินิตบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์. (2548). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดีจำกัด.

ปัทมา วรณลักษณ์. (2550). พัฒนาการทักษะชีวิตของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพประเภทวิชาคหกรรมที่มีลักษณะมุ่งอนาคตต่างลักษณะกัน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ เขตภาคกลาง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พัชราภา ตรีเนตร. (2554). การสังเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนเอง เหตุผลเชิงจริยธรรมกับพฤติกรรมจริยธรรม ด้วยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

พรทิพย์ เจนจริยานนท์. (2542). ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา จังหวัดตรัง.

ภัทราวิจิตร มณีประเสริฐ. (2554) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของนักศึกษาสาขาวิศวกรรมอุตสาหการ คณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.ปริญญา ศึกษาศาสตร์

- มหาบัณฑิต (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว).เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- มะลิวัลย์ หงษ์สุวรรณ. (2550). การสังเคราะห์งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะมุ่งอนาคต ควบคุมตนกับพฤติกรรมของบุคคล โดยวิธีการวิเคราะห์ห่อภิมาณ. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- มาตรฐานการประกอบวิชาชีพ ครูสภา. (2556). จรรยาบรรณต่อตนเอง. สืบค้นเมื่อ 1 กันยายน 2559, จาก <http://www.ksp.or.th/ksp2013/content/view.php?mid=136&did=254.th/download/plan11education.pdf>.
- มงคล ศัยยกุล. (2556) รูปแบบการปรึกษากลุ่มแบบบูรณาการเพื่อพัฒนาแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ของ นักศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏ. คุชกุ์นิพนธ์ (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2546). การศึกษาและความเป็นครูไทย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. ถ่ายเอกสาร
- ยุภาวรรณ ดวงอินตา. (2549). การวิจัยเพื่อสร้างแบบวัดลักษณะมุ่งอนาคตควบคุมตนสำหรับ นักศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร-ศาสตร์.
- รัตนการ กิจจันทร์. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพห้าองค์ประกอบ การรับรู้ความสามารถ ของตนเอง และความสามารถในการเผชิญปัญหาและฟันฝ่าอุปสรรค : กรณีศึกษาพนักงาน บริษัทรถยนต์แห่งหนึ่ง. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (จิตวิทยาอุตสาหกรรม และองค์การ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วรรณิ์ ลิ้มอักษร. (2554). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 5. สงขลา: นำศิลป์โฆษณา. ถ่ายเอกสาร.
- วลัยกร สังฆบุตร. (2555). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างต้นทุนชีวิต การควบคุมตน และลักษณะ มุ่งอนาคตของนักเรียนวัยรุ่นในจังหวัดจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ กศ.ม (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิภาพร มาพบสุข. (2540). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ. ถ่ายเอกสาร.
- วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2547). การรับรู้ความสามารถของตนเอง. ในจิตวิทยาและจิตวิทยา พัฒนาการ. หน้า 89-95. กรุงเทพฯ: ธนัชการพิมพ์. ถ่ายเอกสาร
- วิไล ตั้งจิตสมคิด. (2557). ความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์. ถ่ายเอกสาร.

- วิไลวรรณ ศรีสงคราม; และคณะอื่นๆ. (2549). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ลกรุ๊ป. ถ่ายเอกสาร.
- ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2554). เปิดขอบฟ้าคุณธรรมจริยธรรมปีที่ 2. สืบค้นเมื่อ 31 พฤษภาคม 2558, จาก <http://dl.moralcenter.or.th/handle/6626449900/497>
- ศรีเรือน แก้วกังวาน. (2549). *จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ศศิวิมล เกลียทอง. (2557). *การศึกษาปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติทางการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภินันท์ เลื่อนแป้น. (2557). *การตรวจสอบโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของพฤติกรรมเสี่ยงต่อการมีเพศสัมพันธ์ของนักเรียนหญิงระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ศุภนุช สดวิไล. (2550). *การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ความสามารถของตนเอง ความสามารถในการเผชิญและฟันฝ่าอุปสรรค และความเครียดในการทำงานของพนักงานในบริษัทเอกชนแห่งหนึ่ง*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาอุตสาหกรรมและองค์การ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมพร แซ่จั่ว. (2548). *การวิเคราะห์องค์ประกอบทางบุคลิกภาพของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ธุรกิจ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลอีสาน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. ครุศาสตร์อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต (คอมพิวเตอร์และเทคโนโลยีสารสนเทศ). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.
- สวาทิรี เต็งถนุญศิริ. (2547). *ลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดน่าน*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต (สุขภาพจิต). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สิริอร วิชารุท และคณะ. (2554). *จิตวิทยาทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 7 กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สุขจิตร ตั้งเจริญ. (2554). *ปัจจัยทางจิตสังคมและความสามารถในการบริหารเวลาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมรับผิดชอบของนักศึกษาปริญญาตรี ภาคสมทบ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล*

- มงคลพระนคร. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมการศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุชุมาล หวังวณิชพันธุ์ และเกษมชัย บุญเพ็ญ. (2551). การพัฒนาบุคลิกภาพเกี่ยวกับความเป็นครูของนักศึกษา สาขาวิศวกรรมอุตสาหการ. รายงานทุนสนับสนุนจากงบประมาณเงินผลประโยชน์คณะกรรมการ มหวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร.
- สุพิชชา กลิ่นบุหงา. (2540). ผลของการใช้โปรแกรมการแนะแนวแบบกลุ่มย่อยที่มีผลต่อการตระหนักอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการปรึกษา). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2552). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สุวรี ศิวะแพทย์. (2549). จิตวิทยาทั่วไป. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พรีนติ้ง เฮาส์. ถ่ายเอกสาร.
- แสงเดือน ทวีสิน. (2545). จิตวิทยาการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ไทยแสง. ถ่ายเอกสาร.
- หทัยรัตน์ รุ่งธณัคคี. (2552). การพัฒนาโมเดลความสัมพันธ์เชิงสาเหตุต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 4. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยการศึกษา). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.
- องอาจ นัยพัฒน์. (2551). การออกแบบการวิจัย: วิธีการเชิงปริมาณ เชิงคุณภาพ และผสมผสานวิธีการ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Ann C. Sharp.; et al. (2 0 1 6) Relationship of Self-efficacy and Teacher Knowledge for Prospective Elementary Education Teachers. *Universal Journal of Educational Research* 4(10): 2432-2439, 2016 doi: 10.13189/ujer.2016.041022
- Atkinson W. John. (1966). *An Introduction to Motivation, Chapter 9 A Theory of Achievement Motivation*. East-West Student Edition-1966 Affiliated East-West Press P. Ltd.
- Barry J. Zimmerman. (2 0 0 0). Self-Efficacy: An Essential Motive to Learn Contemporary Educational Psychology. 25, 82–9, doi:10.1006/ceps.1999.1016
- Cassidy and Lynn. (1 9 8 9). A multifactorial approach to achievement motivation: the development of a comprehensive measure. *journal of Occupational Psychology* 62: 301-312.

- Creswell, John W. (2014). *Research design: qualitative, quantitative, and mixed method approaches*. (4th ed.). London: Sage Publications Ltd.
- Halim F. & Arifin Hj Zainal. (2015) Achievement Motivation As Mediating Factor in the relationship between personal and job performance relationship. Special Issue 2 (2015) 091-101, ISSN: 1823-884x
- Jesu's Sanz, Mari'A Paz GarcíA-Vera and Ine's Maga' N (2010, May). Personality and Social Sciences Anger and hostility from the perspective of the Big Five personality
- Kevan W. Lamm.; et al. (JAN 2017). Predicting Undergraduate Leadership Student Goal Orientation Using Personality Traits Journal of Leadership Education. DOI: 10.12806/V16/I1/R2
- Louise H. and Craig Zimitat. (2007, 26 September). Future time orientation predicts academic engagement among first-year university students. *British Journal of Educational Psychology*.
- Martin H Jones and Stephanie N. McMichael. (2015). Personality and Academic Motivation: Replication, Extension, and Replication. University of New Mexico. IJEP – International Journal of Educational Psychology, Vol. 4 No. 2 June 2015 pp. Model. Scandinavian Journal of Psychology, 2010, 5, 262–270.
- Nurmi J.E. (1991). "How Do Adolescents See Their Future? A Review of the Development of Future Orientation and Planning. Development Review. 11 : 1-5.
- Pan C.& Alexander T. Vazsonyi. (2013). Future Orientation, School Contexts, and Problem Behaviors: A Multilevel Study. *Journal of Youth and Adolescence A Multidisciplinary Research Publication*.
- Raymond B. Miller and Stephanie J. Brickman. (2004, March). A Model of Future-Oriented Motivation and Self-Regulation. Educational Psychology Review, Vol. 16, No.1,2004.
- Robert L. Smith. (2015). A Contextual Measure of Achievement Motivation:
- S.A. Elantse va. (2014). Psychological Aspects of the Professional Training of the Future School teacher. Russian Education and Society, vol. 56, no. 11, November 2014, pp. 87-95.

Sarah J. Beal. (2011). The Development of Future Orientation: Underpinnings and Related Constructs. Theses, Dissertations, and Student Research: Department of Psychology. University of Nebraska - Lincoln.

Seginer R.; et al. (2004). The indirect link between perceived parenting and adolescent future orientation: A multiple-step model. *International Journal of Behavioral Development*.

Significance for Research in Counseling. Article 14 Ideas and Research You Can Use: VISTAS 2015

Niemiec T. and King L. (2015, 22 January). The moderating role of specific self-efficacy on the impact of positive mood on cognitive performance. *Motiv Emot Original p*

Wells, Harold C. (1969). *Achievement Motivation. An Idea in Motion* Publication Consortium of Advanced Educational Thinking. Wayne County Intermediate School District, Winter, 1969. U.S. Department Of Health, Education & Welfare Office Of Education. OEG-3-7-002429-1621.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
คุณภาพเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

ตัวแปรแฝง	ตัวแปรสังเกต	จำนวนข้อคำถาม คัดเลือกจาก IOC	จำนวนข้อคำถาม คัดเลือกจากผล (Try Out)
ด้านที่ 1 ด้านบุคลิกภาพ	การแสดงตัวในสังคม	8	7
	ความสุภาพอ่อนโยน	8	8
	ความซื่อตรงต่อหน้าที่	8	8
	ความมั่นคงทางอารมณ์	10	6
	เปิดรับประสบการณ์	9	9
	รวม	43 ข้อ	38 ข้อ
ค่าความเชื่อมั่นด้านบุคลิกภาพ			0.93
ด้านที่ 2 ด้านการรับรู้ ความสามารถของตนเอง	การตัดสินใจในการเลือกแสดง พฤติกรรม	10	10
	กำหนดระดับความพยายามของ ตนเอง	8	7
	การคิดและการแสดงอารมณ์ต่อ ความสามารถ	10	10
	รวม	28 ข้อ	27 ข้อ
ค่าความเชื่อมั่นด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง			0.94
ด้านที่ 3 ด้านแรงจูงใจ ใฝ่สัมฤทธิ์	การมุ่งหาความสำเร็จ	10	10
	การหลีกเลี่ยงความล้มเหลว	8	7
	รวม	18 ข้อ	17 ข้อ
ค่าความเชื่อมั่นด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์			0.89
ด้านที่ 4 ด้านลักษณะ มุ่งอนาคต	การคาดการณ์ไกล	9	9
	การควบคุมตนเองตามแผน	8	8
	การอดทนรอความสำเร็จ	8	8
	รวม	25 ข้อ	25 ข้อ
ค่าความเชื่อมั่นด้านลักษณะมุ่งอนาคต			0.95
รวมทั้งหมด		114 ข้อ	107 ข้อ
ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ			0.97

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย (สำหรับผู้เชี่ยวชาญ IOC)

เรื่อง การศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู

มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร: การวิจัยแผนวิธีแบบอธิบายตามกาลเวลา

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลส่วนบุคคล โดยทำเครื่องหมาย ✓ และเติมข้อมูลในช่องว่าง ให้ครบถ้วนดังต่อไปนี้

1. เพศ ☐ 1.1) ชาย ☐ 1.2) หญิง
2. อายุ (โปรดระบุ).....ปี
3. สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 - ☐ 3.1) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 - ☐ 3.2) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
 - ☐ 3.3) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 - ☐ 3.4) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
 - ☐ 3.5) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง ให้นิสิต พิจารณาข้อความ แล้วโปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องขวามือที่ตรงกับสภาพ ความ เป็นจริงของนิสิตเพียงคำตอบเดียว แบ่งเป็น 5 ระดับ ต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงมาก
- 3 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงน้อยที่สุด

ผลการวิเคราะห์เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) การประเมินความสอดคล้องของข้อความแบบสอบถาม
 เรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 กลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

ข้อที่	ข้อความ	จำนวน (N=5)					คะแนนรวม	IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
1.	1.ด้านบุคลิกภาพ 1.1) การแสดงตัวในสังคม ข้าพเจ้าขออาสาแสดงบทบาทสมมติในการเรียนการสอน	0	1	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
2.	ข้าพเจ้าช่วยแบ่งงานให้เพื่อน ๆ ระหว่างฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่ม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
3.	ข้าพเจ้าฟังคนอื่นพูดแสดงความคิดเห็นก่อนแล้วจึงแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติมในที่ประชุมสาขาวิชา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
4.	เมื่ออาจารย์เปิดโอกาสให้ถาม ข้าพเจ้าจะให้เพื่อนข้าง ๆ ช่วยถามแทนข้าพเจ้า	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
5.	ข้าพเจ้าขอข้อเสนอแนะจากเพื่อน ๆ หลังจากนำเสนอหน้าชั้นเรียนเสร็จ เพื่อปรับปรุงในการนำเสนอในรอบถัดไป	1	-1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
6.	ถ้ามีการนัดหมายข้าพเจ้าไปถึงที่นัดหมายก่อนเวลา	1	-1	-1	1	1	1	0.20	ใช้ไม่ได้
7.	ข้าพเจ้าไม่เล่นโทรศัพท์มือถือขณะอยู่ในพิธีการสำคัญ	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
8.	ข้าพเจ้าหยุดคุยกับเพื่อนทันทีเมื่ออาจารย์เข้าห้องมาสอน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
9.	ข้าพเจ้ายิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเองกับทุกคน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	จำนวน (N=5)					คะแนนรวม	IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
10.	ข้าพเจ้าเข้าไปสวัสดีรุ่นพี่ก่อน เมื่อมีโอกาสเจอกัน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
11.	ข้าพเจ้าถามเรื่องความเป็นอยู่ เรื่องเรียนของเพื่อน ๆ เมื่อพบกัน	1	-1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
12.	ข้าพเจ้าทักทายถามเรื่องการเรียน และความเป็นอยู่ของรุ่นน้อง ในสาขาวิชาเดียวกัน	1	-1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
13.	ข้าพเจ้าทักทายผู้อื่นที่ไม่รู้จักก่อน เมื่อเข้าร่วมชมรมหรือเข้าค่าย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
14.	ข้าพเจ้าชอบทำงานคนเดียวมากกว่าทำงาน ร่วมกับผู้อื่น	1	-1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
15.	1.2) ความสุภาพอ่อนโยน ข้าพเจ้าไม่ตะโกนเรียกเพื่อนเสียงดังเวลา อยู่ในห้องเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
16.	ข้าพเจ้าพูดคุยมีหางเสียงลงท้ายคะ/ครับ กับรุ่นพี่	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
17.	ข้าพเจ้าไม่พูดคำหยาบคายในที่สาธารณะ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
18.	ข้าพเจ้ากล่าวขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
19.	ข้าพเจ้าปฏิเสธคำชมเพราะข้าพเจ้าไม่เก่ง ทุกเรื่องแต่เป็นความขยันที่ทุกคนก็ทำได้	1	0	-1	1	1	2	0.40	ใช้ไม่ได้
20.	ข้าพเจ้ายินดีรับฟังความรู้ใหม่จากผู้รู้ มาใช้ในการพัฒนาตนเอง	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
21.	ข้าพเจ้าให้อภัยเมื่อเพื่อนยืมหนังสือเรียน แล้วทำหาย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
22.	ข้าพเจ้าให้อภัยเมื่อเพื่อนยกเลิก การนัดหมายที่สำคัญ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	จำนวน (N=5)					คะแนนรวม	IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
23.	ข้าพเจ้ากล่าวขอโทษเมื่อกระทำผิดทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
24.	ข้าพเจ้ากล่าวคำขอโทษก่อนเมื่อเกิดข้อขัดแย้งกับเพื่อน	1	1	1	1	0	4	0.80	ใช้ได้
25.	1.3) ความซื่อตรงต่อหน้าที่ ข้าพเจ้ารู้ว่าตนเองต้องเรียนให้จบภายในระยะเวลาที่กำหนด	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
26.	ข้าพเจ้าคิดระบบเรื่องส่วนตัวและเรื่องการเรียนรู้ให้ดีขึ้นทั้งสองเรื่อง	1	0	-1	1	1	3	0.6	ใช้ได้
27.	ข้าพเจ้าตระหนักถึงการตรงต่อเวลา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
28.	ข้าพเจ้ารู้สึกผิดเมื่อมาเรียนสาย	1	0	0	1	1	3	0.60	ใช้ได้
29.	ข้าพเจ้าเตือนตัวเองให้คืนหนังสือที่ยืมมาจากห้องสมุดให้ตรงเวลา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
30.	ข้าพเจ้ามีความตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
31.	ข้าพเจ้าสามารถทำรายงานเสร็จทันเวลาที่อาจารย์กำหนดให้ส่ง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
32.	ข้าพเจ้าพยายามทำงานที่ได้รับมอบหมายอย่างตั้งใจ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
33.	ข้าพเจ้าช่วยเตือนเพื่อนเมื่อเพื่อนแต่งตัวผิดระเบียบ	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
34.	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนเพื่อตอบแทนที่พ่อแม่เสียค่าเล่าเรียน	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
35.	ข้าพเจ้าคิดว่าการนำผลการเรียนให้ผู้ปกครองดูช่วยให้ได้คำแนะนำกลับมาปรับใช้ในการเรียน	1	0	-1	1	1	2	0.40	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	จำนวน (N=5)					คะแนนรวม	IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
36.	1.4) ความมั่นคงทางอารมณ์ ข้าพเจ้ารู้ว่าตัวเองมีความสามารถ ที่จะเผชิญกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น	1	1	-1	1	0	2	0.40	ใช้ไม่ได้
37.	ถ้าข้าพเจ้าตอบคำถามอาจารย์ไม่ได้ ข้าพเจ้า จะขอไปศึกษาข้อมูลและให้คำตอบในครั้งหน้า	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
38.	ข้าพเจ้าตอบโจทย์ข้อสอบไม่ได้ ข้าพเจ้าข้ามไป ทำข้ออื่นก่อนค่อยกลับมาทำโจทย์ข้อนั้นใหม่	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
39.	ข้าพเจ้าตอบโจทย์ข้อสอบไม่ได้ ข้าพเจ้าจะไม่ ทำข้อนั้นเลยเพราะตอบไม่ก็คงไม่ถูก	1	1	-1	1	0	2	0.40	ใช้ไม่ได้
40.	ข้าพเจ้าพยายามควบคุมตนเองไม่ให้คิดฟุ้งซ่าน	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
41.	เมื่อข้าพเจ้าใจลอย ข้าพเจ้าจะหา งานทำและมุ่งสนใจในงานนั้นแทน	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
42.	เมื่อรู้สึกเหนื่อยหอบข้าพเจ้าสามารถควบคุม อารมณ์ตนเองไม่ให้ ร้องไห้ออกมา	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
43.	เมื่อถึงลำดับนำเสนอรายงานข้าพเจ้าพยายาม รวบรวมสติไม่ให้ตื่นเต้น	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
44.	ข้าพเจ้ารู้สึกโมโห ถ้ามีคนมาขัดจังหวะเวลา กำลังทำรายงาน	1	1	1	1	0	4	0.80	ใช้ได้
45.	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อไม่ได้ถ้าต้องทำงานร่วมกับคนที่ ไม่มีความรับผิดชอบ	1	1	1	1	0	4	0.80	ใช้ได้
46.	ข้าพเจ้าเก็บความรู้สึกไว้ในใจ เมื่อข้าพเจ้าไม่พอใจใคร	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
47.	เมื่อทะเลาะกับเพื่อนข้าพเจ้าจะเดินออกห่าง แล้วค่อยคุยตอนอารมณ์ดีขึ้น	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
48.	1.5) เปิดรับประสบการณ์ ข้าพเจ้าเข้าร่วมฟังรุ่นพี่มาแบ่งปันเกี่ยวกับ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	จำนวน (N=5)					คะแนนรวม	IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
49.	ข้าพเจ้าเข้าร่วมฟังรุ่นพี่มาแบ่งปันเกี่ยวกับเรื่อง การสอบบรรจุครูผู้ช่วย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
50.	ข้าพเจ้าเข้าร่วมฝึกอบรมตาม ที่ต้องการพัฒนาตนเอง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
51.	ข้าพเจ้าศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับ การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
52.	ข้าพเจ้าติดตามข่าวสารเกี่ยวกับโครงการผลิต ครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
53.	ข้าพเจ้าฝึกทำสื่อการสอนที่ริเริ่มประยุกต์ ใช้ด้วยตนเอง	1	0	-1	1	1	2	0.40	ใช้ไม่ได้
54.	ข้าพเจ้าสอบถามรุ่นพี่เกี่ยวกับการ ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
55.	ข้าพเจ้าเป็นตัวของตัวเองสูงจึงไม่สนใจเกี่ยวกับ อะไรใหม่ ๆ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
56.	ข้าพเจ้าต้องปรับตัวเองให้ดูดีขึ้น เมื่อออกไปสังเกตการสอน	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
57.	ข้าพเจ้ารู้ว่าเมื่อออกไปฝึกประสบการณ์ วิชาชีพครู ต้องทำตัวอย่างไรให้เหมาะสม	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
58.	เมื่อออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ข้าพเจ้าคิดว่าต้องแต่งตัวให้เรียบร้อย เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
59.	เมื่อออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูข้าพเจ้า คิดว่าต้องถึงโรงเรียนให้ทันเวลา	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
60.	2. ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง 2.1) การตัดสินใจในการเลือกแสดง พฤติกรรม ข้าพเจ้าเรียนสายวิชาชีพครูทำให้ต้องแต่งตัว	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	จำนวน (N=5)					คะแนนรวม	IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
	เรียบร้อยถูกระเบียบ								
61.	ข้าพเจ้าขอแนะนำเสนอรายงานกับเพื่อนก่อนเพื่อลดการตื่นเต้น	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
62.	ข้าพเจ้าคิดให้ดีกว่าก่อนยกมือแสดงความคิดเห็น	1	0	0	1	1	3	0.60	ใช้ได้
63.	ข้าพเจ้าเลือกชมรมที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
64.	ข้าพเจ้าเลือกชมรมที่ชื่นชอบโดยไม่ต้องเลือกตามเพื่อน	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
65.	ข้าพเจ้าหาข้อมูลสถานที่สังเกตการณ์สอนเพื่อดูสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ในการปรับตัว	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
66.	ข้าพเจ้าฝึกซ้อมพูดอธิบายบทเรียน ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
67.	ข้าพเจ้ารู้ว่าวิชาไหนที่เรียนยากต้องเตรียมอ่านหนังสือก่อนล่วงหน้า	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
68.	ข้าพเจ้าเรียนไม่เข้าใจจึงต้องกลับมา ทบทวนเพื่อจะสามารถทำ ข้อสอบได้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
69.	ข้าพเจ้าเลือกอยู่หอพักใกล้มหาวิทยาลัยเพราะไม่ต้องกังวลเรื่องการมาเรียนสาย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
70.	2.2) กำหนดระดับความพยายามของตนเอง ก่อนสอบข้าพเจ้ากำหนดอ่านหนังสือเท่าที่ข้าพเจ้าจะอ่านได้	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
71.	ในหนึ่งวันที่ข้าพเจ้าสามารถทำได้คือ เรียน อ่านหนังสือ ทำการบ้านทำกิจกรรมและทำงานอื่นๆ	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
72.	ถ้าทำงานหารายได้พิเศษข้าพเจ้าก็ต้องทำการบ้านส่งให้ทันเวลา	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	จำนวน (N=5)					คะแนนรวม	IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
73.	ตอนกลางคืนข้าพเจ้าอ่านหนังสือแล้วง่วงนอน จึงต้องหาเวลาในการอ่านให้เหมาะสม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
74.	ข้าพเจ้าชอบทำการบ้านในห้องสมุด เพราะ เงียบสงบทำให้มีสมาธิ	0	1	1	1	0	3	0.60	ใช้ได้
75.	ข้าพเจ้ารู้สึกไม่มั่นใจถ้าอยู่หน้าชั้นเรียน แต่ก็จะทำให้เต็มความสามารถ	1	-1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
76.	หากข้าพเจ้าถูกตำหนิเรื่องงาน ข้าพเจ้าจะปรับปรุงให้ดีขึ้น	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
77.	เมื่อผลการเรียนออกมาไม่ดีข้าพเจ้า จะตั้งใจให้มากขึ้น	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
78.	3.3) การคิดและการแสดงอารมณ์ต่อ ความสามารถ ข้าพเจ้าสามารถลำดับความสำคัญสิ่งที่ต้องทำ ก่อนหลัง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
79.	ข้าพเจ้าคิดทบทวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละ วัน	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
80.	ก่อนมาเรียนข้าพเจ้าจะคิดว่าวันนี้ต้องทำ อะไรบ้าง	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
81.	ข้าพเจ้าลืมปากกาในห้องเรียนเป็นประจำ ทำให้ต้องตรวจสอบหลายรอบก่อนออกจาก ห้องเรียน	1	0	0	1	1	3	0.60	ใช้ได้
82.	ข้าพเจ้ารู้สึกเหนื่อยไม่อยากอ่านหนังสือช่วง สอบติดกันหลายวัน	1	1	0	1	0	3	0.60	ใช้ได้
83.	ข้าพเจ้าคิดกังวลเครียดเรื่องการสอบปลายภาค แต่พยายามทำให้ดีที่สุดเต็มความสามารถ	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
84.	ข้าพเจ้าคิดว่าต้องทำสื่อการสอนออกมาให้ดีจึง ทุ่มเททำทั้งวันทั้งคืน	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	จำนวน (N=5)					คะแนนรวม	IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
85.	ก่อนจะออกสังเกตการณ์สอนข้าพเจ้าจะเตรียมตัวก่อนอย่างดี	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
86.	ข้าพเจ้ากลัวสอนเด็ก ๆ ไม่ได้ จึงต้องศึกษาพฤติกรรมเด็กเพิ่มเติม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
87.	ข้าพเจ้าคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่น่านับถือจึงตั้งใจเรียนเต็มที่	1	-1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
88.	ข้าพเจ้าตื่นเต้นเพราะใกล้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ยิ่งต้องฝึกทักษะการสอนให้พร้อม	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
89.	วันที่นำเสนอรายงานไม่ค่อยดีข้าพเจ้าจะรู้สึกถึงความสามารถของตนเองไม่ดีพอ	1	1	1	1	0	4	0.80	ใช้ได้
90.	4.ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ 4.1) มุ่งหาความสำเร็จ ข้าพเจ้าเลือกเรียนสายครูเพราะต้องการประกอบอาชีพครู	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้
91.	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนให้จบตามกำหนดอย่างที่ตั้งใจไว้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
92.	ข้าพเจ้าพยายามปรับปรุงพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้ดีขึ้น	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
93.	อุปสรรคในการเรียนมีมากเพียงใดข้าพเจ้าก็จะพยายามมากเท่านั้น	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
94.	ข้าพเจ้าคิดว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น”	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
95.	ข้าพเจ้าหาหนังสือที่ขึ้นในห้องสมุดไม่เจอ จึงต้องสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์ต่างมหาวิทยาลัย	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้
96.	ข้าพเจ้าเรียนและทำงานให้เต็มความสามารถโดยไม่ย่อท้อแม้ว่าเป็นงานที่ยาก	1	1	1	0	1	4	0.80	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	จำนวน (N=5)					คะแนนรวม	IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
97.	เมื่อเรียนจบแล้วข้าพเจ้าจะตั้งใจสอบบรรจุให้ได้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
98.	ข้าพเจ้าใฝ่ฝันอยากประกอบอาชีพครูและเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
99.	ข้าพเจ้าเห็นรุ่นพี่จบแล้วประกอบอาชีพครูทำให้ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
100.	4.2) หลีกเลี่ยงความล้มเหลว ข้าพเจ้ากลัวทำการบ้านไม่ทันจึงต้องทำการบ้านให้เสร็จหลังจากเรียนในแต่วันครึ่ง	1	-1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
101.	ข้าพเจ้าเก็บไฟล์รายงานสำคัญโดยส่งอีเมลให้ตัวเองเก็บไว้เพื่อเป็นการป้องกันไฟล์งานสูญหาย	1	-1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
102.	ข้าพเจ้าเข้าห้องสมุดเพื่อสืบค้นหนังสือทันทีหลังจากที่ได้รับมอบหมายงานจากอาจารย์ เพราะหนังสือที่ต้องการใช้ทำรายงานอาจจะไม่มี	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
103.	การที่ข้าพเจ้าอ่านหนังสือก่อนสอบหลายครั้ง เพราะข้าพเจ้าไม่อยากสอบได้คะแนนน้อย	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
104.	ข้าพเจ้าเตรียมความพร้อมด้วยการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสังเกตการณ์สอนจะได้ปฏิบัติตัวให้ถูกต้อง	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
105.	ข้าพเจ้าฝึกทำสื่อการสอนสำรองไว้หลายอย่างเมื่อถึงเวลาฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูสามารถเลือกใช้และปรับแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
106.	ข้าพเจ้ากลัวสอบบรรจุครูไม่ได้ จึงขยันอ่านหนังสือเกี่ยวกับการสอบบรรจุ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
107.	ข้าพเจ้าปฏิเสธไม่ไปร้องคาราโอเกะกับเพื่อน	1	0	1	1	1	4	0.80	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	จำนวน (N=5)					คะแนน รวม	IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
	เพราะต้องรีบไปห้องสมุดให้ทันเวลาก่อนปิด								
108.	ข้าพเจ้าไม่ใช้ชีวิตสนุกสนาน ดึ่ม เทียบ มาก เกินไป เพราะอาจกระทบต่อผลการเรียน	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
109.	5.ด้านลักษณะมุ่งอนาคต 5.1) ความสามารถคาดการณ์ไกล ข้าพเจ้าเลือกเรียนสายวิชาชีพครูเพราะเป็น อาชีพที่มั่นคง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
110.	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนเพื่อให้ได้ทำงานที่มั่นคง ในอนาคต	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
111.	ข้าพเจ้ารู้ว่าการประกอบอาชีพครูต้องเสียสละ เวลาความเป็นส่วนตัว	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
112.	ข้าพเจ้าติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบ อาชีพครูเพราะจบการศึกษาแล้วต้องปรับตัวให้ ทันต่อการเปลี่ยนแปลง	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
113.	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนเพื่อได้ผลการเรียนที่ดี สามารถนำไปประกอบการสมัครงาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
114.	ข้าพเจ้ามั่นใจว่าหลังเรียนจบ ข้าพเจ้าต้องสอบ ครูผู้ช่วยให้ได้	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
115.	ข้าพเจ้ารู้ว่าการสอบครูผู้ช่วยเป็นเรื่องยากต้อง เตรียมตัวให้พร้อมในการสอบ	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
116.	เมื่อสำเร็จการศึกษาข้าพเจ้าจะประกอบอาชีพ ครูตามที่เรียนมาอย่างแน่นอน	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
117.	ข้าพเจ้าคิดว่าการตั้งใจฝึกฝนทักษะด้านต่าง ๆ จะทำให้ข้าพเจ้าประสบความสำเร็จในชีวิต	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
118.	ข้าพเจ้าคิดว่าการหาความรู้เกี่ยวกับอาชีพ ในอนาคตยังเป็นเรื่องที่ไกลตัว	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	จำนวน (N=5)					คะแนนรวม	IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
119.	4.2) ควบคุมตนเองตามแผน ข้าพเจ้าคำนวณคะแนนเก็บและทำคะแนนให้ได้เกรดตามที่ตั้งใจไว้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
120.	ข้าพเจ้าตรวจสอบวันส่งการบ้านและทำตามระยะเวลาที่กำหนดเวลา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
121.	ข้าพเจ้าไม่สามารถปฏิเสธเพื่อนได้เวลาชวนไปเที่ยวดึก ๆ ในช่วงที่มีการสอบปลายภาค	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
122.	ข้าพเจ้าทำรายงานให้เสร็จก่อนจึงจะเล่นเกมสออนไลน์	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
123.	ข้าพเจ้าตั้งสติและทบทวนการเรียนและการใช้ชีวิตตามแผนในแต่ละวัน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
124.	ข้าพเจ้าบอกเพื่อนเสมอว่าข้าพเจ้ามีแผนเกี่ยวกับการเรียนที่ไว้และต้องทำตามแผนให้ได้	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
125.	บางครั้งข้าพเจ้าต้องให้เพื่อนช่วย เตือนสติในการควบคุมตนเองไม่ให้เที่ยวจนเสียการเรียน	1	1	0	1	1	4	0.80	ใช้ได้
126.	ข้าพเจ้าสามารถจัดการกับความผิดหวังของตนเองได้ เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่เป็นอย่างที่คิดไว้	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
127.	ข้าพเจ้าทำสมาธิก่อนสอบเสมอเพื่อช่วยให้สามารถทำข้อสอบได้ตามที่วางแผนไว้	1	0	-1	1	1	2	0.40	ใช้ไม่ได้
128.	ข้าพเจ้าจะประกอบอาชีพครูตามที่ตนเองตั้งใจ จึงต้องมุ่งมั่นทำตามอย่างที่ตั้งใจ	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
129.	4.3) อดทนรอความสำเร็จ ข้าพเจ้ายึดปฏิบัติตามคติประจำใจที่ว่า “ความอดทนเป็นบ่อเกิดแห่งความสำเร็จ”	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
130.	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อกับการเรียนแต่ทำให้เต็มที่เพราะรู้ว่าความสำเร็จรออยู่ข้างหน้า	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้

ข้อที่	ข้อความ	จำนวน (N=5)					คะแนนรวม	IOC	สรุป
		1	2	3	4	5			
131.	ข้าพเจ้าพยายามตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด เพื่ออยากให้ถึงวันรับปริญญา	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
132.	ข้าพเจ้าแข่งขันเรื่องเรียนกับตนเองมากกว่าการแข่งขันเรื่องเรียนกับเพื่อน	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
133.	ถ้าข้าพเจ้าทำงานระหว่างเรียนต้องเพิ่มความขยันทั้งเรื่องเรียนและเรื่องงาน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
134.	ข้าพเจ้าแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตด้วยตัวเองให้ได้ เพื่อไม่ให้ไปกระทบต่อผลการเรียน	1	1	1	1	1	5	1.00	ใช้ได้
135.	ข้าพเจ้าใช้เวลาหลังเลิกเรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติม และทำรายงานจนดีเพื่อให้ส่งทันเวลาที่กำหนด	1	1	-1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
136.	ข้าพเจ้าไม่สบายในวันสอบแต่พยายามทำข้อสอบให้เต็มความสามารถ	1	-1	1	1	1	3	0.60	ใช้ได้
137.	ความกดดันจากผู้ปกครองเป็นแรงผลักดันให้ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนและรวันที่สำเร็จการศึกษา	1	0	-1	1	1	2	0.40	ใช้ไม่ได้

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง

การวิจัยนี้เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏ
กลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

ด้านที่ 1 ด้านบุคลิกภาพ

ด้านที่ 2 ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ด้านที่ 3 ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์

ด้านที่ 4 ด้านลักษณะมุ่งอนาคต

ตอนที่ 3 ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. การตอบแบบสอบถาม ไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิด ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากนิสิต
ตอบคำถามให้ครบทุกข้อและตรงกับความเป็นจริงมากที่สุด เพื่อผลการวิจัยถูกต้องครบถ้วน
และเป็นประโยชน์ต่อไป

3. ข้อมูลที่นิสิตตอบจะไม่มีผลกระทบต่อนิสิตแต่อย่างใด ผู้วิจัยจะเก็บเป็นความลับ
และนำมาวิเคราะห์ผลในภาพรวมเท่านั้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากนิสิต อย่างดีทุกประการ
จึงขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

จิระวรรณ ยืนยง

นิสิตปริญญาโทสาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์

แขนงวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล

คำชี้แจง โปรดกรอกข้อมูลส่วนบุคคล โดยทำเครื่องหมาย **V** และเติมข้อมูลในช่องว่าง ให้ครบถ้วนดังต่อไปนี้

1. เพศ ☐ 1.1) ชาย ☐ 1.2) หญิง
2. อายุ (โปรดระบุ).....ปี
3. สถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ
 - ☐ 3.1) มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
 - ☐ 3.2) มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
 - ☐ 3.3) มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
 - ☐ 3.4) มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
 - ☐ 3.5) มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ตอนที่ 2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

คำชี้แจง ให้นิสิต พิจารณาข้อความ แล้วโปรดทำเครื่องหมาย **✓** ลงในช่องขวามือที่ตรงกับสภาพ ความเป็นจริงของนิสิตเพียงคำตอบเดียว แบ่งเป็น 5 ระดับ ต่อไปนี้

- 5 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงมากที่สุด
- 4 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงมาก
- 3 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงปานกลาง
- 2 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงน้อย
- 1 หมายถึง ข้อความตรงกับสภาพความเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อ	ข้อความ	สภาพความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
ด้านบุคลิกภาพ						
1	ข้าพเจ้าช่วยแบ่งงานให้เพื่อน ๆ ระหว่างฝึกปฏิบัติเป็นกลุ่ม					
2	ข้าพเจ้าฟังคนอื่นพูดแสดงความคิดเห็นก่อน แล้วจึงแสดงความคิดเห็นเพิ่มเติม					
3	ข้าพเจ้าขอข้อเสนอแนะจากเพื่อน ๆ หลังจากนำเสนอหน้าชั้นเรียนเสร็จ เพื่อปรับปรุงการนำเสนอในรอบถัดไป					
4	ข้าพเจ้าไม่เล่นโทรศัพท์มือถือขณะอยู่ในพิธีการสำคัญ					

ข้อ	ข้อความ	สภาพความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
5	ข้าพเจ้าหยุดคุยกับเพื่อนทันทีเมื่ออาจารย์เข้าห้องมาสอน					
6	ข้าพเจ้ายิ้มแย้มแจ่มใสเป็นกันเองกับเพื่อนในชั้นเรียนทุกคน					
7	ข้าพเจ้าทักทายผู้อื่นที่ไม่รู้จักก่อน เมื่อเข้าร่วมชมรมหรือเข้าค่าย					
8	ข้าพเจ้าไม่ตะโกนเรียกเพื่อนเสียงดังเวลาอยู่ในห้องเรียน					
9	ข้าพเจ้าพูดคุยมีหางเสียงลงท้ายค่ะ/ครับ กับรุ่นพี่					
10	ข้าพเจ้าไม่พูดคำหยาบคายในที่สาธารณะ					
11	ข้าพเจ้ากล่าวขอบคุณเมื่อได้รับความช่วยเหลือ					
12	ข้าพเจ้าให้อภัยเมื่อเพื่อนยืมของแล้วทำลาย					
13	ข้าพเจ้าให้อภัยเมื่อเพื่อนยกเลิกการนัดหมายที่สำคัญ					
14	ข้าพเจ้ากล่าวขอโทษเมื่อกระทำผิดทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ					
15	ข้าพเจ้ากล่าวคำขอโทษก่อนเมื่อเกิดข้อขัดแย้งกับเพื่อน					
16	ข้าพเจ้ารู้ว่าตนเองต้องเรียนให้จบภายในระยะเวลาที่กำหนด					
17	ข้าพเจ้าคิดระบบเรื่องส่วนตัวและเรื่องการเรียนรู้ให้ดีทั้งสองเรื่อง					
18	ข้าพเจ้าตระหนักถึงการตรงต่อเวลา					
19	ข้าพเจ้าคืนหนังสือที่ยืมมาจากห้องสมุดให้ตรงเวลา					
20	ข้าพเจ้าตั้งใจปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมาย					
21	ข้าพเจ้าทำรายงานเสร็จทันเวลาที่อาจารย์กำหนดให้ส่ง					
22	ข้าพเจ้าแต่งกายตามระเบียบที่มหาวิทยาลัยกำหนด					
23	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนเพื่อตอบแทนที่พ่อแม่ส่งเสียค่าเล่าเรียน					
24	ถ้าข้าพเจ้าตอบคำถามอาจารย์ไม่ได้ ข้าพเจ้าจะขอไปศึกษาข้อมูลและให้คำตอบในครั้งหน้า					
25	ข้าพเจ้าตอบโจทย์ข้อสอบไม่ได้ ข้าพเจ้าข้ามไปทำข้ออื่นก่อนค่อยกลับมาทำโจทย์ข้อนั้นใหม่					
26	เมื่อข้าพเจ้าใจลอย ข้าพเจ้าจะหางานทำและมุ่งมั่นในงานนั้นแทน					
27	ข้าพเจ้าควบคุมความโกรธได้เมื่อเกิดความขัดแย้งกับเพื่อน					
28	ข้าพเจ้าเก็บความรู้สึกไว้ในใจเมื่อข้าพเจ้าไม่พอใจใคร					
29	เมื่อทะเลาะกับเพื่อนข้าพเจ้าจะเดินออกห่างและค่อยๆ ตอนอารมณ์ดีขึ้น					

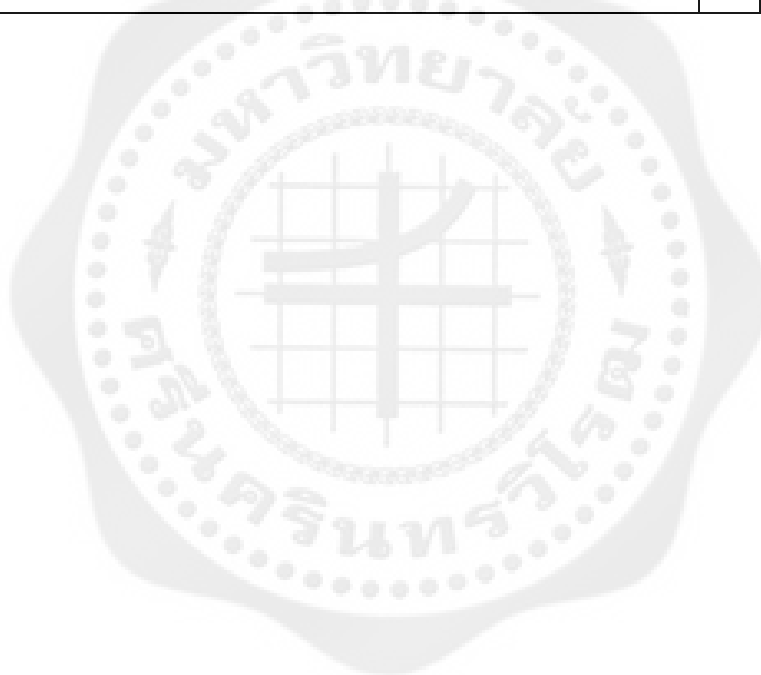
ข้อ	ข้อความ	สภาพความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
30	ข้าพเจ้าเข้าร่วมฟังรุ่นพี่แบ่งปันประสบการณ์เกี่ยวกับการประกอบอาชีพครู					
31	ข้าพเจ้าเข้าร่วมฝึกอบรมตามที่ต้องการพัฒนาตนเอง					
32	ข้าพเจ้าศึกษาความรู้ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21					
33	ข้าพเจ้าติดตามข่าวสารเกี่ยวกับโครงการผลิตครูเพื่อพัฒนาท้องถิ่น					
34	ข้าพเจ้าสอบถามรุ่นพี่เกี่ยวกับการฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู					
35	ข้าพเจ้าต้องปรับตัวเองให้คุ้นชินเมื่อออกไปสังเกตการสอน					
36	ข้าพเจ้ารู้ว่าเมื่อออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ต้องทำตัวอย่างไรให้เหมาะสม					
37	เมื่อออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู ข้าพเจ้าคิดว่าต้องแต่งตัวให้เรียบร้อยเพื่อเป็นแบบอย่างที่ดี					
38	เมื่อออกไปฝึกประสบการณ์วิชาชีพครูข้าพเจ้าคิดว่าต้องถึงโรงเรียนให้ทันเวลา					
ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง						
39	ข้าพเจ้าเรียนสายวิชาชีพครูจึงคิดว่าต้องแต่งตัวเรียบร้อยถูกระเบียบ					
40	ข้าพเจ้าขอมการนำเสนอรายงานกับเพื่อนก่อนเพื่อลดการตื่นเต้น					
41	ข้าพเจ้าคิดให้ดีก่อนยกมือแสดงความคิดเห็น					
42	ข้าพเจ้าเลือกชมรมที่สามารถเข้าร่วมกิจกรรมได้ด้วยตนเอง					
43	ข้าพเจ้าเลือกชมรมที่ชื่นชอบโดยไม่ต้องเลือกตามเพื่อน					
44	ข้าพเจ้าหาข้อมูลสถานที่สังเกตการสอนเพื่อดูสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ ในการปรับตัว					
45	ข้าพเจ้าฝึกซ้อมพูดอธิบายบทเรียน ก่อนออกฝึกประสบการณ์วิชาชีพครู					
46	ข้าพเจ้ารู้ว่าวิชาไหนที่เรียนยาก ต้องเตรียมอ่านหนังสือก่อนล่วงหน้า					
47	ข้าพเจ้าต้องกลับมาทบทวนวิชาเรียนที่ไม่เข้าใจเพื่อให้สามารถทำข้อสอบได้					
48	ข้าพเจ้าเลือกอยู่หอพักใกล้มหาวิทยาลัยเพราะไม่ต้องกังวลเรื่องการมาเรียนสาย					

ข้อ	ข้อความ	สภาพความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
49	ก่อนสอบข้าพเจ้ากำหนดอ่านหนังสือเท่าที่ข้าพเจ้าจะอ่านได้					
50	ในหนึ่งวันที่ข้าพเจ้าสามารถทำได้ คือ เรียน อ่านหนังสือ ทำการบ้าน ทำกิจกรรม และทำงานอื่นๆ					
51	ถ้าทำงานหารายได้พิเศษข้าพเจ้าก็ต้องทำการบ้านส่งให้ทันเวลา					
52	ตอนกลางคืนข้าพเจ้าอ่านหนังสือแล้วง่วงนอนจึงต้องหาเวลาในการอ่านให้เหมาะสม					
53	ข้าพเจ้าไม่มั่นใจเมื่อนำเสนอรายงานหน้าชั้นเรียน จึงต้องฝึกซ้อมก่อนนำเสนอ					
54	หากข้าพเจ้าถูกตำหนิเรื่องงาน ข้าพเจ้าจะปรับปรุงให้ดีขึ้น					
55	ถ้าผลการเรียนออกมาไม่ดีข้าพเจ้าจะตั้งใจเรียนให้มากขึ้น					
56	ข้าพเจ้าสามารถลำดับความสำคัญสิ่งที่จะต้องทำก่อนหลัง					
57	ข้าพเจ้าคิดทบทวนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในแต่ละวัน					
58	ก่อนมาเรียนข้าพเจ้าจะคิดว่าวันนี้ต้องทำอะไรบ้าง					
59	ข้าพเจ้าคิดกังวลเครียดเรื่องการสอบปลายภาค แต่พยายามทำให้ดีที่สุดเต็มความสามารถ					
60	ข้าพเจ้าคิดว่าต้องทำสื่อการสอนออกมาให้ดีจึงทุ่มเททำทั้งวันทั้งคืน					
61	ก่อนจะออกสังเกตการณ์สอนข้าพเจ้าจะเตรียมตัวก่อนอย่างดี					
62	ข้าพเจ้ากลัวสอนเด็ก ๆ ไม่ได้ จึงต้องศึกษาพฤติกรรมเด็กเพิ่มเติม					
63	ข้าพเจ้าคิดว่าอาชีพครูเป็นอาชีพที่น่านับถือจึงตั้งใจเรียนเต็มที่					
64	ข้าพเจ้าตื่นเต้นเพราะใกล้ฝึกประสบการณ์วิชาชีพรู้สึกยังต้องฝึกทักษะการสอนให้พร้อม					
65	วันที่นำเสนอรายงานไม่ค่อยดีข้าพเจ้าจะรู้สึกถึงความสามารถของตนเองไม่ดีพอ					
ด้านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์						
66	ข้าพเจ้าเลือกเรียนสายครูเพราะต้องการประกอบอาชีพครู					
67	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนให้จบตามกำหนดอย่างที่ตั้งใจไว้					
68	ข้าพเจ้าพยายามปรับปรุงพัฒนาความรู้ความสามารถของตนเองให้ดีขึ้น					

ข้อ	ข้อความ	สภาพความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
69	อุปสรรคในการเรียนมีมากเพียงใด ข้าพเจ้าก็จะพยายามมากเท่านั้น					
70	ข้าพเจ้าคิดว่า “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น”					
71	ข้าพเจ้าหาหนังสือที่ชั้นในห้องสมุดไม่เจอ จึงต้องสืบค้นจากฐานข้อมูลออนไลน์ต่างมหาวิทยาลัย					
72	ข้าพเจ้าเรียนและทำงานให้เต็มความสามารถ โดยไม่ย่อท้อแม้ว่าเป็นงานที่ยาก					
73	เมื่อเรียนจบแล้วข้าพเจ้าจะตั้งใจสอบบรรจุให้ได้					
74	ข้าพเจ้าใฝ่ฝันอยากประกอบอาชีพครู และเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับนักเรียน					
75	ข้าพเจ้าเห็นรุ่นพี่จบแล้วประกอบอาชีพครู ทำให้ข้าพเจ้าตั้งใจเรียน					
76	ข้าพเจ้ากลัวทำการบ้านไม่ทันจึงต้องทำการบ้านให้เสร็จหลังจากเลิกเรียน ในแต่ละวัน					
77	ข้าพเจ้าเก็บไฟล์รายงานสำคัญโดยส่งอีเมลให้ตัวเองเก็บไว้เพื่อเป็นการป้องกันไฟล์งานสูญหาย					
78	การที่ข้าพเจ้าอ่านหนังสือก่อนสอบหลายครั้ง เพราะข้าพเจ้าไม่ยอมสอบได้คะแนนน้อย					
79	ข้าพเจ้าเตรียมความพร้อมด้วยการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการสังเกตการสอนจะได้ปฏิบัติตัวให้ถูกต้อง					
80	ข้าพเจ้าฝึกทำสื่อการสอนล่วงหน้าหลายอย่าง เมื่อถึงเวลาการฝึกประสบการณ์วิชาชีพระยะแรก สามารถเลือกใช้และปรับแก้ไขได้อย่างรวดเร็ว					
81	ข้าพเจ้ากลัวสอบบรรจุครูไม่ได้ จึงขยันอ่านหนังสือก่อนล่วงหน้า					
82	ข้าพเจ้าปฏิเสธไปเที่ยวกับเพื่อนเพราะต้องรีบไปห้องสมุดให้ทันเวลาก่อนปิด					
ด้านลักษณะมุ่งอนาคต						
83	ข้าพเจ้าเลือกเรียนสายวิชาชีพครูเพราะเป็นอาชีพที่มั่นคง					
84	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนเพื่อให้ได้งานที่มั่นคงในอนาคต					
85	ข้าพเจ้ารู้ว่าการประกอบอาชีพครูต้องเสียสละเวลาความเป็นส่วนตัว					
86	ข้าพเจ้าติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการประกอบอาชีพครูเพราะต้องปรับตัว					

ข้อ	ข้อความ	สภาพความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
	ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง					
87	ข้าพเจ้าตั้งใจเรียนเพื่อได้ผลการเรียนที่ดีสามารถนำไปประกอบ การสมัครงาน					
88	ข้าพเจ้ามั่นใจว่าหลังเรียนจบ ข้าพเจ้าต้องสอบครูผู้ช่วยให้ได้					
89	ข้าพเจ้ารู้ว่าการสอบครูผู้ช่วยเป็นเรื่องยากต้องเตรียมตัวให้พร้อม ในการสอบ					
90	เมื่อสำเร็จการศึกษาข้าพเจ้าจะประกอบอาชีพครูตามที่เรียนมา อย่างแน่นอน					
91	ข้าพเจ้าคิดว่าการตั้งใจฝึกฝนทักษะด้านต่าง ๆ จะทำให้ข้าพเจ้าประสบ ความสำเร็จในชีวิต					
92	ข้าพเจ้าคำนวณคะแนนเก็บและทำคะแนนให้ได้เกรดตามที่ตั้งใจไว้					
93	ข้าพเจ้าตรวจสอบวันส่งการบ้านและทำตามระยะเวลาที่กำหนดเวลา					
94	ข้าพเจ้าทำรายงานให้เสร็จก่อนจึงจะเล่นเกมออนไลน์					
95	ข้าพเจ้าตั้งสติและทบทวนการเรียนและการใช้ชีวิตตามแผนในแต่ละวัน					
96	ข้าพเจ้าบอกเพื่อนเสมอว่าข้าพเจ้ามีแผนเกี่ยวกับการเรียนที่ไว้ และต้องทำตามแผนให้ได้					
97	ข้าพเจ้าสามารถจัดการกับความผิดหวังของตนเองได้ เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่เป็นอย่างที่คิดไว้					
98	ข้าพเจ้าทำสมาธิก่อนสอบเสมอเพื่อช่วยให้สามารถทำข้อสอบได้ตาม ที่วางแผนไว้					
99	ข้าพเจ้าจะประกอบอาชีพครูตามที่ตนเองตั้งใจ จึงต้องมุ่งมั่นทำ ตามอย่างที่ตั้งใจ					
100	ข้าพเจ้ายึดปฏิบัติตามคติประจำใจที่ว่า “ความอดทนเป็นบ่อเกิดแห่ง ความสำเร็จ”					
101	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อกับการเรียนแต่ทำให้เต็มที่เพราะรู้ว่าความสำเร็จ รออยู่ข้างหน้า					
102	ข้าพเจ้าพยายามตั้งใจเรียนให้ดีที่สุด เพื่อยกให้ถึงวันรับปริญญา					
103	ข้าพเจ้าแข่งขันเรื่องเรียนกับตนเองมากกว่าการแข่งขันเรื่องเรียน					

ข้อ	ข้อความ	สภาพความเป็นจริง				
		5	4	3	2	1
	กับเพื่อน					
104	ถ้าข้าพเจ้าทำงานระหว่างเรียนต้องเพิ่มความขยันทั้งเรื่องเรียนและเรื่องงาน					
105	ข้าพเจ้าแก้ปัญหาการดำเนินชีวิตด้วยตัวเองให้ได้ เพื่อไม่ให้ไปกระทบต่อผลการเรียน					
106	ข้าพเจ้าใช้เวลาหลังเลิกเรียนศึกษาค้นคว้าข้อมูลเพิ่มเติมและทำรายงานจนดีเพื่อให้ส่งทันเวลาที่กำหนด					
107	ข้าพเจ้าไม่สบายในวันสอบแต่พยายามทำข้อสอบให้ได้เต็มความสามารถ					

แบบสัมภาษณ์

หัวข้อ: ความคิดเห็น/ทัศนะเกี่ยวกับปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อ

ลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู

มหาวิทยาลัยราชภัฏ กลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

ผู้จัด/ผู้สัมภาษณ์

นางสาว จิระวรรณ ยืนยง นิสิตปริญญาโทสาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์
แขนงวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อิทธิพัทธ์ สุวทันพรกุล

วัตถุประสงค์

เพื่ออธิบาย/ให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับข้อค้นพบจากการศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อ
ลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มรัตนโกสินทร์ กรุงเทพมหานคร

รายละเอียดคำถามสัมภาษณ์

ตอนที่ 1 แนวคำถามในการสัมภาษณ์เบื้องต้น

- การสนทนาสร้างความคุ้นเคย
- การชี้แจงเหตุผลและวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์
- ขอบันทึกเสียงการสัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แนวคำถามในการสัมภาษณ์การศึกษาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับข้อมูลส่วนบุคคล
ข้อมูลเกี่ยวกับคณะ/มหาวิทยาลัย ข้อมูลเกี่ยวกับการเข้าร่วมโครงการครูคืนถิ่น

- ชื่อ-สกุล..... อายุ.....
- การเลือกเรียนสาขาและการเรียนในคณะครุศาสตร์
- สาเหตุที่เรียนคณะครุศาสตร์
- การดำเนินชีวิตในระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 3 แนวคำถามในการสัมภาษณ์โดยผลการศึกษา

1. ผลการศึกษา พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู คือ บุคลิกภาพ ส่งผลทางอ้อมผ่านแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ส่งผลทางตรงต่อลักษณะ มุ่งอนาคต

1.1 ท่านคิดว่าสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงหรือไม่อย่างไร

1.2 ท่านคิดว่ามีปัจจัยอื่นหรือไม่อย่างไร

1.3 มีความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคต ของนิสิตครู ด้านบุคลิกภาพ การรับรู้ความสามารถของตนเอง และแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์แต่ละด้านอย่างไร

2. ปัจจัยใดมีความสำคัญที่ส่งผลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู

2.1 ถ้าให้จัดลำดับความสำคัญของปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู คิดว่าปัจจัยใดสำคัญที่สุด และรองลงมาตามลำดับ โดยอธิบายเหตุผลประกอบ

2.2 คิดว่านิสิตควรได้รับการพัฒนาลักษณะมุ่งอนาคตในปัจจุบันใดมากที่สุด เพื่อให้บัณฑิตสามารถมีลักษณะมุ่งอนาคตเพิ่มขึ้น หรือมีปัจจัยใดที่จะแนะนำ

ตอนที่ 4 แนวคำถามทบทวนสรุปประเด็นที่ได้สัมภาษณ์ และอธิบายเหตุผลประกอบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อลักษณะมุ่งอนาคตของนิสิตครู

ข้อคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

กล่าวขอบคุณที่ให้ความร่วมมือ

ลงชื่อ-นามสกุล.....

ผู้ให้สัมภาษณ์

.../.../.....

ภาคผนวก ค
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เรืองเดช ศิริกิจ สำนักทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
2. อาจารย์ ดร.ครรชิต แสนอุบล ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
3. ผศ. เพชราวดี จงประดับเกียรติ สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
4. ผศ.ดร.วิเชียร อินทรสมพันธ์ สาขาวิชาการประเมินผลและวิจัยทางการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
5. ผศ.ดร.ปนัดดา ยิ้มสกุล หมวดวิชาชีพอครู
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	จิระวรรณ ยืนยง
วันเดือนปีเกิด	28 พฤศจิกายน 2532
สถานที่เกิด	จังหวัดมุกดาหาร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	28/17 หมู่ 4 ตำบลในคลองบางปลากด อำเภอพระสมุทรเจดีย์ จังหวัดสมุทรปราการ 10290
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	นักวิชาการศึกษา
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	งานประกันคุณภาพการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2550	ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จาก โรงเรียนสุรศักดิ์มนตรี กรุงเทพมหานคร
พ.ศ. 2555	การศึกษาระดับบัณฑิต (ค.บ.) วิชาการวัดผลการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
พ.ศ. 2561	การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาการวิจัยและพัฒนาศักยภาพมนุษย์ แขนงวิชาการวิจัยและสถิติทางการศึกษา จาก มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ